Vlaams Parlement

vergadering **40**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 21 juni 2017

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING 5

VERONTSCHULDIGINGEN 5

COMMISSIE INZAKE HET GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG IN DE SPORT
Oprichting 5

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Bart Caron betreffende de hoogdringendheid van een verbod op het particulier gebruik van de schadelijke stof glyfosaat
– 1210 (2016-2017) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 6

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN 6

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de selectie van twintig nieuwe locaties voor trajectcontrole op gewestwegen 6

ACTUELE VRAAG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de slimme watermeter
ACTUELE VRAAG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de implementatie van de digitale watermeter 10

ACTUELE VRAAG van Sabine Vermeulen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de trage aanpak van de antibioticareductie in de veeteelt, naar aanleiding van de berichtgeving over de opmars van ESBL-producerende bacteriën in rusthuizen 15

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nood aan een Vlaams droogteplan met concrete maatregelen en duidelijke keuzes in geval van acute waterschaarste
ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nood aan de opmaak van een droogteplan om in een periode van droogte voldoende watervoorraden ter beschikking te hebben
ACTUELE VRAAG van Bart Dochy aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het beheer van de watervoorraden tijdens droogteperiodes 18

ACTUELE VRAAG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stijgende rol van sociale media bij pestgedrag
ACTUELE VRAAG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de rol van de media in een adequaat anti(cyber)pestbeleid 24

ACTUELE VRAAG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de eventuele imagoschade voor Vlaanderen in het buitenland indien de organisatie van het EK voetbal 2020 in het gedrang komt door het aanslepende Eurostadion-dossier 29

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de nasleep van de mislukte aanslag in Brussel-Centraal gisteren 33

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verzekering van leerkrachten die tijdens de vakantie klusjes doen op school 35

ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de toename van de kinderarmoede zoals blijkt uit de kansarmoede-index van Kind en Gezin
ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de kansarmoede-index van Kind en Gezin en een eventuele bijsturing van het beleid inzake kinderarmoede 37

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 42

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012
– 1121 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 5
Algemene bespreking 42
Artikelsgewijze bespreking 52

ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011
– 1127 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking 53
Artikelsgewijze bespreking 66

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges
– 1128 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 6
Algemene bespreking 66
Artikelsgewijze bespreking 67

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van Minamata inzake kwik, gedaan te Kumamoto op 10 oktober 2013
– 1150 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2
Algemene bespreking 67
Artikelsgewijze bespreking 67

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Bart Caron betreffende de hoogdringendheid van een verbod op het particulier gebruik van de schadelijke stof glyfosaat
– 1210 (2016-2017) – Nr. 1
Voorstel tot spoedbehandeling 68

SELECTIEVOORWAARDEN EN SELECTIEPROCEDURE VOOR DE DIRECTEUR VAN HET VLAAMS VREDESINSTITUUT
Bespreking en stemming 70

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012
– 1121 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 5
Aangehouden stemmingen 71
Hoofdelijke stemming 74

ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011
– 1127 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2
Hoofdelijke stemming 74

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges
– 1128 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 6
Aangehouden stemmingen 75
Hoofdelijke stemming 75

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van Minamata inzake kwik, gedaan te Kumamoto op 10 oktober 2013
– 1150 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2
Hoofdelijke stemming 76

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 76

BIJLAGEN
Aanwezigheden 78
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers 78

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigingen zijn ingekomen van de volgende leden:

Jan Durnez, Joris Poschet: ambtsverplichtingen;

Jenne De Potter: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Yamila Idrissi, Ann Soete, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

De ministers Bart Tommelein en Philippe Muyters zijn eveneens verontschuldigd.

COMMISSIE INZAKE HET GRENSOVERSCHRIJDEND GEDRAG IN DE SPORT

Oprichting

De voorzitter: Dames en heren, het Uitgebreid Bureau heeft op 12 juni 2017 beslist aan de plenaire vergadering voor te stellen een bijzondere commissie op te richten, met als benaming 'Commissie inzake het grensoverschrijdend gedrag in de sport', samengesteld uit vijftien vaste en vijftien plaatsvervangende leden en toegevoegde leden, die bevoegd is om vragen en interpellaties over het grensoverschrijdend gedrag in de sport te behandelen, en die tegen eind december 2017 haar werkzaamheden afrondt.

Is het parlement het hiermee eens? *(Instemming)*

Volgende Vlaamse volksvertegenwoordigers worden voorgedragen

als vaste leden:

de heren Koen Daniëls en Marius Meremans, mevrouw Elke Sleurs, mevrouw Miranda Van Eetvelde en de heren Peter Wouters en Herman Wynants namens de N-VA-fractie,

mevrouw Cindy Franssen, de heer Joris Poschet, mevrouw Tinne Rombouts en mevrouw Katrien Schryvers namens de CD&V-fractie,

de heren Lionel Bajart en Francesco Vanderjeugd namens de Open Vld-fractie,

de heer Bert Moyaers en mevrouw Freya Van den Bossche namens de sp.a-fractie,

en de heer Imade Annouri namens de Groen-fractie,

als plaatsvervangende leden:

de heer Björn Anseeuw, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck, mevrouw Kathleen Krekels, de heer Ludo Van Campenhout, mevrouw Tine van der Vloet en de heer Paul Van Miert namens de N-VA-fractie,

mevrouw Caroline Bastiaens, mevrouw Karin Brouwers, mevrouw Sonja Claes en mevrouw Vera Jans namens de CD&V-fractie,

mevrouw Ann Brusseel en de heer Willem-Frederik Schiltz namens de Open Vld-fractie,

de heren Renaat Landuyt en Joris Vandenbroucke namens de sp.a-fractie,

en de heer Bart Caron namens de Groen-fractie,

en als toegevoegd lid:

de heer Stefaan Sintobin namens de VB-fractie.

Als voorzitter wordt voorgesteld mevrouw Katrien Schryvers, als eerste ondervoorzitter de heer Lionel Bajart, als tweede ondervoorzitter de heer Marius Meremans en als derde ondervoorzitter de heer Imade Annouri.

Vraagt iemand daaromtrent het woord? *(Neen)*

Dan is de Commissie inzake het grensoverschrijdend gedrag in de sport aldus samengesteld.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Bart Caron betreffende de hoogdringendheid van een verbod op het particulier gebruik van de schadelijke stof glyfosaat
– 1210 (2016-2017) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Voorzitter, wij zouden de spoedbehandeling willen vragen van een voorstel van resolutie over pesticidegebruik. Dat zal straks officieel worden ingediend.

De voorzitter: We zullen ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 60/33)

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de selectie van twintig nieuwe locaties voor trajectcontrole op gewestwegen

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Het sluitstuk van elke reglementair beleid is de handhaving: in welke mate ben je in staat om overtreders van uw reglementen te vatten en eventueel te sanctioneren? Minister, het is een punt van geloofwaardigheid inzake verkeersveiligheid en het handhaven van de snelheidsbeperkingen. Wat vooral moet worden tegengegaan, is het beeld dat Vlamingen zich als cowboys gedragen op onze openbare wegen en dat ook nog straffeloos kunnen doen.

Een probaat instrument daarvoor zijn de trajectcontroles. U hebt de hele procedure daarvoor hervormd. Op zich vind ik het goed dat die weggehaald wordt van bij de politiezones en helemaal naar Vlaanderen wordt getrokken. U betaalt daarvoor ook het volle pond, vroeger was dat een probleem voor die politiezones. U hebt intussen ook twintig locaties bekendgemaakt, maar nu zeggen een aantal lokale besturen dat het toch wel handig was geweest, als u, vanuit een geest van partnerschap tussen de Vlaamse Regering en de lokale besturen, overleg had gepleegd met die lokale besturen, al was het maar om de effectiviteit van uw keuzes te verhogen en om zo te komen tot meer verkeersveiligheid op onze wegen, gewestwegen en autosnelwegen.

Minister, hebt u oren naar die vraag om overleg van de lokale besturen waar die trajectcontroles worden geïmplementeerd? Bent u bereid om daarop in te gaan?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U zegt het goed: die controles zijn een noodzakelijk kwaad, als sluitstuk van het Vlaams verkeersveiligheidsbeleid, waarbij we niet alleen zorgen voor een hervorming van de rijopleiding en voor een sensibilisering, maar ook voor meer controle. We hebben resoluut gekozen voor de trajectcontrole omdat die als meer rechtvaardig wordt beschouwd, in tegenstelling tot een flitspaal, waar iedereen vlak voor de flitspaal volop in de remmen gaat en even verder weer even hard het gaspedaal indrukt. Het blijkt vooral ook zeer efficiënt te zijn.

Waar we het installeren, zien we een serieuze daling van het aantal snelheidsovertredingen en vooral een serieuze daling – en dat is onze doelstelling – van het aantal ongevallen. En trouwens, alle extra inkomsten die daarmee worden gegenereerd, elke euro die we meer binnenkrijgen aan boetes op basis van trajectcontrole, worden ook rechtstreeks geïnvesteerd in meer verkeersveiligheid, want die extra inkomsten gaan allemaal linea recta naar het Verkeersveiligheidsfonds, dat we aanwenden voor investeringen ten bate van meer verkeersveiligheid.

Vroeger hadden we een heel complexe discussie, waarbij we met de gemeenten en de politiezones bepaalden waar we trajectcontrole zouden installeren. Na lange discussies werd er dan uiteindelijk een overeenkomst bereikt en gingen de gemeenten dat investeringsbedrag inschrijven in de begroting, maar ze hadden niet de zekerheid dat er ook effectief een financiering zou komen, want men kwam dan op een prioriteitenlijst terecht van het Agentschap Wegen en Verkeer, en men kon daar uit de boot vallen, omdat bijvoorbeeld het aantal ongevallen op basis van snelheid niet hoog genoeg was. Er was dus heel wat discussie daaromtrent.

Wat doen we nu? We financieren zelf voor 100 procent en we kiezen ook zelf de tracés. Vervolgens zeggen we tegen de gemeenten: 'We gaan daar, op dat tracé, die trajectcontrole installeren.' Maar als het gaat over de finetuning – waar die paal exact moet komen, of we het misschien een beetje kunnen verlengen of een beetje korter kunnen maken –, willen wij tegemoet treden en in dialoog treden met de politiezones. Geen enkel probleem. Maar we gaan niet de discussie van eertijds herhalen, waardoor we 3 jaar gediscussieerd hebben om uiteindelijk maar 22 trajectcontroles te installeren. Nu doen we 100 procent financiering vanuit de Vlaamse overheid, maar wij kiezen. En er komen er 20 per jaar. Het finetunen, het concreet afstellen op het terrein van waar dat moet komen, hoe lang dat exact moet zijn, dat staat allemaal open voor discussie. Wij willen daar volledig tegemoet treden. Maar het is wel de bedoeling om efficiënt vooruit te gaan en resoluut te kiezen voor de installatie van die trajectcontroles, en daarin dapper door te doen.

Marino Keulen (Open Vld): Dat is heel belangrijk wat u nu zegt, minister. Ik noteer de samenspraak wat betreft de locaties en het verfijnen van de

implementatie van die trajectcontrole. Inderdaad, AWV overlegt met de lokale besturen. Dat gebeurt vandaag, zeggen die lokale besturen tegen mij, te weinig. Maar dat is een belangrijk engagement.

U gaat nu voor twintig trajectcontroles en u hebt de locaties daarvoor bekendgemaakt. Is het de bedoeling om dat jaarlijks vol te houden, uiteraard altijd onder de voorwaarde dat die middelen aanwezig zijn in de begroting? En gaat dat dan eventueel leiden tot minder vaste flitspalen? Gaat u dat geld ook gebruiken voor trajectcontroles? Ik denk immers dat dat het probate middel is om effectief tot een lagere snelheid te komen op onze wegen. Of blijven ze parallel naast elkaar bestaan, de trajectcontroles aan de ene kant en de vaste en de mobiele flitscontroles aan de andere kant?

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, in het verleden is er ook over gesproken om een aantal andere functionaliteiten te koppelen aan de trajectcontrole. Het zou niet alleen een controle zijn op het gebied van snelheid, maar het zou ook kunnen functioneren als bewakingscamera en voor het aanleveren van informatie en data over het verkeer. Ik denk dat ook die andere facetten en functionaliteiten van belang zijn. Zijn er bij deze twintig trajectcontroles ook andere functionaliteiten opgenomen?

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Minister, uiteraard steunen wij uw beleid op het vlak van het uitrollen van trajectcontroles. Die trajectcontroles hebben een positief effect op de verkeersveiligheid en op de doorstroming. Ze verminderen ook de uitstoot van het verkeer, door het feit dat het beter doorstroomt. Maar er werd gisteren door een aantal mensen opgemerkt dat er in het verleden ook al wat aankondigingen waren rond trajectcontroles, die er nog altijd niet zijn. Ik geef een voorbeeld: in april 2015 is er aangekondigd dat er een trajectcontrole zou komen op de E40 tussen Leuven en Brussel, maar op dit moment is die er nog niet. Ik wou even informeren hoever het staat met die trajectcontroles die toen zijn aangekondigd.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ook in de Groen-fractie vindt u een bondgenoot om die trajectcontroles ook op de gewestwegen te gaan uitrollen. Ik denk dat iedereen ervan overtuigd is, aangezien snelheid een belangrijke factor is bij verkeersveiligheid om te vermijden dat er doden vallen op de wegen, dat je die trajectcontrole ook moet installeren om dat af te dwingen.

Wij proberen bij te houden wat u wekelijks aankondigt. Dat is niet zo simpel, dat is bijna een fulltime weekendtaak. *(Opmerkingen)*

Ja, 'Zondag Bendag'.

Wij zagen ook een aantal trajectcontroles aangekondigd die er nog steeds niet zijn. Zitten die nog altijd, met hun timing, in de pijplijn?

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, als inwoner van een politiezone die een voortrekkersrol heeft gespeeld in alles wat met ANPR-camera's ('automatic number plate recognition') en trajectcontrole te maken heeft, kan ik alleen maar getuigen dat de resultaten van die systemen veel hebben bijgedragen, zowel voor de verkeersveiligheid als voor de algemene veiligheid in onze regio.

Minister, ik hoor u verkondigen dat u zowel de financiering als de uitwisseling van data tussen die verschillende zones gaat bevorderen. Ik kan dat alleen maar toejuichen.

Minister, als we dat systeem nu in Vlaanderen verder gaan uitrollen, zou het dan geen goed idee zijn om die extra data, waar ook de heer de Kort naar verwees, in een Vlaamse databank te verzamelen?

Minister Ben Weyts: Het is belangrijk dat jullie met velen, en vooral ter linkerzijde van de corona, mijn communicaties opvolgen. Ondertussen doet u geen ander onheil. *(Opmerkingen)*

We hebben inderdaad ondertussen op 3 jaar tijd 22 trajectcontroles geïnstalleerd. Ik heb u geschetst dat heel die overlegprocedure met de gemeenten ons soms nodeloos in de problemen heeft gebracht. Daarnaast geef ik wel toe dat we bepaalde installaties hebben uitgesteld omdat we ze hebben meegenomen in de grote bulk die we samen met collega Jambon in de markt hebben geplaatst. We spreken daarbij over enkele honderden trajectcontroles en palen, die we samen met de federale overheid in één bestelling hebben geplaatst. Daarvoor loopt momenteel de offerte.

Er werden goede vragen gesteld over de extra functionaliteiten. Ook daar is het overleg met de lokale politiezone belangrijk omdat we dan altijd kunnen vragen of de lokale politiezone extra functionaliteiten wil toevoegen, bijvoorbeeld inzake ANPR-toepassingen rond criminaliteitspreventie. Dat vergt enige extra last en verwerkingscapaciteit voor de politiezone, maar het kan in onderlinge samenspraak.

Ik las dat sommigen een beetje kritisch waren omdat ze vreesden dat dit meer overlast zou teweegbrengen, bijvoorbeeld in de verwerking van de boetes door de lokale politiezone. Daar is er gelukkig op federaal niveau het initiatief van minister Geens en minister Jambon om te komen tot een samenwerking met Bpost, waardoor vanaf september enkel nog de vaststelling moet gebeuren door de lokale politiezone, terwijl vervolgens Bpost instaat voor de rechtstreekse afhandeling. Het versturen van het proces-verbaal zal niet meer moeten gebeuren door de lokale politiezone, maar wordt geautomatiseerd via Bpost. Dat maakt ook dat de lokale politiezones zullen worden ontlast van die hele administratie. Ook dat is een zeer grote stap vooruit.

We zijn nog met een andere oefening bezig. Naast de 20 trajectcontroles per jaar op de gewestwegen, hebben we ook nog enkele initiatieven met betrekking tot de trajectcontroles op de autosnelwegen, en daarnaast ook een modernisering, een automatisering, van de bestaande flitspalen. Van de 1400 flitspalen in Vlaanderen zijn er 400 nog steeds analoog. Die gaan we digitaliseren, maar meteen ook een voorsprong laten nemen. Als we ze dan toch aanpakken, willen we ze niet alleen louter digitaliseren, maar ook meteen gaan naar een digitale trajectcontrole. We zullen die 400 analoge flitspalen, die nog werken met een natte filmrol, tegen 2020 omvormen tot digitale trajectcontroles. Dit jaar alleen al zouden we een 50 palen moeten vervangen door een 30 trajectcontroles. Volgend jaar zijn het er veel meer. Ik wil ervan af zijn, maar het zijn er alleszins meer dan 100. Het is dus echt een uitgestippeld traject om te komen tot een verhoging van de controle, van een objectieve pakkans, en vooral ook van het gevoel, de subjectieve pakkans.

Zo maken we iedereen in de samenleving diets dat we de strijd tegen de schande van de vierhonderd verkeersdoden in Vlaanderen serieus nemen, niet alleen op het vlak van sensibilisering en rijopleiding, maar ook inzake ordehandhaving.

Marino Keulen (Open Vld): Ik rond af. Een eerste luik is de verkeersveiligheid verhogen door middel van trajectcontroles. Daarvoor hebt u kamerbrede steun,

minister. Dat weet u trouwens ook. Er zijn nu stappen gezet. Vooral belangrijk is dat overleg met de lokale besturen. Maar geef dat dan ook door aan het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV). Plus est en vous. Op dat vlak kan die belangrijke Vlaamse dienst nog altijd beter presteren.

Het tweede luik aan de camera's is de politionele vertaling. We moeten ervoor zorgen dat die toepassingen zo snel mogelijk kunnen worden geïmplementeerd, want dan krijg je een dubbel voordeel: onze wegen worden verkeersveiliger en onze samenleving wordt ook politioneel gesproken een stuk veiliger. Ik denk dat heel Vlaanderen daarvoor vragende partij is.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de slimme watermeter

ACTUELE VRAAG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de implementatie van de digitale watermeter

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Minister, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft vorige week een zeer indrukwekkende studie afgeleverd. Het is een heel uitbundige studie, waarin zij een vergelijking maken met het buitenland op het vlak van de introductie van slimme watermeters. Daarbij leggen ze ook uit waar de watermaatschappijen vandaag de dag staan met de uitrol van de slimme watermeter.

Het is een lijvig document. Ik denk dat u er als minister heel veel aan kunt hebben. We bevinden ons nog maar in het begintraject van de mogelijke uitrol van die slimme meter. U kunt daar heel wat informatie uit halen, waarbij u beleidsbeslissingen zou kunnen nemen die ervoor zorgen dat die eventuele uitrol er ook voor zal zorgen dat dat een meerwaarde is voor de Vlaamse gezinnen.

Toen ik de studie doornam, viel me één zaak op die me verontrustte. Je merkt heel duidelijk dat elke watermaatschappij afzonderlijk studeert. Dat betekent dat elk van de negen watermaatschappijen zelf proefprojecten op poten zet, zelf uitzoekt welke de ideale mogelijke slimme meter kan zijn. Andere maatschappijen noemen zelfs al andere instrumenten die ze willen inschakelen. Kortom, er is vandaag de dag geen coherent verhaal rond de uitrol van die slimme meter. Het zou veel beter zijn, mochten alle watermaatschappijen samenwerken, kijken hoe ze op het vlak van innovatie kostenefficiënt kunnen werken en er samen voor kunnen zorgen dat een mogelijke uitrol een garantie geeft op een meerwaarde voor de abonnees die zij elk hebben.

Ik zie in deze studie dat er een traject wordt doorlopen van 'elk voor zich'. Ik denk dat we daarvoor moeten opletten. Want als elk voor zich gaat, betekent dat ook dat elk voor zich heel veel kosten zal moeten maken, terwijl je beter samenwerkt en de kosten bundelt. Dat is veel efficiënter en veel beter voor de abonnees die het dan niet doorgerekend krijgen in de factuur.

U hebt op die studie geantwoord dat u alles zult doen om ervoor te zorgen dat de waterfactuur met de mogelijke uitrol van een slimme meter niet wordt verhoogd. Minister, welke garanties kunt u geven dat, bij de uitrol van een slimme meter, de waterfactuur van de gezinnen niet nogmaals zal stijgen?

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Voorzitter, collega's, minister, mijn vraag is inderdaad gestoeld op dezelfde studie die de heer Beenders aanhaalt, waarin de VMM pleit voor het uitrollen van een slimme watermeter, in navolging van de energiesector, de distributiesector, die ook daar een slimme meter wil implementeren.

Het klopt dat verschillende watermaatschappijen al een aantal proefprojecten gestart zijn om zo'n slimme watermeter te plaatsen bij de eindverbruiker. Het klopt ook dat er vandaag weinig synergie is tussen die verschillende watermaatschappijen. De kosten die elk van die watermaatschappijen vandaag maakt, zouden beter worden gebundeld, zodat men synergie heeft, ook wat betreft het dataverkeer. Want het is een slimme meter die voordelen biedt omdat men de teller kan aflezen op afstand en omdat men tijdig waterlekken kan detecteren. Er is ook een sociaal aspect aan. Men kan beter inspelen op het verbruik van klanten. Men kan de factuur beter spreiden. Het verbruik kan dus beter worden gemonitord en gefactureerd.

Minister, we hebben vandaag in het Vlaams Parlement slimme fractieleiders, slimme volksvertegenwoordigers, slimme vraagstellers, een slimme voorzitter. Maar hebben we ook een slimme minister, die de synergie kan creëren om de uitrol te doen van de slimme meter, van die digitale watermeter en er dus voor kan zorgen dat die watermaatschappijen één meter aankopen en samenwerken met de energiedistributiesector om ook het dataverkeer dat nodig is vandaag te bundelen onder één koepel?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Nevens, u zou moeten weten dat een van de kenmerken van een slimme minister is om niet over één nacht ijs te gaan. We hebben inderdaad op basis van een aantal vragen die al in de commissie gesteld zijn, een lijvig document laten maken door de regulator, de VMM, om eens te kijken of dat iets is dat bij ons kan worden uitgerold. Er zijn tal van voordelen, u hebt ze opgesomd: het feit dat je lekken heel snel kunt detecteren, dat je de factuur gemakkelijker kunt aanpassen, dat je vanop afstand de stand van de watermeter kunt doorgeven en dergelijke meer. Het grote nadeel aan die digitale meter is dat die heel duur is. Daar knelt natuurlijk het schoentje. De voordelen die er zijn, moeten natuurlijk opwegen tegen die zware kostprijs die daartegenover staat.

Voor ik een algemeen beleid uitteken en zeg dat de algemene invoering van die watermeter er moet komen, wil ik van de verschillende drinkwatermaatschappijen wel weten wat de kost is die daaraan verbonden is, hoe die kost zal worden verrekend en hoe ik kan garanderen dat de kostprijs ook niet wordt doorgerekend aan de klant. Als een drinkwatermaatschappij een tariefverhoging zou willen doorvoeren, moet dit worden voorgelegd aan de waterregulator die dit moet controleren.

Een van de voordelen die verbonden zijn aan die slimme watermeter zou kunnen zijn dat er een enorme kostenbesparing is voor de drinkwatermaatschappijen, want dan moet je al die mensen niet meer op pad sturen om die watermeter en dergelijke te controleren. Ik zou zelfs een stapje verder kunnen gaan: misschien kan de invoering van die slimme watermeter er wel voor zorgen dat de factuur naar beneden kan gaan. Ik weet het niet. We hebben nog tijd nodig om dat goed te bestuderen. Daarom vind ik het goed dat elke drinkwatermaatschappij voor zichzelf een dergelijke berekening maakt, die voorlegt, en we dan gezamenlijk bekijken wat de volgende stap is.

Ik ben absoluut voorstander, collega Beenders, om dat gezamenlijk aan te pakken en er gezamenlijk voor te gaan, maar ik wil absoluut de juiste informatie hebben en ik wil niet dat wij ons in een duur verhaal storten waarin we geen return hebben voor het waterverbruik maar ook niet ten aanzien van de kostprijs.

Die studie is één zaak. Het tweede wat ik nu vraag, is dat de drinkwatermaatschappijen voor zichzelf kijken, als we dat zouden uitrollen, wat dat dan betekent aan return en aan kostprijs. Zo kan ik goed inschatten wat het voor de consument thuis betekent, want dat is vooral waar ik bezorgd om ben, namelijk dat de consument thuis daar beter van wordt. Dan pas kunnen we beslissen om dat al dan niet algemeen in te voeren.

Rob Beenders (sp·a): Dank u wel, minister, voor uw duidelijk antwoord. Ik denk dat we dezelfde mening hebben. Als de factuur naar beneden kan, mogen we dat zeker niet laten liggen.

Maar u zou vandaag al op basis van die studie een beslissing kunnen nemen, een heel belangrijke beslissing. Ik denk dat het verkeerd is te wachten op de proefprojecten die de negen watermaatschappijen vandaag hebben lopen of gaan opstarten en dat u dat zomaar moet goedkeuren. Ik denk dat u vandaag moet zeggen dat het niet goed is dat elke watermaatschappij afzonderlijk die oefening maakt en afzonderlijk een proefproject opstart, want dat betekent dat elke watermaatschappij kosten maakt die eigenlijk nutteloos zijn. Ze zouden beter van elkaar leren. Het hele proefproject en de kosten-batenanalyse die nodig is om te oordelen of een slimme meter wel interessant is of niet, zouden beter gecoördineerd verlopen.

Minister, kunt u op basis van de analyse die u nu hebt, niet verplichten dat de watermaatschappijen samen gaan werken en een volledig proefproject en een kosten-batenanalyse maken, maar vertrekkende vanuit één organisatie en niet vanuit negen? Dat is al een kostenbesparing. Door kosten te besparen omdat ze niet elk een proefproject moeten doen, kan de factuur nu misschien al naar beneden.

Bart Nevens (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. We moeten inderdaad dringend aan de slag met die slimme watermeter, want die heeft een aantal voordelen, ook ten aanzien van de eindverbruiker. Ik vind het ook jammer dat er niet kan worden samengewerkt tussen die verschillende watermaatschappijen om een project op touw te zetten om een uniform systeem te hebben dat kostenbesparend kan zijn, dat efficiënt is en dat synergie heeft met andere factoren zoals de energiedistributie. Minister, ik zou vragen om inderdaad te onderzoeken of men op dat vlak samen een project kan indienen om die slimme meter uit te rollen.

Verder wil ik nog aangeven dat vandaag onze watermeter sowieso na zestien jaar reeds wordt vervangen. Dat is een gelegenheid om geleidelijk over te schakelen naar een slimme watermeter. Er zijn nog een aantal momenten, bijvoorbeeld nieuwbouw of een zware renovatie, waarop men al een dergelijke meter kan invoeren.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Voorzitter, collega's, vanuit mijn fractie wil ik benadrukken dat de Vlaamse Milieumaatschappij een verkennend onderzoek heeft uitgevoerd naar de slimme watermeter. Ik wil heel duidelijk maken dat hierover nog geen beslissing genomen is.

De conclusie van dat verkennend onderzoek is dat er een kosten-batenanalyse moet komen als die slimme meter zou worden uitgerold. Naast die kosten-batenanalyse, minister, die u hier aankondigt, is ook een armoedetoets wenselijk, alsook een goed overleg met de consumenten, de gebruikers en de armoedeorganisaties. Denkt u aan een armoedetoets en overleg met de consumenten?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, als de waterfactuur kan dalen, moeten we dat zeker en vast doen. We kijken uit naar de evaluatie van de huidige waterfactuur, om te zien wat we daar kunnen mee doen. We kijken uiteraard ook uit naar de kosten-batenanalyse.

Hoe verklaart u het feit dat de waterregulator pas in de loop van 2018 komt met een uitgewerkte richtlijn op basis waarvan de kosten-batenanalyse zal kunnen plaatsvinden?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Iedere minister die hier vooraan staat, zegt dat hij of zij de factuur willen laten dalen, maar ik stel vast dat die facturen eigenlijk vooral stijgen. Ik ben heel benieuwd hoe u dat wilt doen. Maar dat is niet mijn vraag.

Mijn vraag luidt als volgt. We spreken over een digitale slimme meter. Hoe gaat u die digitale slimme meter slim maken? Hoe gaat u daarvoor draagvlak verwerven? U zegt dat u de gebruikers wilt betrekken. Hoe gaat u dat doen?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik denk aan de voordelen van de slimme meters, of de digitale meters, hoe men het ook wil noemen. We hebben al de discussie gehad over de digitale energiemeter. Is het nu een digitale meter of is het een slimme meter? Want dat is toch wel een verschil.

De voordelen zijn gekend. Wij steunen dit. De vraag is wat de impact zal zijn op de factuur. U bent even terughoudend als minister Tommelein, die zegt dat hij niet kan garanderen dat de uitrol van de digitale meter zal leiden tot een daling van de waterfactuur. Vandaar dat ik de collega's kan volgen.

Welke zin, welk nut heeft het dat al die watermaatschappijen hun eigen studie gaan uitvoeren? Kunnen we bijvoorbeeld niet over het muurtje kijken? Ik denk dat er wel andere landen zijn waar de digitale meter al geïnstalleerd is. Bent u bereid om over het muurtje te kijken? Wat is het precieze tijdspad van de uitrol van de digitale meter?

De voorzitter: U kunt slechts één vraag stellen, mijnheer Sintobin.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): De eerste vraag was een slimme vraag en de tweede was… *(Gelach)*

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mocht ik hier vertellen dat ik van vandaag op morgen de slimme digitale watermeter ga invoeren, dan zou ik heel wat vragen krijgen: hoe zit dat, hebt u daar voldoende op gestudeerd, wat is het effect op de consument?

Zoals ik al zei, we gaan niet over één nacht ijs. We moeten stap voor stap werken. Collega's die pleiten om nu al met de drinkwatermaatschappijen samen iets uit te rollen, jullie slaan een stap over. We hebben nu die grote studie gehad. De waterregulator komt tot de conclusie dat er eigenlijk goed moet worden bekeken wat dit betekent voor de consument? Wat is de invloed op de kostprijs? Zijn er voldoende voordelen die opwegen tegen de extra kostprijs?

De volgende stap die ik zet, is logisch na deze studie. We gaan kijken wat het kost en wat de baten zijn die daartegenover staan. Daarom wil ik van de drinkwatermaatschappijen, die ook het best hun eigen kostenstructuur kennen, een voorstel ontvangen. Als we die binnen hebben, gaan we met al de drinkwatermaatschappijen

rond de tafel zitten. Als we iets beslissen, zal het een globale aanpak zijn. Het is niet mijn idee om elke drinkwatermaatschappij apart te laten werken.

Dan zullen we in een volgende fase, als we dat beslissen, mijnheer Beenders, de globale aanpak over alle drinkwatermaatschappijen heen doen. Net zoals we dat ook gedaan hebben bij de hervorming van de waterfactuur, mevrouw Taelman, zal ik uitgebreid overleggen met alle stakeholders. Ik heb het dan over de armoede-organisaties en de Gezinsbond; iedereen die erbij betrokken is, de watermaatschappijen zelf natuurlijk ook, zal inspraak hebben, of we nu al dan niet de stap zetten naar de invoering van de slimme meter.

We moeten uiteraard over het muurtje kijken. We hebben dat ook gedaan. Dat maakt deel uit van de studie van de VMM, die een aantal buitenlandse situaties heeft bestudeerd. Op basis hiervan heeft de VMM een aantal aanbevelingen gedaan. Op basis van de situatie in Vlaanderen moeten we nagaan of de kosten en de baten voor ons wel verantwoord zijn.

Mevrouw De Vroe, het duurt zo lang omdat we de volgende stap willen zetten. We moeten beschikken over de input van de drinkwatermaatschappijen. Dat vraagt wat tijd. Pas dan kunnen we, samen met de VMM en na overleg met alle stakeholders, een definitieve beslissing nemen.

Ik ben niet tegen de slimme watermeter, maar ik ben er ook niet voor. Ik heb onvoldoende gegevens. Ik wil de beslissing vooral vanuit het oogpunt van de consument nemen. Als er voordelen zijn die het voor de consument en voor het leefmilieu beter maken en die het gebruik van water afraden, moeten we het doen. Daar moet echter een verantwoord kostenplaatje tegenover staan. Het heeft weinig zin dit door te voeren indien beide niet in verhouding zijn.

Zoals ik al heb verklaard, hoeft het niet altijd meer te kosten. Dit kan ons ook een return opleveren. Als we die beslissing in overleg met al die drinkwatermaatschappijen nemen, moeten we hier duidelijke afspraken over maken. Dit mag niet op het bord van de consument terechtkomen.

Rob Beenders (sp·a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik volg u helemaal. Wat de introductie van de slimme watermeter betreft, moet u niet te snel gaan. Dat heeft de slimme energiemeter bewezen. Door te wachten, is de prijs enkel gedaald.

Ik vind echter dat u toch iets te snel gaat. De nu voorliggende studie biedt u de kans de watermaatschappijen samen te roepen. U kunt die negen watermaatschappijen vertellen dat het niet juist is dat ze elk afzonderlijk in proefprojecten en kosten-batenanalyses investeren. U moet hun zeggen dat u een kosten-batenanalyse wilt voor een uniforme slimme meter voor alle Vlamingen. Ze moeten samen dat project uitwerken. Indien uit het proefproject en uit de kosten-batenanalyse blijkt dat er een meerwaarde voor de Vlamingen is, kunt u beslissen hiermee al dan niet door te gaan.

U mag nu niet toelaten dat negen watermaatschappijen elk afzonderlijk hun project uitrollen. We lopen dan het risico dat er binnen vijf jaar negen verschillende watermeters in Vlaanderen zijn. Dat is geen goed beleid. Dat mag zeker de bedoeling niet zijn. Ik pleit er echt voor de watermaatschappijen uit te nodigen en te laten samenwerken. U moet gaan voor een project. Als er een voordeel voor de klant is, kunt u beslissen hiermee al dan niet door te gaan. *(Applaus bij sp.a)*

Bart Nevens (N-VA): Minister, het is een slecht idee om over één nacht ijs te gaan. Zeker met dit warme weer kunt u beter zwemmen. Ik stel voor dat u ten aanzien van de watermaatschappijen duidelijk bent over de richting die we in Vlaanderen uit willen gaan. De slimme meter zal hier een onderdeel van vormen.

De voordelen zijn bekend en worden in de studie aangehaald. Momenteel gaat 10 procent van ons drinkwater verloren ten gevolge van lekken en inefficiënt gebruik. Met dit warme weer is elke liter drinkwater belangrijk.

U weet dat ten gevolge van de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer aanpassingen moeten worden doorgevoerd. U moet met betrekking tot dit dossier vooruitgang creëren. U moet voor de watermaatschappijen duidelijkheid creëren. We moeten de Vlamingen in de toekomst een digitale watermeter geven, zodat ze hun facturen onder controle kunnen houden. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sabine Vermeulen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de trage aanpak van de antibioticareductie in de veeteelt, naar aanleiding van de berichtgeving over de opmars van ESBL-producerende bacteriën in rusthuizen

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Voorzitter, we krijgen regelmatig berichten over antibiotica en de resistentie ervan. Deze week hebben we het bericht gekregen dat de bij de bejaarden in rusthuizen aangetroffen ESBL-producerende superbacterie (extended spectrum beta-lactamase) in aantal is verdubbeld.

Als over ESBL wordt gesproken, wordt meteen in de richting van de veeteelt gekeken. Die superbacterie gedijt immers goed op varkens, kuikens en runderen. Deze dieren worden in hun prille bestaan dikwijls met antibiotica behandeld.

Meteen worden dan ook vraagtekens geplaatst bij de aanpak van de strijd tegen de antibioticaresistentie en bij de snelheid van die aanpak. Er wordt gezegd dat we te traag vooruitgaan.

In Nederland is het antibioticagebruik op vijf jaar tijd met 50 procent verminderd. In ons land is dat 15 tot 20 procent. Het klopt dat Nederland een andere aanpak kent. Ze werken daar niet op dezelfde wijze als bij ons. De overheid formuleert doelstellingen en aanbevelingen. De sector kan daar dan op reageren. Het gevolg is dat de sector sneller vooruitgaat en dat er strengere regels zijn.

Minister, vandaar mijn vraag: hebt u voldoende vertrouwen in de aanpak van ons land wat de strijd tegen antibioticaresistentie betreft, volgens de bottom-upprocedure en waarbij men het initiatief bij de stakeholders en bij de sectoren legt?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Vermeulen, u blijft vragen stellen over het ontraden van antibioticagebruik, terwijl dat een federale bevoegdheid is. Ik heb dat hier al een paar keer gezegd. Het zijn minister De Block en mijn federale evenknie, minister Borsus, als minister bevoegd voor de landbouw en de voedselveiligheid, die daarvoor bevoegd zijn. We hebben op dat vlak dus geen enkele bevoegdheid.

Vertrouw ik nu de aanpak daar? Ik heb me laten vertellen dat er binnenkort een nieuw rapport zal uitkomen van AMCRA dat toch hoopgevende signalen geeft. Ik denk dus dat dat in die zin oké is en dat er ook wel vooruitgang in wordt geboekt.

De aanpak in Nederland is totaal anders dan die in België. In Nederland worden van bovenaf maatregelen opgelegd, terwijl dat bij ons bottom-up gebeurt, vanuit de federale overheid. Wil dat zeggen dat ik me daar voor de rest helemaal niks

van aantrek? Natuurlijk niet. Ik heb dat ook al een paar keer gezegd. Vanuit het oogpunt van mijn bevoegdheid Landbouw zie ik wel dat die zorg voor die kwaliteit en die veiligheid van voedsel op de eerste plaats moet komen, en dat ook de veetelers niks te winnen hebben bij het overmatig gebruik van antibiotica. Het zijn extra kosten voor hen: het kost geld om antibiotica te gebruiken. Het maakt de dieren ook resistent. Eigenlijk zijn zij dus ook een partner die daar voluit wil voor gaan.

Wat doen we vanuit de bevoegdheid Landbouw? Dat is vooral ook sensibiliseren vanuit de praktijkcentra. Zo hebben we nog 1 miljoen euro extra uitgetrokken voor een antibioticaproject, waarbij de gegevens ook worden geregistreerd, zodat we ook goed weten wat er wordt gebruikt en op die manier ook goed kunnen informeren en alles goed aanleveren. De projecten lopen in de veeteeltsector, in de varkenshouderij. We organiseren studiedagen om dat op die manier aan te pakken. Dat is de manier waarop we werken. Dat is ook in overeenstemming met de resolutie die in het Vlaams Parlement is aangenomen.

Als u me echter vraagt of de federale aanpak anders moet, dan lijkt me dat toch een vraag die het best op het bevoegde niveau, dus federaal, wordt geformuleerd.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, het klopt, ik zal u hier helaas, misschien tot uw spijt, heel veel vragen over blijven stellen, want het is een thema dat me enorm aanbelangt. Ik ben daar echt wel bezorgd over.

Volgens mij is het wel deels een Vlaamse bevoegdheid. De sanitaire veiligheid, de bedrijfsvoering, de preventie, de sensibilisering: dat zijn allemaal taken die Vlaanderen moet kunnen uitvoeren. Nu zitten we met een soort aanpak om niemand een strobreed in de weg te willen leggen. Ik zou graag een omslag willen zien ter zake, waarbij er veeleer sprake is van een resultaatsverbintenis dan van een inspanningsverbintenis. De overheid kan dan inderdaad maatregelen opleggen, die dan kunnen worden besproken met de sectoren. De aanpak van Nederland lijkt me dus toch wel iets. Ik denk dat dat toch echt wel eens moet worden bekeken.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Collega Vermeulen, ik denk dat de materie ons allen aanbelangt. Verantwoord antibioticagebruik is al lang een thema in dit huis. In de commissie Landbouw heeft dat geleid tot hoorzittingen, en uiteraard ook tot een resolutie.

Ik treed de minister graag bij, in die zin dat dit voornamelijk federale materie is. Onze federale minister De Block, maar ook haar collega van Landbouw, minister Borsus, nemen de nodige maatregelen daarvoor. Ik denk dan maar aan het ondertekenen van het AMCRA-charter. Daar wordt dus zeker ook aandachtig naar gekeken.

Minister, u kunt vanuit Vlaanderen optreden als het gaat over onderzoek en sensibilisering, maar een belangrijke actor in heel dit verhaal zijn natuurlijk ook de dierenartsen. Gezien het sensibiliserende karakter van uw rol in Vlaanderen, hoe denkt u de dierenartsen hierbij te betrekken op het vlak van sensibilisering?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Voorzitter, er zijn twee dingen essentieel in dezen. Ten eerste, als we vaststellen dat in sommige rusthuizen in Vlaanderen 45 procent van de residenten drager is van deze bacterie, en dus van dit probleem, dan is dat een reëel, immens probleem.

Ten tweede, als we vaststellen dat men in een buurland zoals Nederland tot een veel snellere reductie van het antibioticagebruik in de veehouderij komt dan bij ons, dan is het mogelijk om beter te doen. Ik wil wel geloven dat we het principe vooropstellen dat we beginnen met het bottom-up proberen, maar als je op een bepaald moment vaststelt dat dat niet werkt of dat het beter kan, dan moet je als overheid ook die verantwoordelijkheid nemen, en niet wachten tot we veel te laat uiteindelijk allemaal samen weer tot de vaststelling komen, op zijn Vlaams, dat het niet werkt als iedereen zijn zin doet.

Minister, er is inderdaad een resolutie goedgekeurd. We hebben met andere woorden een zekere bevoegdheid. Als minister van Landbouw kunt u qua sensibilisering, qua bedrijfsvoering en evengoed qua druk op verschillende vlakken dingen doen. Het is duidelijk dat er meer mogelijk is. Dus, alstublieft, minister, onder andere in het belang van onze volksgezondheid, doe meer.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Volksgezondheid is een topprioriteit. Het neemt niet weg dat we hier vooral discussiëren over een federale materie. Iedereen die op een of andere manier betrokken is bij dit dossier, moet zijn verantwoordelijkheid opnemen. Ik wil er toch even aan herinneren dat AMCRA in Vlaanderen heeft gezorgd voor een trendbreuk. Mag het sneller gaan? Zeker. Gebeurt het best verder in overleg met de sector? Mijns inziens wel als je resultaat wilt bereiken.

In een sensibiliseringsproces kan minder antibioticagebruik een duurzaamheids- en een kwaliteitskenmerk zijn. Die overweging wil ik u toch meegeven, minister.

Minister Joke Schauvliege: Collega Tobback en collega Vermeulen, ik heb daarnet uitdrukkelijk gezegd dat we volop werk maken van de resolutie die hier is goedgekeurd. Het gaat over sensibilisering, over onderzoek, over studiedagen. Daar zetten wij volop op in en we hebben er extra middelen voor vrijgemaakt, namelijk 1,3 miljoen euro. We investeren dat in extra onderzoek, het aanbieden van alternatieven aan de sector.

De bevoegdheid die we hebben, los van de federale bevoegdheid om het antibioticagebruik naar beneden te halen, benutten we en daar zetten we volop op in. Ik wil dat hier nogmaals benadrukken.

Het klopt dat de dierenartsen daarin een belangrijke spilfiguur zijn. We betrekken hen al deels, collega Vanderjeugd, maar het is een goede suggestie om te bekijken of we hen nog meer kunnen betrekken bij die sensibilisering. Dat neem ik zeker mee. Ik zal bekijken of onze diensten hen meer en beter kunnen betrekken bij die studiedagen. Die zijn vooral gericht op landbouw, op de mensen die het op het terrein zelf moeten doen, omdat ik daarvoor bevoegd ben. Misschien moeten we eens de originele aanpak doen en de beide sectoren, landbouwers en dierenartsen, samenbrengen op een studiedag. Ik neem die suggestie zeker mee.

Het is foutief dit voor te stellen alsof ik dat niet belangrijk vind. Integendeel, ik heb daarnet gezegd dat gezond en veilig voedsel een topprioriteit is. Ik wil dat nog eens benadrukken omdat hier het beeld wordt opgehangen dat de sector zelf vragende partij zou zijn om zoveel mogelijk antibiotica te gebruiken. Dat klopt niet, dat is niet waar. Het is voor hen heel duur om dat te gebruiken. Als er dus alternatieven zijn, zullen ze die heel graag hanteren, want het zal de kostprijs naar beneden halen.

Bovendien maakt dat de dieren ook resistent. Op den duur helpt het ook niet meer en kan het dramatische gevolgen hebben voor de sector. Het is zeker niet de sector zelf die afremt. Het is belangrijk om een totale aanpak te hebben. De bottom-upbenadering blijf ik belangrijk vinden om op die manier ook alle spelers

op het veld mee te hebben. Ik denk ook aan de dierenartsen. De federale overheid gelooft vooral in die bottom-upaanpak. Ik denk dat dat ook de juiste weg is.

Laten we ons in het Vlaams Parlement concentreren op de bevoegdheden die we hebben, en dat zijn sensibilisering en onderzoek. Ik heb enkele voorbeelden aangehaald. Ik ben in de commissie al heel uitvoerig op al die onderzoeken ingegaan. We richten ons tot verschillende sectoren en verschillende diergroepen, omdat de aanpak ook altijd anders is. We zullen dat ook blijven doen en er middelen voor blijven vrijmaken.

Nogmaals, ik heb me laten vertellen dat de resultaten in het volgende rapport van AMCRA hoopgevend zijn. Dat stemt mij positief in de aanpak die we op dit moment hebben, ook vanuit Vlaanderen.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, bij elke bespreking van de beleidsbrief dring ik erop aan het woord antibiotica erin op te nemen. De eerste keer was dat niet het geval, de tweede keer stond het woord er twee keer in en ik heb telkens geantwoord met: ik wil meer. Ik wil dan ook deze actuele vraag afsluiten met: ik wil meer. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nood aan een Vlaams droogteplan met concrete maatregelen en duidelijke keuzes in geval van acute waterschaarste

ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nood aan de opmaak van een droogteplan om in een periode van droogte voldoende watervoorraden ter beschikking te hebben

ACTUELE VRAAG van Bart Dochy aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het beheer van de watervoorraden tijdens droogteperiodes

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, minister, het is warm en het wordt steeds warmer. Dat is niet iets dat we vandaag, gisteren of morgen kunnen vaststellen, daar is wetenschappelijke consensus over. Het wordt steeds warmer in de komende jaren en de komende decennia, en het is kwestie om ons daartegen te wapenen. Daar knelt nu zowat het schoentje. Terwijl iedereen beseft dat het droger en warmer wordt, stellen we vast dat het beleid of de plannen daartegen ontbreken.

Er is weliswaar een ozonplan, maar een droogteplan blijft uit, en dat vind ik bijzonder jammer. We stellen vast dat er nu een aantal maatregelen ad hoc worden genomen. Zo doen bepaalde gouverneurs wat ze denken te moeten doen, en wellicht zal dat ook goed zijn, maar er is geen coördinatie of er is geen allesomvattend plan.

De echte keuzes moeten politiek worden gemaakt, met andere woorden: hoe moeten we zorgen voor de drinkwatervoorziening, welke economische sectoren krijgen voorrang in geval van schaarste: de landbouw, de industrie, de scheepvaart of nog andere? Daarover bestaat heel veel onduidelijkheid.

We stellen ook vast dat de droogte heel wat jobs kan treffen. De Tijd berekende onlangs nog dat één op zes jobs door de droogte wordt bedreigd. De situatie is dus ernstig en onze keuzes voor de toekomst raken voor een stuk op.

Minister, zult u op korte termijn een droogteplan uitwerken, waarin onder andere preventiemaatregelen zitten? Zullen daarin duidelijke keuzes worden gemaakt over wie voorrang krijgt in geval van acute waterschaarste, omdat nu het aanvoelen is dat iedereen zomaar wat doet? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, onze regenwaterputten staan droog, onze cementfabrieken of betoncentrales smachten naar water, de landbouwers mogen geen oppervlaktewater meer oppompen in bepaalde regio's en vanaf morgen, minister, mag je je zwembad niet meer vullen. Door de klimaatverandering komen er periodes komen van grote droogte, afgewisseld door periodes met zware neerslag.

We hebben het hier al vaker gehad over dat tweede, wateroverlast, maar aan het eerste, watertekort of blue-out zoals sommigen dat noemen, hebben we in dit parlement nog maar weinig aandacht besteed. Ik lees een aantal zaken in uw beleidsnota en beleidsbrief: "Opmaak van waterkwantiteitsdoelstellingen voor het oppervlaktewater, opstellen van een verdringingsreeks, rangorde van watergebruik als opstap naar droogterisicobeheersplannen, opmaak van een grondwaterstandvoorspeller, bevorderen van waterbesparing en hergebruik." Dat zijn mooie intenties, maar er moet meer gebeuren, minister. Een allesomvattend droogteplan of waterschaarsteplan hebben we inderdaad nog altijd niet. Bent u bereid een droogteplan op te stellen waarbij u eigenlijk alle aspecten bijeen brengt die van belang zijn om in periodes van waterschaarste reserves of voldoende voorraden te hebben? Ik heb het dan evengoed over hemelwater, oppervlaktewater, grondwater, drinkwater als over grijs water, over hergebruik zoals gisteren voorgesteld door Aquafin.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): We beleven waarschijnlijk een van de droogste periodes uit de jongste decennia. We stellen inderdaad vast dat voorheen door heel wat instellingen, onder andere en niet het minst het Vlaams Kenniscentrum Water (Vlakwa) inspanningen worden gedaan om te sensibiliseren in het kader van waterbesparing.

Vandaag zitten we met een urgente situatie, waardoor een aantal overheden zich ook reeds bevoegd hebben verklaard om een aantal maatregelen te nemen. Zo heeft de gouverneur van West-Vlaanderen eerst een deel van de provincie verboden water op te pompen uit de grachten, beken en het IJzerbekken. Daarna, waarschijnlijk vanaf morgen, zal het ook in de rest van provincie verboden zijn om nog water op te pompen. Dat heeft ook te maken met de vrijwaring van voorraden voor eventueel drinkwater.

Minister, gisteren hoorde ik op de radio van de directeur van Aquafin dat hij nog beschikt over vrij grote hoeveelheden water die eventueel ter beschikking zouden kunnen worden gesteld. Het is geen drinkwaterkwaliteit, dat is evident, maar wel wat als reststroom uit een waterzuiveringsinstallatie komt. Het kan eventueel worden gebruikt in andere industriële processen, eventueel ook in de landbouw wanneer de kwaliteit voldoende is.

Minister, wat is uw plan om deze hoeveelheden water die blijkbaar beschikbaar zijn, ter beschikking te stellen van diegenen die vandaag waterbehoeftig zijn?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Vanuit het waterbeleid werken wij eigenlijk al lang op twee sporen: met momenten zal er echt wateroverlast zal zijn doordat er

meer hevige buien en onweders zijn, op andere momenten is er de waterschaarste en de droogte. Dat is een thema dat aan bod komt in ons klimaatadaptatieplan.

We hebben al heel wat maatregelen genomen. Ik verwijs onder meer naar de beslissing die gisteren in de commissie is genomen: de heffingen voor grondwaterlagen worden aangepast naargelang er meer of minder schaarste is. Waar schaarste heerst, betaalt de consument meer dan waar er geen schaarste is. Zo gaan we om met de droogte.

De situatie is extreem. In het Leie-, IJzer- en Scheldebekken is de toestand het ergst. Er worden maatregelen genomen. Op korte termijn moeten een aantal maatregelen worden genomen. Ik vind het goed dat er lokale en regionale maatregelen worden genomen. Want er zijn regionale verschillen. In West-Vlaanderen is het probleem helemaal anders dan in Limburg. Voorts rijst de vraag om algemene maatregelen te nemen, zoals het aan banden leggen van het niet-noodzakelijk gebruik van drinkwater. Vanaf morgen zal dat ook gebeuren. Zo wil ik de toekomstige waterzekerheid garanderen. Ook de komende dagen moet iedereen zuiver drinkwater ter beschikking hebben.

Mijnheer Dochy, u verwijst naar een aantal zaken waarop we hebben ingezet. Onderzoek en ontwikkeling zijn cruciaal. We zetten al jaren in op het zoeken naar alternatieven. Bedrijven, landbouwers en siertelers mogen niet uitsluitend putten uit zuiver water. Ze moeten water recycleren. Ze moeten afvalwater kunnen gebruiken. Aquafin levert een mooi voorbeeld aan over wat onderzoek en ontwikkeling op het terrein aan mogelijkheden oplevert. Ik ben graag bereid om die nu al in West-Vlaanderen toe te passen als daar een vraag naar is. We willen alles in het werk stellen om dat zo goed mogelijk te doen. Als bepaalde regio's er zouden naar vragen, dan stel ik voor dat de gouverneur coördineert en de vragen voorlegt aan onze diensten, die dan mee faciliteren. Het is dus een uitgestoken hand. Dat zijn de kortetermijnmaatregelen.

Op lange termijn is een plan van aanpak waarbij kan worden geleerd uit het verleden aangewezen. Ik zal de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) vragen om vanaf vandaag de droogtecoördinator te worden, zowel voor de situatie nu als voor de lange termijn. In de commissie zetelen alle spelers. De bevindingen die we nu al in handen hebben en de suggesties over wie – industriële sectoren, de landbouwsector, de gezinnen – bij prioriteit toegang tot het water moet krijgen, moet resulteren in een plan van aanpak. Ik vraag de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid om uit deze situatie te leren en dat plan van aanpak op te stellen. Voor overstromingen en wateroverlast is dat plan er. Voor droogtes zijn er tal van maatregelen, maar ze liggen er versnipperd bij. We moeten dat onder ogen zien; vandaar dat de CIW voor zo'n plan van aanpak moet zorgen. We hebben een concreet plan nodig, zodat iedereen op het terrein goed weet wat van hem of haar wordt verwacht. We zullen er zeker werk van maken.

Johan Danen (Groen): Dank voor uw antwoord, minister. Er komt een droogtecoördinator. Dat is geen overbodige luxe. De maatregelen die vandaag worden genomen, worden genomen door lokale besturen en provinciebesturen. Hun bedoelingen zijn allicht goed, maar op het vlak van de coördinatie en het draagvlak ligt het soms wat moeilijk. Men kan soms moeilijk uitleggen waarom de ene zus beslist en de andere zo. Coördinatie kan daaraan verhelpen.

Ik ben natuurlijk ook geïnteresseerd in de langetermijnmaatregelen. Zoals u wellicht weet, zijn bos en natuur erg belangrijk om de vochtigheid en de temperatuur te reguleren; daarom wil ik de Vlaamse Regering vragen om sterker in te zetten op een klimaatbeleid en op het bos- en natuurbeleid. Want zo kunnen we op lange termijn dit soort van extreme toestanden een beetje milderen. (*Applaus bij Groen*)

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u hebt natuurlijk gelijk dat wij al dingen doen – dat zou er nog maar aan mankeren – op het gebied van infiltratie van water, van opslag van hemelwater, van de bescherming van grondwaterlagen enzovoort. Het is belangrijk om al die dingen te bundelen in een allesomvattend waterschaarsteplan, een draaiboek met vooral de klemtoon op preventie. Een belangrijk onderdeel daarvan zal altijd zijn hoe we minder water kunnen verbruiken, hoe we mensen kunnen aansporen om zuinig om te springen met water. Daar ligt ook een taak voor de watermaatschappijen, een taak die zij vandaag volgens mij te weinig of te weinig enthousiast opnemen. Ze zijn vooral verkopers van water, maar voor het sensibiliseren en het aanzetten tot minder waterverbruik, zie ik weinig actie. Waarschijnlijk hebben ze er ook geen tijd voor omdat ze al die andere dingen doen die niet tot hun takenpakket behoren zoals het bouwen van een voetbalstadion en sportzalen enzovoort.

Minister, ziet u nog concrete dingen die we kunnen doen voor een meer waterbesparend gedrag?

Bart Dochy (CD&V): Minister, u stelt terecht dat in het kader van de klimaatproblematiek water een heel belangrijk facet is. Ik stel vast dat, als wij eens samen de oefening zouden doen wanneer we over het klimaat spreken, heel weinig mensen de reflex zouden hebben om water te vernoemen. Water is ook een belangrijk hoofdstuk geweest in de klimaatresolutie als resultaat van de Klimaatcommissie ad hoc.

Minister, ik ben ook heel blij met uw opmerking en suggestie over de gebiedsgerichte aanpak. Het ondersteunt nogmaals extra het belang van de provincie als beheerder van de waterlopen en beheerder van een aantal bufferbekkens. Het is een buffer niet alleen tegen watersnood, maar ook een buffer voor als er waternood is. Ik ben blij met deze aanpak en ik vraag me af of u dit ook verder zult ondersteunen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, het ziet ernaar uit en het is zeker niet onwaarschijnlijk dat de huidige schaarste en de huidige droogte op termijn geen extreme of uitzonderlijke toestand meer zal zijn, maar dat we dit veel vaker zullen meemaken.

Als we vandaag kijken naar de realiteit, dan kunnen we alleen maar vaststellen dat we er eigenlijk niet klaar voor zijn met wat we vandaag doen. We doen wel dingen, maar we doen duidelijk niet genoeg. De realiteit op het terrein vandaag is dat op dit ogenblik iedereen een beetje aan het pakken is wat hij kan krijgen, tenzij gouverneurs of burgemeesters optreden. De bottom-up aanpak op dit ogenblik leidt ertoe dat de bottom gewoon leeg geraakt.

Er zou dus heel dringend – en laat het een oproep zijn vanuit mijn fractie – een duidelijk plan moeten zijn waarbij de lasten correct worden verdeeld en waarbij iedereen weet waar hij aan toe is en weet dat hij de lasten die hij draagt, terecht draagt omdat hij die niet alleen draagt.

Ik ben het helemaal eens met uw oproep aan Vlaamse gezinnen om niet nodeloos zwembaden te vullen of water te verspillen, maar we weten ook heel duidelijk dat dat alleen bijlange niet genoeg zal zijn. Er zal een veel bredere aanpak moeten zijn om de lasten correct te verdelen tussen landbouw, industrie, gezinnen, wat vandaag eigenlijk ontbreekt.

Maak dat iedereen weet waar hij aan toe is en dat op een veel betere manier, aangepast aan de huidige droogte. Minister, u schudt met uw hoofd, maar ik kan vandaag maar vaststellen dat gouverneurs en burgemeesters moeten optreden

omdat wat er vandaag ligt als kader, niet werkt. Met schudden alleen, gaat u er echt niet komen.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, u bent natuurlijk niet verantwoordelijk voor de droogte zelf, maar u bent politiek verantwoordelijk voor hoe het beleid met die droogte omgaat.

Dan zijn er toch drie zaken die mij opvallen. Ten eerste, de voorbije maanden al was het uitzonderlijk droog. Het begon eigenlijk al in april dat een heel droge maand was. Dan lijkt het me toch dat het beleid een stuk achterloopt op de feiten. Ten tweede, zeggen dat particulieren niet mogen sproeien, is vrij eenvoudig te zeggen, maar ik denk dat zij niet de grootste verbruiker zijn. De vraag die we ons moeten stellen is of de maatregel voldoende zal zijn om de komende dagen en weken met de droogte om te gaan. Ten derde, we weten eigenlijk al jarenlang dat er meer droogte op ons afkomt, zoals ook de collega's al zeiden. Het maakt deel uit van het klimaatverhaal.

We zijn vandaag structureel onvoldoende voorbereid. Wat gaat er precies gebeuren om ons de komende jaren wel voor te bereiden?

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Minister, vanochtend, bij de bespreking van de extreme droogte in de landbouwcommissie, werd ik prompt tot wetenschapper benoemd – wellicht door een klimaatontkenner – toen ik stelde dat er een verband was, en misschien wel een oorzakelijk verband, tussen de klimaatverandering en deze problematiek. Natuurlijk is dit een moeilijke kwestie en u kunt het niet laten regenen. Mocht u dat kunnen, zou u niet enkel een slimme minister, maar ook een superminister zijn. Onze land- en tuinbouwers kreunen echt onder deze droogte, en dat hebben we vanochtend al uitvoerig besproken. Ik merkte dat de Boerenbond niet meteen gewonnen was voor het voorstel van Aquafin. Ik hoop dat wanneer er een droogteplan zou komen, dat u dan absoluut de land- en tuinbouw in deze oefening zou meenemen.

Mijn specifieke vraag, in de hypothese dat er een droogteplan zou komen of dat er dergelijke maatregelen zouden worden genomen, is of er gedacht wordt aan onderzoek, bijvoorbeeld om zeewater te ontzilten of om op piekmomenten, wanneer er droogte heerst, toch te kunnen ingrijpen. Dat zou een belangrijk facet kunnen zijn.

Nogmaals, zoals ik deze morgen al stelde, mogen we de oorzaak niet vergeten en behoeft het klimaat altijd de nodige aandacht.

Minister Joke Schauvliege: Wie wil laten uitschijnen dat er nu geen beleid zou zijn rond het gebruik van water, moet ik ten stelligste tegenspreken. Er zijn de voorbije jaren enorme inspanningen gebeurd. Mijnheer Tobback, u weet maar al te goed hoe wij dat sturen. Ik zal het misschien toch nog maar eens herhalen. We sturen op basis van vergunningen. Als een bedrijf of een landbouwer een vergunning nodig heeft om water op te pompen, wordt daar heel sterk in gestuurd en wordt dat ook gelimiteerd. Er is ook vaak verplicht om te kijken naar de alternatieven: hoe kunnen we het water opnieuw gebruiken? Dat is de voorbije jaren een succesverhaal geweest en dat is ook de reden waarom we zoveel expertise hebben op het terrein. Dat is de reden waarom Aquafin nog alternatieven heeft en waarom er nog heel wat andere onderzoekers zijn die tal van interessante pistes hebben, die we ook uitrollen op het terrein. Ik verwijs naar de zeer interessante studie die een paar weken geleden is opgeleverd door professor Willy Verstraete van de UGent om er op die manier voor te zorgen dat er ook

aanbevelingen zijn rond het beleid om die droogte tegen te gaan. We zetten daar al op in. Die studies zijn al gevraagd, juist omdat we weten dat het op ons afkomt. Het is niet zo dat we daar niet mee bezig zijn.

We sturen niet alleen via die vergunningen en die alternatieven; we sturen ook via heffingen. Gisteren nog hebben we in de commissie de heffingen opgetrokken en gedifferentieerd. Het is een gemiste kans dat u daar niet voor gestemd hebt, mijnheer Tobback. Iemand die water oppompt uit een waterlaag waar schaarste is, zal veel meer betalen en wordt zo ontraden om dat te doen. Ik begrijp niet waarom u over dergelijke bepalingen niet meestemt, als u hier nu zegt dat er niets gebeurt en dat het probleem niet wordt aangepakt.

Ik zei daarnet dat we een onderscheid moeten maken tussen de lange termijn en de korte termijn. De maatregel die op korte termijn vanaf morgen ingaat, is niet alleen een maatregel richting gezinnen. Het gaat over het gebruik van drinkwater of kraantjeswater dat niet noodzakelijk is. Dat geldt evengoed voor anderen dan voor gezinnen. Wanneer in de industrie, in de landbouw kraantjeswater gebruikt wordt voor iets wat niet noodzakelijk is, zal ook dat aan banden worden gelegd. Op weg naar hier zag ik een voetbalveld liggen dat volop met water werd besproeid. Het is goed dat we die maatregel kunnen nemen, denk ik dan, want bij dreigende waterschaarste moet dat niet gebeuren. Dat is niet noodzakelijk. We moeten focussen op wat belangrijk is. En dat is niet een voetbalveld dat er pico bello bij ligt.

We hebben veel geleerd uit de droogte van de jaren 70. Ik herinner mij dat zelf nog goed, als kind, dat in die periode van droogte heel wat maatregelen werden genomen. Op basis van die bevindingen hebben drinkwatermaatschappijen fors geïnvesteerd om die waterbevoorrading te verbeteren. Hadden we dat niet gedaan, dan hadden we vandaag al een groot probleem. Nu is er geen acuut probleem.

Waarom wordt die maatregel nu genomen? We zien dat er enorme pieken zijn: er is een toename van het gebruik van drinkwater tot 40 procent. Dat is veel en we moeten voorkomen dat de situatie acuter en ernstiger wordt in de komende dagen, want volgens de voorspellingen zal het niet snel gaan regenen. Met die planmatige aanpak ben ik het volledig eens. Mijnheer Vanderjeugd, dat gaat niet alleen over gezinnen of de drinkwatermaatschappijen. Het moet een ruim plan van aanpak zijn dat ook gaat over de industrie, de landbouw, de bevoorradingsverzekering en de prioriteiten als er zich problemen voordoen.

Het is de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid die dat moet aanpakken. Ik denk dat het ook de meest logische weg is dat zij dat doen. Zij kunnen daar ook alle spelers samen zetten.

Collega's, we moeten inderdaad leren uit situaties zoals ze zich vandaag voordoen. Ik blijf wel herhalen dat ik een aanpak op maat – ook regionaal, naast de algemene lijnen die we uittekenen – nog altijd zeer nuttig en nodig vind. West-Vlaanderen heeft de voorbije weken geen water gekend, terwijl het in andere regio's twee, drie weken geleden wel geregend heeft. Dat vraagt toch om een heel andere aanpak. Je ziet dat de waterlopen daar op een heel lage stand komen te staan, wat ook een gevaar oplevert voor de drinkwaterbevoorrading, maar ook voor de verzilting, wat ook een groot acuut probleem is.

Collega Danen, ik deel uw bezorgdheid over het natuur- en het bosbeleid volledig. Dat is ook de reden waarom deze Vlaamse Regering op mijn vraag jaar na jaar de budgetten voor natuur- en bosbeleid doet stijgen, en dat in tijden dat er financiële krapte is. Dat toont dat het ons menens is en dat we daar ook volop op blijven inzetten.

Johan Danen (Groen): Dank u wel. Eerst en vooral: ik denk dat de Vlamingen van een beleid verwachten dat de problemen die ze hebben, zeker met water,

dat een belangrijk goed is, opgelost raken, en dat er voor de toekomst beslissingen genomen worden die dit soort problemen zo veel mogelijk vermijden. Natuurlijk hebt u het weer niet in de hand. Dat begrijpt iedereen wel. Maar nu lijkt het erop dat er heel wat ad-hocmaatregelen worden genomen. Ik ben dus blij om te horen dat u zegt dat er een droogtecoördinator komt. Ik hoop dat die een en ander kan vastpakken.

Wat het natuur- en bosbeleid betreft, zegt u dat er veel gebeurt, maar wij vinden het alleszins niet genoeg en, daar ben ik van overtuigd, veel Vlamingen met ons. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, de economische gevolgen en de kosten van waterschaarste zijn zonneklaar. We hadden het al over de landbouw, we hadden het over de bedrijven. We kunnen daar nog verder in gaan: wat als bepaalde waterlopen straks onbevaarbaar worden? Wat als we onze Waterverdragen met Nederland niet meer kunnen nakomen en onvoldoende oppervlaktewater kunnen doorlaten? Deze financieel-economische argumenten moeten in deze zakelijke tijden waarin wij leven, toch voldoende overtuigend zijn om tot actie over te gaan.

Bart Dochy (CD&V): Minister, het is goed dat u de aanpak coördineert en op termijn ook een droogteplan zult uitwerken. Maar wat wij nu voor hebben, heeft ongetwijfeld al onomkeerbare schade aangericht, niet het minst bij de land- en tuinbouw.

Ik heb van u begrepen dat de gouverneur zijn verantwoordelijkheid kan nemen om te kijken wat er kan gebeuren met het water dat beschikbaar is bij Aquafin, in de mate dat het geschikt is om op planten te gebruiken. Ik heb ook begrepen dat u reeds een vraag aan het KMI gesteld hebt om te onderzoeken in welke mate dat die uitzonderlijke weersomstandigheid die we nu beleven, ook erkend kan worden als landbouwramp. Er is nog geen einde aan gekomen. De droogte is nog niet ten einde. De periode zal waarschijnlijk nog verlengd worden, maar in elk geval wil ik u danken voor dit aspect.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stijgende rol van sociale media bij pestgedrag

ACTUELE VRAAG van Katia Segers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de rol van de media in een adequaat anti(cyber)pestbeleid

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Gatz.

Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Mijnheer de minister, mevrouw de minister, sociale media vormen voor onze jonge mensen, en bij uitbreiding tegenwoordig ook voor alle volwassenen, een zeer belangrijk medium. Wij hebben de laatste weken spijtig genoeg niet alleen het positieve van dat medium mogen ondervinden, maar zeker ook het negatieve. Onze collega Piet De Bruyn heeft vorige week naar aanleiding van een zelfdoding nog een vraag om uitleg gesteld, en afgelopen maandag hebben we het spijtige voorval kunnen zien, weer op sociale media, van zwaar pestgedrag. Voor mij waren dat misselijkmakende beelden die opgenomen werden, van een tiener die zeer zwaar werd aangepakt.

Alles wordt wel gefilmd, maar je ziet op die opname nergens dat er enige hulp wordt geboden.

Sociale media zijn natuurlijk een zeer moeilijk geval. Pesten kan daar ongestoord op voortgaan. Dat gaat ook na de schooluren en tijdens het weekend voort. Het is niet alleen een verantwoordelijkheid binnen de scholen. We moeten ook bekijken hoe er in verenigingen mee wordt omgegaan. We moeten zeker ook bekijken wat de verantwoordelijkheid is van ouders.

Minister, welke stappen kunt u vanuit uw beleid, maar zeker ook vanuit de domeinen van uw collega's, ondernemen om het pesten, en zeker cyberpesten, maximaal aan te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Zoals zovelen was ook ik absoluut gechoqueerd door het vreselijke bericht over het extreme geweld – dit ging verder dan pesten, dit was extreem geweld – tegen een 12-jarige jongen. Maar ik was ook gechoqueerd door het feit dat enkele belangrijke nieuwssites niet alleen het bericht brachten – dat moet zeker gebeuren – maar het ook nodig vonden om het filmpje frontaal op hun homepage te plaatsen. Daardoor helpen ze het bericht verder te verspreiden. Hierdoor zal het slachtoffer altijd opnieuw worden geconfronteerd met het trauma, dat hij zal blijven herbeleven. Maar het staat ook een adequate aanpak van de daders in de weg.

De Vlaamse Vereniging vanJournalisten (VVJ) doet heel zinvol werk als het gaat over mediarichtlijnen in verband met bijzonder gevoelige thema's. Met betrekking tot pesten zijn die er nog niet. Minister, gaat u de VVJ aansporen om een mediarichtlijn uit te vaardigen met betrekking tot pesten en cyberpesten?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Segers en mevrouw Celis, dank u wel. Voorzitter, aangezien ik vandaag inderdaad even voor twee tel en ook namens minister Crevits antwoord, kan het zijn dat mijn antwoord iets langer wordt.

Laat mij toe het met u eens te zijn – en ik denk dat dat voor het hele parlement zo is – dat de beelden die we hebben mogen of moeten aanschouwen, zonder meer weerzinwekkend zijn. Wij hopen dat het gerecht nu zijn werk zal doen om de daders hun verdiende loon te geven. Ik denk dat ik daarmee helemaal niets verkeerd zeg.

Ik ga eerst in op het media-aspect en ik ga dan dieper in op onderwijs.

Wat kunnen we doen in een samenleving die terecht de vrijheid van de media koestert, om de media te laten doen wat zij moeten doen, wetende dat er een aantal regels zijn? Staatssecretaris De Backer zei gisteren nog dat er met betrekking tot de privacy van de jongeren toch wel een grens is om die beelden überhaupt te kunnen vertonen. Ik kan u daarover alleen maar zeggen dat uit de contacten die ik heb met de Raad voor de Journalistiek, en anderzijds met de VVJ, blijkt dat zij bekijken hoe zij daarrond nog betere en duidelijker onderbouwde richtlijnen kunnen geven. U weet dat die al bestaan. Ik wil ook benadrukken dat de meeste journalisten die richtlijnen hanteren. Een aantal zijn gisteren wel voor een morele vraag komen te staan, een dilemma: kan men die beelden gebruiken? En dan ga ik er nog van uit dat men dat doet vanuit journalistieke overwegingen. Ik mag hopen dat het niet gaat over clickbait, om zeer veel mensen naar hun websites te lokken. Ik zou hen toch willen oproepen om ernstig over dit dilemma na te denken.

Gelukkig zijn er gisteren toch maatregelen genomen. Mevrouw Segers, de Raad voor de Journalistiek werkt op basis van klachten, maar zal zich, vanwege het zeer ernstige karakter van het incident, toch ook wel buigen over het filmpje. De VVJ zal de zaak verder intern bekijken. Ik volg het wel mee op, want mijn bezorgdheid is ook de uwe.

Wij proberen, samen met de ministers Crevits, Vandeurzen en Muyters, een plan tegen pesten ten uitvoer te leggen. Dat gaat over een hele reeks maatregelen, zoals het kindvriendelijker maken van de hulplijn 1712. Dat gaat ook over het lanceren van het No Hate Speech Platform. Mevrouw Celis, in de samenleving doen niet alleen jeugdorganisaties, maar ook steden en gemeenten, universiteiten en bijvoorbeeld ook de Koninklijke Voetbalbond daaraan mee, om op die manier duidelijk te maken dat we niet akkoord gaan met haatspraak. We hebben ook ons Kenniscentrum Mediawijsheid. We ondersteunen het Netwerk Kies Kleur tegen Pesten. We doen dus al een aantal zaken om in de breedte het pesten tegen te gaan.

In het onderwijs in het bijzonder zijn er toch ook wel een aantal zeer belangrijke acties. Als lid van de commissie Onderwijs bent u zeker al op de hoogte van een aantal elementen.

Het gaat natuurlijk eerst en vooral over eindtermen, waarin men heel de mediawijsheid, maar ook de verantwoordelijkheid die men als mediaspeler op social media heeft, leert kennen en beheersen. Dat zit dus in de eindtermen.

Ook de sociale vaardigheden van kinderen komen in het onderwijs mee aan bod en worden daar ontwikkeld.

Er is ook een brochure die een warme schoolcultuur mogelijk wil maken, waarin pesten moeilijker kan gedijen. Daarin zitten een aantal heel concrete handvatten en tips om scholen mee aan de slag te laten gaan. Maar specifiek rond het cyberpesten is er dan nog eens een aparte tool die daarop aansluit, waarbij men duidelijk wil aangeven dat pesten goed moet worden herkend en dat dat het belangrijkste is. Je moet heel snel kunnen zien wanneer men uit de bocht gaat. De beste manier om pesten tegen te gaan, is te praten en te zeggen dat het niet kan, en liefst niet met één persoon, maar met verschillende personen tegelijk. Al die dingen samen worden door vele onderwijspartners binnen en rond de school meegenomen. Ik noem ook Klasse en Sensoa. Daarnaast is er een duidelijk aanbod voor ouders om rond cyberpesten via de Gezinsbond, via Child Focus, via de onderwijskoepels informatievergaderingen te geven.

Dus ja, wij werken wel degelijk al in de breedte. Er worden daarvoor ook middelen vrijgemaakt. Ik kan helaas niet uitsluiten dat een incident zoals het gisteren, eergisteren of de dag daarvoor heeft plaatsgevonden, zich zou herhalen. In die zin dank ik u ook voor uw vraag. Want het is door hierover een publiek debat te voeren, dat we dit ook over de grenzen van meerderheid en oppositie heen kunnen versterken en kunnen zeggen dat we dit niet toelaten, ten aanzien van de pesters, maar ook ten aanzien van diegenen die misplaatst bepaalde beelden kunnen gebruiken en verder verspreiden.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw zeer uitvoerig antwoord. Ik ben heel blij dat u uw collega-ministers vernoemt vanuit de domeinen Sport, Welzijn en zeker ook Onderwijs. Want dat geeft toch aan dat het een issue, een item is dat breed door de Vlaamse Regering wordt opgevolgd en waarvoor heel veel aandacht is. Dat zijn zaken die ik bijzonder graag hoor.

Vorig jaar heeft de Universiteit Gent een bevraging gedaan, waaruit bleek dat 19,3 procent van de studenten, een kleine 20 procent dus, aangeeft te worden gevat door pestgedrag. U hebt een aantal voorbeelden aangehaald van zaken die er inderdaad zijn. Samen met minister Crevits ondersteunt u Mediawijsheid. De Cyber-Scan is ontwikkeld. Evengoed is er de tussenkomst van de Conflixers en dergelijke. Er bestaat dus inderdaad heel wat.

Maar, zowel scholen als verenigingen geven aan dat men heel dikwijls door de bomen het bos niet meer ziet. Sommige scholen hebben een zeer duidelijk pestbeleid. Voor anderen ligt dat een stuk moeilijker.

Ik zou u willen vragen om een instrument te ontwikkelen om het heel vlot bij scholen en verenigingen te krijgen en een evaluatie te doen van het resultaat van heel het pestbeleid dat wordt gevoerd.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp·a): Ik ben ten eerste blij te horen dat de Raad voor de Journalistiek en de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) bereid zijn om verder te bekijken hoe het beter kan. Dat is nodig, want u drukte het voorzichtig uit, maar ik denk dat een aantal media gisteren de clickbait en de reclame-inkomsten belangrijker vonden dan deontologie, ethiek en bescherming van minderjarigen. Er is daar nog een hele lange weg te gaan.

Ten tweede, met betrekking tot de opsomming die u geeft inzake het cyberpesten en pestbeleid van de Vlaamse Regering, vind ik het absoluut een gedeelde verantwoordelijkheid. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van ons allen: onderwijs, ouders, middenveld en ook beleid, om ervoor te zorgen dat die verantwoordelijkheid effectief wordt opgenomen.

Tot op vandaag zie ik inzake cyberpesten en pesten echter nog te veel losse initiatieven. Een echte transversale, gecoördineerde aanpak, beleidsoverschrijdend en niveau-overschrijdend, heb ik nog niet gezien. Mijn vraag is: op welke manier zult u uw collega's ervan overtuigen om echt tot een structurele aanpak te komen?

De voorzitter: Mevrouw Vera Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, we hebben al sinds 2004 mediarichtlijnen. Sinds 2004. Telkens opnieuw zien we dat die nodig zijn. Bij een suïcide van een bekend persoon of wanneer er in een bepaalde televisieserie zaken gebeuren, zien we een opflakkering van de oproepen, zien we copycatgedrag, en steeds opnieuw beklemtonen we in de commissie hoe belangrijk dat is. Vorige maand nog in een debat in de commissie Welzijn heeft minister Vandeurzen, in overleg met u allen, aangekondigd dat de mediarichtlijnen niet alleen voor de geschreven media blijven gelden, maar dat we moeten uitbreiden naar fictie en sociale media. Ook over sexting en cyberpesten worden hier zo vaak vragen gesteld.

Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat we ons stilaan ten volle bewust worden van de omvang en de moeilijkheid van dat probleem. Ik en mijn fractie willen heel graag samen met u nadenken over hoe we van preventie en sensibilisatie kunnen evolueren naar een iets meer dwingende aanpak. Collega Segers, ik deel wat u zegt in uw open tribune vandaag dat u die filmpjes niet wilt zien. Ik kom steeds meer videofragmenten tegen op sociale media die ik niet wil zien, die daar niet moeten staan en waar het gezond verstand niet primeert.

Voorzitter, ik ondersteun de vragen naar een betere samenwerking met scholen en verenigingen, maar ik wil ook dat men ten aanzien van de ouders gaat kijken hoe we dit een plek kunnen geven, want hier rijst volgens mij ook een individuele verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, u sprak zelf over mediawijsheid. Zowel in uw plannen als in die van minister Crevits krijgt mediawijsheid een bijzondere plaats.

U verwees ook naar de eindtermen. U weet dat we in volle eindstrijd zijn wat de eindtermen betreft. Kunnen we in dit geval en bij de zaken die aangeklaagd worden, als kerngroep eindtermen dingen versterken rond mediawijsheid en rond kinderrechten? Uiteindelijk zit het omgaan met privacy en elkaars privacy verweven in kinderrechten, in alles wat kinderen kunnen en waar ze recht op hebben en tegen kunnen protesteren. Vindt u en vindt de minister van Onderwijs dat daar nog meer moet gebeuren? Of gaat het vooral over uitvoering, programma's en materiaal ter beschikking te stellen?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Dank u wel, minister en collega's, voor de aandacht voor het thema. Ik ga de inrijpoort van de media nemen om mijn tussenkomst te houden.

Het is eigenlijk een kwestie van een afweging tussen ethiek en sensatiezucht als het over de regulering in media gaat. Tonen we dat filmpje wel? Wie gisteren De Afspraak zag, weet dat sommige journalisten dat bewust niet gedaan hebben, maar andere wel. De vrijheid van de pers is een heilig goed, maar dat is een dilemma, want dat botst met name op de afweging of je als krant dit soort filmpjes al dan niet op je site zet. Ik pleit ervoor om dezelfde regulering van de media als principe te behouden want anders ga je ook aan de persvrijheid zitten krabben.

Ik doe een oproep aan de minister maar vooral aan het veld, aan de mediasector zelf, om daar rigoureuzer, voor zichzelf strenger mee om te gaan. Ik doe ook een oproep aan de social media, de Facebooks van deze wereld, om daar zelf ook in op te treden zoals staatssecretaris De Backer gisteren ook zei. Een blote tiet wordt meteen van Facebook gehaald, maar grof geweld kan er blijven staan. Dat is niet aanvaardbaar.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik dank de bijkomende vraagstellers die een aantal elementen aanbrachten. Mevrouw Jans, het is natuurlijk een zeer breed gegeven. Hoe krijg je er pak op? Ik denk dat de bijkomende vraag van de heer De Ro wel helpt. Op het eerste gezicht lijkt het immers niet nodig om nog gedetailleerder te zijn in een aantal zaken die met de eindtermen te maken hebben. Maar het is zoals mevrouw Celis zei – ik heb zelfs nog niet alle maatregelen kunnen opnoemen, het zijn er een heleboel –, hoe zorgen we ervoor dat ze operationeel nog beter op elkaar aansluiten en hoe kunnen we ze evalueren? Daarin is wel degelijk in het antipestplan, als ik het zo mag noemen, van de Vlaamse Regering voorzien.

Concreet denk ik dat we nu meer doen dan ooit. De vraag is of er nog een aantal dingen iets te veel naast elkaar, parallel met elkaar, lopen en hoe we die vooral in scholen, maar ook in de thuissituatie, nog sterkere handvatten kunnen geven. Dat zijn zaken die we om de drie en om de zes maanden evalueren met de administraties en met de kabinetten, met de verantwoordelijken binnen Media en Onderwijs. Geloof mij, wij maken daarin wel degelijk substantiële vooruitgang. Maar geloof me evenzeer, ik zal nooit kunnen uitsluiten, en ook minister Crevits kan dat niet, dat er zich morgen opnieuw zoiets voordoet.

Ik ben voorzichtig in mijn uitspraak als ik zeg dat dit gelukkig eerder de uitzondering is, maar er wordt zeker nog veel gepest, want één op vijf is veel. Dat heeft evenveel met de menselijke aard te maken als met het beleid dat daar een antwoord wil op bieden. Ik ben het er absoluut mee eens dat we nog beter moeten samenwerken, nog beter moeten evalueren. In de commissies Onderwijs, Welzijn en Jeugd gaan we verder in de diepte debatteren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gatz, u hebt dat goed gedaan. Ik wil nog even aanvullen in verband met de eindtermen. Wij zijn echt aan het zoeken hoe we de Vlaamse Scholierenkoepel nog extra kunnen ondersteunen, omdat we zien dat de sociale inspanningen die jongeren ten opzichte van elkaar ondernemen om een pestvrij klimaat op school te creëren, echt vruchten afwerpen. De koepel is wat dat betreft vragende partij om nog een tandje bij te steken. Jongeren kennen elkaars cultuur het best. Ze zien vaak het snelst waar een explosieve situatie ontstaat. We gaan na of we daar iemand extra kunnen op inzetten om nog veel meer jongeren te bereiken dan vandaag. U had er een concrete vraag over.

Vera Celis (N-VA): Ministers, het was bijzonder aangenaam om te horen dat het voor jullie zeer belangrijk is om hierop te blijven inzetten, zeker ook op de evaluatie. Initiatieven nemen is goed, als ze resultaten opleveren is dat OK, anders moeten we nagaan hoe we dit verder kunnen ondersteunen en versterken.

De zaken die jongeren op sociale media gooien, daar hebben we niet altijd impact op. Ik begrijp dat ook. Dat zal niet de reden zijn dat er morgen, overmorgen of volgende week niet nog iets anders kan komen. Jongeren beseffen misschien te weinig de gevolgen van wat zij allemaal posten. De emotionele en sociale gevolgen voor de slachtoffers zijn natuurlijk enorm. We moeten dat absoluut bewaken. Ik zou nog eens een oproep willen doen omdat het thema mij zo na aan het hart ligt.

Ik heb een voorstel van resolutie opgesteld en dat circuleert nu binnen de meerderheid. Ik hoop echt dat we daar in de heel nabije toekomst werk van kunnen maken om hier definitief een antwoord op te kunnen bieden.

Katia Segers (sp·a): Minister, u zegt: 'We maken vooruitgang'. We maken helemaal geen vooruitgang. Het pesten krijgen we niet uit de wereld, we gaan het nooit volledig uit de wereld krijgen. We moeten wel een kader scheppen waarmee we het pesten en cyberpesten maximaal kunnen indijken.

Ik ben heel blij te horen dat er bij de collega's van de meerderheid vandaag een grote eensgezindheid bestaat dat we dringend en dwingend absoluut een beleid moeten maken. Mevrouw Celis heeft een voorstel van resolutie klaar vanuit de meerderheid. Beste collega's, u weet dat ik vorig jaar ook een voorstel van resolutie hebt ingediend, een grondige tekst, voor een sterk transversaal beleid, overkoepelend en met linken naar de federale overheid. Ik reik u de hand om beide voorstellen samen te leggen, ik denk dat er grote eensgezindheid over kan bestaan, ik denk dat we dit met ons allen partijoverschrijdend moeten aanpakken.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de eventuele imagoschade voor Vlaanderen in het buitenland indien de organisatie van het EK voetbal 2020 in het gedrang komt door het aanslepende Eurostadion-dossier

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, we schrijven februari 2018. De UEFA geeft een grote internationale persconferentie. Er is alleen maar goed nieuws. We staan klaar voor 2020, een groot voetbalfeest. Er is internationale attentie: Londen, Amsterdam, Kopenhagen en Rome. Er is een kleine bmol: we zijn niet langer met dertien steden maar met twaalf, want Brussel – hoofdstad

van Europa – moeten we laten schrappen want daar kan dit fantastische feest, dat door heel de wereld zal worden uitgezonden, niet doorgaan.

In de zaal met internationale pers: eerst ongeloof en dan een kleine vraag van iemand achteraan. 'Why?' Hoe komt dat? Eerst een stilte, en dan antwoordt UEFA: vraag dat aan minister-president Bourgeois.

Het is een persiflage zult u zeggen, maar ik vrees dat ze gedeeltelijk zou kunnen kloppen omdat enerzijds het resultaat is dat de Vlaamse Regering de aap op de rug heeft, wat niet zou moeten, maar omdat we anderzijds, nog veel belangrijker, potentieel internationaal een enorme imagoschade zouden oplopen, met effecten die tot in de zakenwereld zullen doorspelen.

Velen vragen zich dan af hoe het mogelijk is. In tegenstelling tot Londen, Rome, Kopenhagen en kleinere steden kan de hoofdstad van Europa voor het grootste voetbalfeest niet voorzien in een stadion waartoe alle regeringen zich een aantal jaren voordien hebben geëngageerd.

Ik vind dat een groot risico. Het is spijtig. Ik zal me niet uitspreken over de ondergrond van het dossier en over alle tegenstellingen. Het enige wat mij interesseert, is vermijden dat we gigantische schade zouden oplopen indien dit zou gebeuren.

Minister-president, mijn vraag is heel eenvoudig. Acht u het niet nuttig, nodig of noodzakelijk dit dossier naar u toe te trekken en de zaak op te lossen om te vermijden dat we deze potentiële schade zouden lijden?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Daems, het is een persiflage, maar ik heb uw actuele vraag met mijn deskundigen besproken. Zij zijn het niet eens met uw uitgangspunt. Indien we grote investeringen aantrekken, maken de investeerders eerst een afweging van een aantal factoren.

Ze vragen zich eerst en vooral af of ze een markt hebben. Hoe zit het met de ontsluiting? Kunnen ze die markt vanuit die vestigingsplaats bedienen? Hoe zit het met de mobiliteit? Dat is een van onze grote aandachtspunten. Hoe zit het met de medewerkers? Kunnen ze beschikken over goed geschoolde medewerkers? Is het een innovatieve omgeving? Is er veel onderzoek en ontwikkeling? Tot slot is er nog de vraag over de competitiviteit. De laatste tijd gaat er veel meer aandacht naar ons tarief voor de vennootschapsbelasting. De loonkost speelt een rol, maar op dat vlak hebben we gelukkig vooruitgang geboekt. Ook de energiekosten spelen steeds meer een rol.

Dat zijn de grote factoren die een rol spelen. Tot nu toe blijven we het aardig doen. We hebben twee topjaren achter de rug. Met betrekking tot het aantrekken van investeringen was 2015 een absoluut topjaar en was ook 2016 een uitstekend jaar.

Mijnheer Daems, we werken permanent aan dat imago. We doen dat in Davos en tijdens missies. U weet dat, want u neemt hier zelf aan deel. We nemen deel aan beurzen en zijn actief op allerlei internationale fora. Volgens mij kan uw uiteraard oprechte zorg niet worden gelinkt aan de vraag of dit stadion al dan niet zal worden gebouwd.

Ik zie geen enkele reden om dat dossier naar me toe te trekken. U bent niet op de grond van de zaak ingegaan. Ik wil me niet in de procedures mengen. Dat is een bevoegdheid van de provincie en de gemeente. Uw bezorgdheid inzake het aantrekken van investeringen wordt door deskundigen op dat vlak in elk geval niet gedeeld.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat ik ook iets over de internationale business community weet. Ik heb deze actuele vraag gesteld omdat ik naar aanleiding van enkele artikels reacties heb ontvangen. In die reacties wordt met gevraagd of dit klopt en hoe het mogelijk is dat de hoofdstad van Europa niet eens in staat is daaraan deel te nemen.

Ik heb respect voor uw experts. Ik heb bijzonder veel waardering voor het werk dat de Vlaamse Regering levert. Ik heb bij herhaling gesteld dat dit schitterend werk is. Ik wil gewoon niet zien gebeuren dat we door deze situatie, die ik totaal anders inschat dan uw experts, imagoverlies zouden lijden. Het is nu eenmaal mogelijk dat we dit verschillend inschatten. Die internationale blamage zou door anderen worden misbruikt. Hoe is het mogelijk dat de hoofdstad van Europa, ondanks eerdere engagementen, het grootste voetbalfeest niet eens mee zou organiseren?

Ik zou u graag in oktober 2017 een persconferentie zien houden waarin u verklaart dat u de zaak hebt opgelost en dat Brussel, de hoofdstad van Europa en nota bene ook van Vlaanderen, dit perfect aan kan. U zou hier nog een klein nieuwsfeit aan kunnen toevoegen, namelijk dat de eerste match van het Europees kampioenschap bij ons in Brussel zou worden gespeeld.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Mijnheer Daems, indien er voor iemand een blamage moet zijn, is het wel voor het stadsbestuur van Brussel, dat van in het begin met een slecht dossier voor het Eurostadion zit. Nu probeert u, net als anderen al voor u hebben geprobeerd, alles op Vlaanderen af te schuiven.

Op zich heeft Vlaanderen niets met dit dossier te maken, behalve met betrekking tot het afleveren van vergunningen. Vergunningen worden afgeleverd op basis van decreten. U wilt nu het zogenaamde imago van Vlaanderen misbruiken om te proberen dit dossier er toch door te duwen. Volgens mij zijn de wetten en decreten voor iedereen gelijk. Het imago van Vlaanderen speelt hierbij geen enkele rol.

U weet net zo goed als ik dat er heel wat problemen zijn met het Eurostadion op de plaats waar het komt, niet alleen qua mobiliteit, maar ook inzake leefmilieu, en er zijn ook nog andere problemen. Als ik me niet vergis, woont u in het Leuvense. Misschien moet u zich afvragen wat de negatieve impact bij u in de streek zal zijn van het Eurostadion en alles wat erbij komt.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega Daems, bedankt voor uw vraag, maar ik zal met veel interesse naar uw collega luisteren die de vraag in het Brussels Parlement en aan de stad Brussel zal stellen – natuurlijk zal men rap moeten zijn om ze nog aan de Brusselse Regering te stellen, want die zou wel eens verdwenen kunnen zijn.

Ik zou die vraag als volgt formuleren: waarom heeft men eigenlijk heel het stadiondossier gegijzeld door ten eerste een dossier te maken dat haaks staat op voorschriften van het gebied waar men dit wil doen, wat men al drie jaar lang wist, en door dit ten tweede op een zeer duistere manier te gaan financieren? Herinner u de clausule waarin vanuit de stad Brussel voor miljoenen euro's beloften werden gemaakt inzake viparrangementen en zo meer. Men heeft eigenlijk op voorhand een dossier gemaakt dat niet anders kon dan falen. Wij hebben hier vanuit het Vlaams Parlement – en ik hoop dat u, die terecht bezorgd bent, zich daar ook bij zult aansluiten – altijd gepleit voor een geloofwaardige, correcte

piste, bijvoorbeeld de renovatie van het bestaande stadion. Ik hoop dus dat uw fractie zich daar nu ook bij kan aansluiten.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Minister-president, ik stel gewoon vast dat het een dossier is waarin steriel voetbal wordt gespeeld. Ik denk dat een van de redenen vooral de communicatie tussen de diverse overheden is. Is het niet beter om ter zake open overleg en communicatie te hebben en te zeggen of het buitenspel is of niet? Nu wordt dit echter heel lang gerekt, en ik heb de indruk dat we daar gewoon heel duidelijk over moeten communiceren met de diverse overheden.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, collega's, mijnheer Daems, voor alle duidelijkheid, ik hou ook van voetbal, maar niet ten koste van alles. Ik moet eerlijk zeggen dat een aantal collega's voor mij wel degelijk terecht hebben gewezen op een aantal dingen die vanaf het begin verkeerd zijn neergezet in dat dossier. Er is alleen al het feit dat er geen transparantie wordt gegeven aan diegenen die op dat niveau verantwoordelijk zijn, over alle deals die achter de schermen zijn gemaakt. Ik denk dat we vandaag de dag definitief moeten breken met achterkamerpolitiek. Ik meen ook dat mobiliteit en de leefomgeving essentiële waarden zijn, ook in een modern Vlaanderen, en dat je dus niet zomaar een stadion kunt neerpoten waar je wilt. Eerlijk gezegd, misschien moet u eens duidelijkheid vragen bij uw collega's op andere niveaus.

Ik ben het er wel niet helemaal mee eens dat Vlaanderen hier niks mee te maken heeft, want minister Weyts heeft wel degelijk twee essentiële stukken grond die hij nog moet verkopen. Hij heeft wel degelijk nog een sleutel in handen om dit slechte project bij te sturen. *(Applaus bij Groen)*

Minister-president Geert Bourgeois: De heer Doomst heeft het over steriel voetbal. Ik weet niet of men daar wel voetbal wil spelen. Ik ben geen kenner en geen specialist in steriel voetbal, maar het laatste wat ik heb gelezen, is dat de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KVBV) liever alternerend zou spelen, in diverse stadions in het land, en dat Anderlecht zegt daar niet in te participeren.

Toen men naar ons kwam, was de bedoeling aanvankelijk ook om daar ook de Memorial Van Damme te organiseren. Ik verneem ook dat dat niet is vervuld. Ik weet dat het nog altijd de bedoeling is om daar grote kantoorruimtes te bouwen. Ik spreek me niet uit over de verenigbaarheid met de ruimtelijke plannen. Daar is heel wat discussie over. Ik ga niet interfereren in die procedures. Dat zijn procedures die op andere niveaus verlopen. Ik stel echter ook vast dat, voor zover ik ben geïnformeerd, de betrokken actoren zelf absoluut geen eenduidige signalen geven daaromtrent.

Rik Daems (Open Vld): Om duidelijk te zijn, internationaal heeft men helemaal geen boodschap aan het feit of er duistere procedures zijn en heel die rompslomp. Men is daar niet mee bezig. Collega's, het enige dat zal overblijven, dat is dat men internationaal zegt dat Brussel, de hoofdstad van Europa, gewoon niet in staat is om dat te realiseren! Dat is mijn bezorgdheid. Ik heb er geen bal mee te maken wie dat bouwt. Hoe dat zit, dat kan me niks schelen! Ik weet dat dat dan communautair is, en dat is Vlaamse grond en al die zever. Ja, ik méén dat nog ook! *(Rumoer. Opmerkingen)*

Ik weet alleen dat men internationaal zal zeggen dat Brussel, de hoofdstad van Europa, niet in staat is om deel te nemen aan dat kampioenschap, dat een enorme uitstraling heeft. Dat is mijn grote vrees, niets meer, niets minder dan dat! Dat mag niet gebeuren!

Als het al zo is dat er in dit parlement een grote eensgezindheid is om te zeggen dat we dat niet doen, wel, neem dan de korte pijn, zeg morgen: 'Het komt er niet, foert', en dan hebben we ten minste de pijn nu gepakt en niet over een of twee jaar. Ik zeg u: de schade kan zeer groot zijn. Ik heb nu al de reflectie gekregen van een aantal internationale collega's. Die zeggen me: 'Dat kan toch niet zijn, wat voor een land zijn jullie?'

Het spijt me, minister-president, dit is geen opmerking voor u, het is een oprechte bezorgdheid die jullie hier allemaal onderschatten. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de nasleep van de mislukte aanslag in Brussel-Centraal gisteren

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, over imagoschade voor Brussel, hoofdstad van Europa, gesproken. Een jaar en drie maanden na de aanslagen in Zaventem en Maalbeek waarbij 32 doden en vele honderden gewonden vielen, is net die hoofdstad gisteren ternauwernood aan een nieuwe aanslag ontsnapt. Het is allicht dankzij het amateurisme van de verdachte terrorist, maar zeker ook door het koelbloedige optreden van een aanwezige militair, dat onschuldige slachtoffers konden worden vermeden. Onschuldige slachtoffers trouwens die er allicht wel waren geweest indien het linkse middenveld en zelfs sommige partijen hier in het parlement die de militairen uit het straatbeeld wilden, hun zin hadden gekregen.

Wat we nu zien, is net dat die militairen het puin moeten ruimen van het opengrenzenbeleid van falende politici, die het verknallen. Dus is het gepast om vanuit dit parlement ook eens een dankwoord te richten aan al die veiligheidsmensen, politie, leger en dergelijke meer, die elke dag hun leven riskeren om het onze te beschermen.

Minister-president, ook gisteren bij de poging tot aanslag in Brussel-Centraal, was het alweer een 'Allahu Akbar'-roepende Marokkaanse man uit het nog steeds niet opgekuiste Molenbeek. Een man trouwens die een spijkerbom bij zich had die heel wat schade had kunnen aanrichten. Het is dus duidelijk dat het fenomeen van het islamterrorisme in dit land niet van voorbijgaande aard is. Dus hoop ik dat voor velen in dit parlement en uw regering dit ook de aanleiding mag zijn om eindelijk eens uit die politiek correcte bubbel te treden en zich luidop af te vragen waarom landen als Polen, Tsjechië, Hongarije enzovoort niet met aanslagen worden geconfronteerd, en België, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk wel.

Minister-president, hoe gaat u er, in overleg met de Federale Regering, voor zorgen dat de veiligheid, ook binnen de bevoegdheden van de Vlaamse overheid, opnieuw maximaal kan worden verzekerd? Met andere woorden: hoe gaat u er samen met uw partijgenoten in de Federale Regering voor zorgen dat islamextremisme geen kans meer krijgt in dit land? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Janssens, vanmorgen hebben we uiteraard contact genomen met het kabinet van federaal minister Jan Jambon. Het federaal Crisiscentrum heeft ook contact genomen met het Vlaams Crisiscentrum. Wat iedereen weet, is daar bevestigd, namelijk dat dreigingsniveau 3 gehandhaafd blijft. Bovendien is meegedeeld dat er geen nieuwe, specifieke dreiging is op het Vlaamse niveau.

Dat houdt meteen ook in dat Vlaanderen en de andere deelstaten niet uitgenodigd zijn op het veiligheidsoverleg van deze morgen, in tegenstelling tot de vorige keer, waar onder andere scholen bij betrokken waren en andere Vlaamse overheidsinstellingen. Dat betekent ook dat alle maatregelen van kracht blijven, ook op het Vlaamse niveau, alle maatregelen met betrekking tot het beveiligingsniveau 3. Zeer beveiligde toegang tot onze gebouwen, alleen met een badge, alleen gecontroleerde toegang. Alle buitenschillen, laadzones, nooduitgangen afsluiten. Geen toegang tot de parkings van onze gebouwen zonder toelating, zonder badge enzovoort.

Het dreigingsniveau 4 is niet aan de orde. Dat zou zich uitstrekken tot de publieke ruimtes, maar dat is dus niet aan de orde. Dit is het signaal dat we krijgen: handhaaf alle maatregelen. We gaan dat ook doen. Ook op het federale niveau blijft trouwens dreigingsniveau 3 van kracht.

Laat ons inderdaad heel dankbaar zijn voor de militairen die hebben opgetreden, die onze rechtsstaat, onze democratie hebben verdedigd, die heel snel hebben opgetreden en daardoor groot onheil en een grote aanslag hoogstwaarschijnlijk hebben kunnen verhinderen.

En dat is op niveau 3 gebeurd, ook op federaal vlak zegt men dus dat het dreigingsniveau niet wordt opgetrokken. Dat wordt bepaald door het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) en niet politiek, maar we gaan uiteraard samen met de federale overheid de evolutie permanent en op de voet blijven volgen.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, ik denk dat het handhaven van maatregelen iets te veel een 'overgaan tot de orde van de dag'-niveau heeft. Ik denk ook dat uw Vlaamse Regering meer kan doen om aanslagen te voorkomen. En dan heb ik het niet zozeer over allerlei onzinnige projecten om zogenaamde radicalisering tegen te gaan tot zelfs een circusschool in Molenbeek toe die van minister Homans subsidies krijgt. Ik denk dat er naar dergelijke projecten al veel te veel belastinggeld gaat.

Ik heb het dan wel over twee concrete zaken. Ten eerste, mobiliseer de duizenden Vlaamse ambtenaren, voer voor hen een meldingsplicht in zodat zij vermoedens van terreur en verdacht gedrag verplicht moeten melden aan de overheid. En ten tweede moeten we niet alleen inburgeren, wat een Vlaamse bevoegdheid is, maar ook uitburgeren. Wie zich in Vlaanderen ondanks alle kansen die hij of zij krijgt niet wenst te integreren, wie zelfs integendeel een religieuze veroveringsoorlog in dit land wil voeren, moet onherroepelijk het land uit. Dat zijn een aantal concrete maatregelen, minister-president, die u met uw Vlaamse Regering zou kunnen nemen om het islamextremisme te bestrijden. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Minister-president Geert Bourgeois: Als dat de concrete maatregelen zijn die u voorstelt, als we ons alleen op die manier zouden moeten beveiligen, dan zou het droevig afgelopen zijn gisteren. Er zijn veel sterkere maatregelen nodig dan een meldingsplicht voor ambtenaren. Het is de burgerplicht van iedereen om verdachte toestanden te melden, om te melden dat er potentieel terrorisme is. We gaan er uiteraard van uit dat onze ambtenaren dat doen, iedereen doet dat.

U hebt het over uitburgeren, dat is weer typisch voor het Vlaams Belang. U komt met een federale bevoegdheid af in Vlaanderen. U weet dat staatssecretaris Francken een zeer kordaat beleid voert, dat mensen die illegale feiten hebben gepleegd, worden uitgewezen. Kom daar niet mee af op Vlaams niveau, want dat is niet onze bevoegdheid. De toegang tot het rijk en de uitwijzing uit het rijk zijn een federale bevoegdheid, mijnheer Janssens, en dat weet u ook.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, ik vind het veelzeggend dat de dag na een aanslag die veel schade en leed had kunnen veroorzaken

in onze hoofdstad, het Vlaams Belang de enige partij is die daar blijkbaar vragen bij durft te stellen.

En ik durf nog meer zeggen: het Vlaams Belang is ook de enige partij die de vijand bij naam durft noemen, en die vijand is de radicale islam. Wie dat niet durft, wie die vijand niet bij naam durft of wil noemen, kan de strijd ook niet winnen. En dus, minister-president, herhaal ik dat u in overleg met uw partijgenoten in de Federale Regering kordate maatregelen moet nemen. Ik heb het dan over grenzen sluiten, grenscontroles, ervoor zorgen dat jihadisten het land niet meer binnen geraken en dergelijke meer. We moeten ervoor zorgen dat er een efficiënte opsporing en vervolging is van terreurverdachten zodat zij geen aanslagen meer kunnen plegen. Alleen met dergelijke maatregelen kunt u de veiligheid van de Vlamingen maximaal verzekeren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verzekering van leerkrachten die tijdens de vakantie klusjes doen op school

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, als na de drukte van het einde van het schooljaar de kalmte van de vakantie de scholen in haar greep krijgt, betekent dit niet dat de schooldeuren twee maanden gesloten blijven. Er moeten nog administratieve taken worden afgewerkt. Er wordt nog gesproken met de ouders. Er moeten inschrijvingen gebeuren. Leslokalen moeten worden klaargemaakt.

In sommige scholen knappen vrijwilligers heel wat van die taken op. Dat kunnen ouders en leerkrachten zijn, of mensen uit de lokale gemeenschap. Een grote kuis, een eventuele schilderbeurt en in het beroepsgericht onderwijs nog veel meer: er wordt hard gewerkt om de leslokalen op orde te zetten.

Daarom stellen een aantal mensen me vragen. Ze doen die taken met enthousiasme. Maar ze vragen zich toch af of hun werk verzekerd is. Ze vragen zich af of dat onder de gewone school- en ongevallenverzekering valt. Of is dat niet het geval?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, dank voor deze interessante vraag. Het antwoord is vrij eenvoudig. Leerkrachten die vastbenoemd zijn of een contract hebben waarbij ze ook tijdens de vakantie in dienst blijven, vallen onder de gewone school- en ongevallenverzekering. De Vlaamse overheid – het ministerie van Onderwijs – is zelf arbeidsongevallenverzekeraar. Voor die mensen rijst er dus geen probleem.

Voor een beperkte groep van tijdelijke personeelsleden eindigt de overeenkomst op 30 juni. De schoolvakantie zit niet in hun aanstelling inbegrepen. Voor hen geldt een speciale regeling: tot een week na het einde van het schooljaar en vanaf een week voor de start van het nieuwe zijn ze aan die verzekering onderworpen. Voor degenen die op 1 september worden aangesteld, is een gelijkaardige verzekering van toepassing. Voor de niet-aangestelde personeelsleden die midden in de vakantie klusjes opknappen – wat niet courant gebeurt, denk ik – moet een aparte verzekering worden afgesloten. De grote groep is dus door de gewone school- en ongevallenverzekering gedekt.

Jos De Meyer (CD&V): Ik heb begrepen dat er zich geen problemen stellen voor de vastbenoemden en de TADD'ers (tijdelijke aanstelling van doorlopende

duur), zelfs als ze taken verrichten die niet behoren tot hun functieomschrijving. Voor wie niet tot die categorieën behoort, is enkel de eerste en de laatste week van de vakantie gedekt. In de andere gevallen moet de school een bijzondere verzekering voor hen afsluiten.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik was een beetje verbaasd over de vraag. De praktijk leert me dat de scholen vrijwilligers – ook mensen die geen onderwijsstatuut hebben – tijdens de schooluren verzekeren om klusjes op te knappen. Ik ga ervan uit dat de goede verzekeringen die de inrichtende machten daarvoor afsluiten ook in de hogervermelde gevallen geldig zijn.

Ik maak van de gelegenheid gebruik om te melden dat ik aanstoot nam aan wat ik de heer Janssens hoorde zeggen. De enige partij die het niet nodig vond om een afgevaardigde te sturen naar het overleg tussen het Vlaams Parlement, de Antwerpse burgemeester, de korpschef en de verantwoordelijke voor radicalisering om na te gaan wat we op het vlak van wetgeving nog kunnen ondernemen, is de uwe. U zei dat we geen vragen stellen. Neen, wij werken. Maar uw fractie blijft afwezig, zo merkten we vanochtend.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Schoolbesturen zijn natuurlijk verantwoordelijk voor de veiligheid en de preventie op het werk. Klussen brengt met zich mee dat men veiligheidsvoorschriften moet respecteren. Men moet op de juiste manier met het materiaal omgaan en de nodige beschermingsmaatregelen nemen. Dat kan bij ongevallen een invloed hebben op de omvang van de uitbetalingen. Misschien is het nuttig dat schoolbesturen eraan worden herinnerd dat dit allemaal in orde moet zijn.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het klopt natuurlijk. Het ontslaat hen niet van het naleven van de veiligheidsvoorschriften. Ik denk dat de scholen daarvan ook zeer goed op de hoogte zijn. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat je van een leerkracht een aannemer maakt. Leerkrachten zetten hun klas weer op orde, schilderen soms. Je zou je kunnen afvragen of dat wel hoeft, maar het gebeurt. In die zin begrijp ik zeker de vraag van de heer De Meyer en moet je ervoor zorgen dat ze verzekerd zijn.

Collega De Ro, ik heb de vraag van de heer De Meyer begrepen als 'tot wanneer loopt de gewone ongevallenverzekering?' Dat staat een beetje los van de aanvulling die u doet. Scholen die vrijwilligers in dienst nemen, sluiten verzekeringen af. Het is perfect mogelijk dat alle leerkrachten, ook de tijdelijke, mee onder die verzekering vallen. In die zin heb ik de vraag punctueel beantwoord.

Collega De Meyer, het moet natuurlijk blijven binnen het verzekerde risico. Dat betekent dat er gezag, leiding en toezicht is en dat de klussen natuurlijk ook rechtstreeks te maken hebben met wat leerkrachten doen. Ik had begrepen dat dit de teneur van de vraag was.

Collega De Ro, ik ga absoluut akkoord dat de scholen vaak zelf voor een verzekering zorgen. Ik vind het wel van belang dat elke leerkracht of elk personeelslid dat iets doet op school buiten de uren dat de school open is, helder en duidelijk zijn verzekeringstoestand kan kennen. In die zin is de vraag wel relevant.

Jos De Meyer (CD&V): Collega De Ro, u weet dat ik een bijzonder groot vertrouwen heb in de schoolteams. Als ik deze vraag hier stel, dan is het omdat ik ben geconfronteerd met de probleemstelling door een aantal mensen die zich daar zorgen over maken.

Minister, uw antwoord was duidelijk. U bent meestal sterk in communicatie. Misschien is het nuttig om voor de vakantie toch nog eventjes via Klasse of een ander middel te communiceren naar de scholen zodat er geen vragen meer zijn.

Voorzitter, mocht ik voor 11 juli niet meer op het spreekgestoelte komen, dan wens ik van deze gelegenheid gebruik te maken om de onderwijsmensen een schitterende vakantie toe te wensen vanaf 1 juli.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de toename van de kinderarmoede zoals blijkt uit de kansarmoede-index van Kind en Gezin

ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoede-bestrijding, over de kansarmoede-index van Kind en Gezin en een eventuele bijsturing van het beleid inzake kinderarmoede

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, bij uw aantreden drie jaar geleden werd 11 procent van de Vlaamse kinderen in armoede geboren. Even later hebt u een groot interview in De Standaard gegeven waarin u zei dat u de kinderarmoede zou halveren. U hebt die belofte herhaald in het parlement, op televisie. U, als minister met een ongezien hoog aantal bevoegdheden, zou de kinderarmoede halveren. Een jaar later, in 2016, blijkt dat de kinderarmoede gestegen is van 11 procent naar 12 procent. Toch zegt u nog steeds dat u de kinderarmoede gaat halveren en dat men u daarop mag afrekenen. Opnieuw een jaar later, vorige vrijdag, blijkt dat de kinderarmoede opnieuw is gestegen, naar 13 procent. Minister, dat wil zeggen dat in drie jaar tijd, onder uw beleid en verantwoordelijkheid, de kinderarmoede van 11 naar 12 naar 13 procent is gestegen. Dat is geen halvering, zelfs geen daling, dat is een toename.

Minister, mijn vraag is heel eenvoudig. Mogen wij u nog steeds afrekenen op het feit dat u de kinderarmoede wilt halveren? Zo ja, hoe gaat u dat doen op de korte tijd die u nog rest?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp·a): Minister, vorig jaar werden er in Vlaanderen 66.803 kinderen geboren. Al die kinderen wensen we een mooie toekomst te geven. We willen ze kansen geven om zich ten volle te ontwikkelen en om gelukkig te worden.

Zowat 8500 van hen zijn geboren in een gezin waar dat helemaal niet evident is, waar er problemen zijn op het gebied van inkomen, van huisvesting, van werk, van opleiding, van gezondheid, van ontwikkeling van kinderen zelf. Dat cijfer stijgt: 12,8 procent, zo blijkt uit de enquête van Kind en Gezin, groeit op in een omgeving waar het niet evident is om die kansen te geven.

Als je even dieper kijkt in die cijfers, stellen we ook een verscherping van die armoede vast. Meer dan ooit zijn er kinderen die op elk van de zes categorieën waar Kind en Gezin naar peilt, slecht scoren, of op vijf van de zes. Dat cijfers is ook nooit hoger geweest. Het is inderdaad zo dat deze vaststelling haaks staat op de ambitie die in het regeerakkoord staat ingeschreven. We keuren lang niet alles

goed wat in dat regeerakkoord staat, maar de halvering van de kinderarmoede is een doel dat we ook ter harte willen nemen.

Minister, bent u bereid om in het licht van deze cijfers, en in het licht van de ambitie om tegen 2020 de kinderarmoede in Vlaanderen te halveren, het beleid bij te sturen en vooral een tand bij te steken? We hebben inderdaad een trendbreuk nodig, maar ik zie ze niet.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voor wie geen lid is van de commissie Armoede, wil ik aanstippen dat de kansarmoede-index van Kind en Gezin in dit geval gaat over kansarmoede bij kindjes die geboren zijn tussen 2014 en 2016. Voor alle duidelijkheid, het gaat niet over kindjes die al in armoede leven, maar over kindjes die het risico lopen om in armoede te moeten leven. Uit recente cijfers van Kind en Gezin blijkt inderdaad dat het risico gestegen is met 0,81 procent. Dat verschilt een beetje van de cijfers die mevrouw Moerenhout citeerde.

Is dat goed? Neen, natuurlijk is dat niet goed. Dat zal niemand hier beweren. In het rapport van Kind en Gezin staan wel een aantal zeer opmerkelijke verklaringen voor die stijgingen. Ik vind die zelf niet uit, ik citeer ze letterlijk: "Kansarmoede neemt sterker toe bij kinderen met een moeder van niet-Belgische origine. Er werden de laatste jaren ook meer kinderen geboren met een moeder van niet-Belgische origine. Dit vertaalt zich in een stijging van de kansarmoede." Nogmaals, niet ik zeg dit, maar het staat letterlijk te lezen in het rapport van Kind en Gezin.

Wat staat daar nog in? "We zien ook dat het effect van ingeweken kinderen, geboren in de jaren 2014 en 2016 groot is". Voor alle duidelijkheid: wat zijn "ingeweken kinderen"? Dat zijn kindjes die geboren zijn in 2014, 2015 of 2016, niet hier, maar die ondertussen wel hier zijn komen wonen. Dat is toch wel belangrijk, want ik zeg al enige tijd dat sinds het vastleggen van de zeer ambitieuze doelstelling, die we inderdaad in 2008 hebben geformuleerd en opnieuw onderschreven hebben in dit regeerakkoord, wel één en ander veranderd is. Dat werd altijd ontkend, maar nu ben ik blij dat dit nu ook bevestigd wordt door Kind en Gezin.

Sinds 2014 is het aandeel van ingeweken kindjes in de groep van kindjes in kinderarmoede met bijna 27 procent gestegen. Wil dat zeggen dat we bij de pakken moeten blijven zitten? Neen, natuurlijk niet. Mijnheer Van Malderen, u zult daarvoor wellicht nog enkele suggesties doen, maar we kunnen toch ook niet anders dan de realiteit van vandaag onder ogen te zien. We moeten roeien met de riemen die we hebben, met de hefbomen die we vanuit Vlaanderen ter beschikking kunnen stellen. Dat doen we: het VAPA is recent besproken en u was allebei aanwezig bij die bespreking. U weet dat het zo hoort. We zijn een Vlaamse Regering die zeer braaf is, en we zullen ervoor zorgen dat er een geactualiseerd VAPA komt in juli. Ik hoop dat we tijd zullen hebben om dat uitgebreid in de commissie te bespreken. Ik ben beschikbaar en ik denk dat we dat moeten bespreken, ook in de vakantie.

Maar gelet op het feit dat de stijging van de kinderarmoederisico's wel degelijk gelinkt is aan de stijging van het aantal personen van vreemde herkomst, lijkt het mij absoluut belangrijk om daar ook versterkt op in te zetten. Ik geef u een aantal voorbeelden. Vanuit Inburgering en Integratie, toevallig een bevoegdheid van mezelf, gaan we ook in dat bijgestuurde VAPA, dat we binnenkort zullen kunnen bespreken in de commissie, nog meer versterkt inzetten op projecten die bijvoorbeeld handelen rond laaggeletterde moeders met jonge kinderen, om Nederlands op maat aan te bieden. U weet dat we massaal veel middelen investeren – en terecht, en ook met heel veel plezier en in alle solidariteit – in

Nederlandse lessen. Ook vanuit de bevoegdheden Onderwijs, Welzijn en Werk zullen er bijkomende acties komen in het VAPA.

Collega's, ik sluit af. Ofwel blijven we de ogen sluiten voor de realiteit – ik hoop dat de ogen nu eindelijk zijn opengegaan, ook door het feit dat Kind en Gezin dat nu ook beweert – en roepen we gewoon elke keer opnieuw om meer subsidies en gewoon het verhogen van de uitkeringen, pleiten we voor de zoveelste herverdeling onder de Vlamingen, wijzen we op de rechten, maar zwijgen we wel een beetje over de plichten. Ofwel geven we de mensen waar ze daadwerkelijk recht op hebben, maar werken we tegelijkertijd ook aan de zelfredzaamheid van die mensen die in armoede moeten leven. En daarom zet deze Vlaamse Regering, naast alle acties in het VAPA, ook volop in op taal, opleiding en werk. Want niemand in Vlaanderen verdient het om in armoede te leven. Dit is de juiste manier om dat aan te pakken.

An Moerenhout (Groen): Minister, ik vind dat u in uw antwoord een beetje rond de pot hebt gedraaid. U haalt allerlei redenen aan die niet nieuw zijn, analyses die we kennen, maar ook allemaal bevoegdheden waar u zelf verantwoordelijk voor bent. En daarom is natuurlijk de frustratie zo groot bij zo veel mensen. Er was nu een historische kans om er iets aan te doen. Die is er nog steeds. U zegt dat de bijsturing van het armoedeplan eraan komt. Grijp die kans.

Maar weet u wat mij, behalve de frustratie omtrent de jaar na jaar toenemende kinderarmoede, de voorbije week ook tegen de borst heeft gestuit? Vorige vrijdag, op het moment dat inderdaad blijkt dat de kinderarmoede, ondanks de belofte, voor het zoveelste jaar op rij gestegen is, dat blijkt dat er opnieuw duizenden kinderen op het einde van de maand zullen moeten bezuinigen op hun water, hun elektriciteit, hun voedsel of hun kleding, achtten u en uw partij het nodig om een online campagne op te zetten om te zeggen dat u toch zo goed bezig bent met het armoedebeleid, dat alles prima is, dat er geen vuiltje aan de lucht is. Ik vind dat wraakroepend. Ik vind niet dat dat is wat wij verwachten van een minister van Armoedebestrijding. Wij verwachten dat u naast de groep gaat staan die u geacht wordt te vertegenwoordigen. Wij verwachten dat u en de rest van de meerderheid uw armoedeplan grondig gaan bijsturen, want anders gaat er tegen het einde van de legislatuur geen enkel, maar dan ook geen enkel kind uit de armoede gehaald zijn. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Bart Van Malderen (sp·a): Minister, misschien moet ik mijn vraag gewoon eens herhalen. Wat gaat u bijkomend doen om de trend te keren? U antwoordt met te zeggen wat u doet. Maar wat u doet, leidt ertoe dat we vandaag die trendbreuk niet zien. 12,8 procent van de kinderen wordt geboren in een gezin waar er problemen bestaan op het gebied van kansarmoede. Dat is rekening houdend met het lopende beleid, want u hebt zelf gezegd dat de periode waarin gemeten wordt, 2014-2015-2016 is. Dat is deze legislatuur.

Mijn vraag is heel eenvoudig. Welke bijkomende maatregelen, boven op het lopende beleid, gaat u nemen om die trend te keren en ervoor te zorgen dat tegen 2020 de helft minder kinderarmoede bestaat in Vlaanderen? Dat is een heel eenvoudige vraag, minister. Ik zou graag hebben dat u uw tijd besteedt om daar ook eens op te antwoorden. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Collega's, ik denk dat de minister heel duidelijk heeft geschetst wat in grote mate de stijging van de kinderarmoede met een klein procentpunt verklaart. De minister heeft ook duidelijk aangegeven dat dat niet iets is waar we genoegzaam op kunnen reageren en dat we moeten kijken wat daar kan gebeuren. Ik vond het in ieder geval belangrijk dat die duiding werd meegegeven, omdat die in de vraagstelling en ook in de commentaren op deze cijfers die ik sinds vrijdag heb gelezen, in ieder geval van jullie kant uit volledig ontbrak.

Ik wil aanvullend bij de initiatieven die de minister wel degelijk heeft aangekondigd, collega Van Malderen, en waar ze ook op de impact en het belang van heeft gewezen, ook nog even aanstippen dat in het gemeenschappelijke persbericht dat is verstuurd vanuit verenigingen die zich bezighouden met personen in armoede, een aantal elementen naar voren werden geschoven, zoals de noodzaak aan sociale huisvesting. Er is geen enkele Vlaamse Regering geweest die meer heeft gedaan wat betreft sociale huisvesting dan deze regering de voorbije jaren. En ze houdt dat investeringsspoor aan.

Wat betreft de automatische rechtentoekenning staan we verder dan ooit. Ver genoeg? Neen. Maar ook daarop wordt ingezet. Dat was een van de eisen.

Er wordt ook gewezen naar de kinderbijslag. Het is hier vaak genoeg gezegd: het aandeel van de kinderbijslag dat zal gaan naar sociale correcties, stijgt tot driemaal.

Dat zijn elementen die bijdragen tot het terugdringen van de kinderarmoede. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Fransen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): De cijfers van Kind en Gezin staven mijn stelling dat de armoede vervrouwelijkt, verstedelijkt en verkleurt. De beleidsdomeinen waar de armoede zich vooral manifesteert, zijn Werk en Wonen. Dat blijkt ook uit de cijfers. Omdat de aanpak van kinderarmoede een bevoegdheid is van heel veel beleidsdomeinen en niveaus vraag ik mij vaak af hoever het staat met het Nationaal Kinderarmoedebestrijdingsplan. Minister, tijdens de begrotingsbesprekingen zei u mij dat dit plan nog in opmaak is. Tijdens een bespreking begin mei in de commissie zei u dat uw plannen klaar zijn. Maar ondertussen heeft uw federale collega beslist om het Nationaal Kinderarmoedebestrijdingsplan te laten opgaan in het gewone federale Armoedebestrijdingsplan. Blijft u, gezien de stijgende kinderarmoedecijfers, inzetten op – heel specifiek – kinderarmoede, of zult u de trend van uw collega volgen en dit allemaal in het globale verhaal laten opgaan? Ik zou dat persoonlijk een zeer spijtige zaak vinden.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik kijk natuurlijk ook uit naar de bijsturing van het VAPA. Wij reisden onlangs met de commissie naar Kopenhagen. Daar krijgen de lokale overheden steeds meer bevoegdheden. In het kader van armoedebestrijding moeten we ook gaan naar meer bevoegdheden op lokaal niveau. Uiteindelijk hebben zij betere voeling met de mensen. Zij weten wat de noden zijn. Dat hoeft dan niet enkel geld te zijn, maar ook de knowhow en de verdere ondersteuning zijn daar essentieel. Ik hoop dat ik dit mag terugvinden in het VAPA.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Franssen, het Nationaal Kinderarmoedebestrijdingsplan is al meerdere keren aan bod gekomen. U hebt dat zelf ook gezegd. Wij hebben onze insteken geleverd. Ik zeg hier wat minister-president Bourgeois daarnet op een andere vraag heeft geantwoord: wij staan hier om onze bevoegdheden en ons beleid te verdedigen. Als u daarover nog bijkomende vragen hebt, kunt u dat misschien aan een collega vragen in uw federale fractie. Maar ik ga wel antwoorden op uw bijkomende vraag. Het is absoluut niet onze ambitie, noch mijn doel, om kinderarmoede gewoon in het algemeen plan te steken. Het is goed om kinderarmoede afzonderlijk te blijven opvolgen. We zullen dat ook wel doen.

Hier wordt de vraag gesteld naar bijkomende maatregelen. Ik heb verwezen naar de actualisering van het VAPA en naar de bespreking van het VAPA een paar maanden of weken geleden in de commissie. Dat is toch wel de plek bij uitstek

om uitgebreid in te gaan op al die nieuwe bijkomende acties die zullen worden ondernomen. Mijnheer Van Malderen, dat is decretaal bepaald. Wij moeten daar begin juli mee klaar zijn. Wat mij betreft, zijn we nog altijd niet begin juli. Wij zullen op tijd zijn, ik sta ter beschikking van het parlement om daar in verschillende commissievergaderingen uitgebreid over te spreken. Daar zal het aan bod komen. Daar is veel meer ruimte om er uitgebreid op in te gaan. Het onderwerp leent zich daartoe en vraagt dat ook.

Mevrouw Moerenhout, ik draai niet rond de pot. Ik denk dat ik gewoon de vinger op de wonde leg. Als ik u zeg dat het aandeel van de ingeweken kindjes binnen de kinderen in armoede met 27 procent gestegen is, zeg ik gewoon dat dat toch wel een van de redenen is waarom de kinderarmoede is gestegen.

Ja, u kunt daar staan blazen, maar ofwel ontkent u de realiteit ofwel leeft u op een andere planeet. Ik heb heel duidelijk gezegd dat we daarmee aan de slag moeten. Ik heb u een aantal concrete zaken aangegeven. Ik heb die cursussen op maat Nederlands voor laaggeletterde jonge moeders met jonge kinderen. Ik heb gezegd dat we aan de zelfredzaamheid van de mensen moeten werken. En tegelijkertijd moeten wij die mensen geven wat ze nodig hebben. Maar zolang we hier blijven pleiten om gewoon subsidies bij te geven en uitkeringen te verhogen, en niet inzetten op werk, taal en opleiding, zijn al die kinderen verloren in de toekomst. Dat zou ik verdomd, verdomd een zeer jammere zaak vinden.

An Moerenhout (Groen): Minister, u draait niet alleen rond de pot, u legt ons ook woorden in de mond die we nooit hebben gezegd.

Ik richt mij dus tot het parlement. Beste collega's, het feit dat er steeds meer en niet minder kinderen in armoede leven, is niet onvermijdelijk. Wij kunnen daar iets aan doen. En u, vanuit de meerderheid, kunt daar iets aan doen.

Binnenkort komen er ontzettend belangrijke beslissingen aan: het bijsturen van het armoedeplan, de huurwetgeving en de kinderbijslaghervorming. Ik roep u op om daar iets mee te doen. De komende weken worden cruciaal. De minister heeft het gezegd: 3 juli is er de bijsturing van het armoedeplan. Daarna, een week of twee weken later, volgt het Huurdecreet.

Gebruik uw macht, gebruik uw verantwoordelijkheid, en doe er iets aan. Want anders zal er deze legislatuur niets gebeuren. En voor Groen, voor ons, is dat geen optie.

13 procent, bijna 13 procent – sta daar even bij stil – van de kinderen leeft in armoede. Dat cijfer is onaanvaardbaar hoog! Vlaanderen verdient beter, en zeker onze kinderen! *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Bart Van Malderen (sp·a): Minister, toen u de eed hebt afgelegd als minister, trad u toe tot de uitvoerende macht. Dat betekent: daden stellen.

Ik heb u hier verklaringen horen zoeken. Ik heb u ons woorden in de mond horen leggen die inderdaad – en ik roep het verslag erbij – nooit zijn gezegd. Ik hoor u hier een sfeer scheppen. Maar ik hoor geen actie. Ik hoor die niet. Ik hoor geen concrete initiatieven, waarin u zegt: 'Ik zal ervoor zorgen dat de kinderbijslag, die 3 miljard euro, zodanig wordt hervormd dat we effectief ingrijpen.' *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

Ik – ík – hoor u niet zeggen: 'Ik zal er, als coördinerend minister van Armoedebestrijding, voor zorgen dat de onaanvaardbare verhoging in de kinderopvang wordt teruggedraaid. Ik hoor u dat niet zeggen. Ik hoor u niet zeggen: 'Ik zal ervoor zorgen dat de energiefactuur daalt.' Ik hoor u niet zeggen: 'Ik zal ervoor zorgen dat we een groeipad hebben in de sociale economie.' Ik hoor u niet

zeggen: 'We zullen ervoor zorgen dat er wel degelijk jobs worden gecreëerd voor de mensen.' Ik hoor u dat allemaal niet zeggen!

En toch bent u zogenaamd coördinerend minister van Armoedebestrijding. Eigenlijk is dit heel teleurstellend, minister. Dat is niet belangrijk voor mij, het is belangrijk voor de kinderen die elke dag opnieuw in armoede leven.' *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 16.18 uur.

– De vergadering wordt hervat om 16.28 uur.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012
– 1121 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 5

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp·a): Collega's, vandaag dreigen Vlaamse wapens en onderdelen nog steeds in verkeerde handen terecht te komen. Ook in ons buitenlands beleid stelt ons dat voor heel wat uitdagingen. Economische belangen en belangen van bedrijven spelen uiteraard een rol, maar voor sp.a mag het beleid rond wapenhandel nooit enkel gebaseerd zijn op economische belangen. Ethische belangen, vrede en veiligheid moeten hier steeds primeren. Ik heb het al vaak gezegd: aan de wijze waarop een overheid omgaat met wapenhandel, kan men afmeten of die overheid een partner is met zin voor verantwoordelijkheid of niet. Het is aan het beleid inzake in-, uit- en doorvoer van militair materieel dat men kan zien of het de Vlaamse Regering menens is met vrede, veiligheid, mensenrechten en duurzame ontwikkeling.

Met sp.a hadden we hierover een conceptnota ingediend, waarbij we een aantal pijnpunten uit de huidige wetgeving wilden oplijsten. Het gaat onder andere over transparantie, de toepassing van de catch-allbepaling, doorvoer, de samenwerking met relevante federale overheidsdiensten, het hoge ongekende eindgebruik en het gebruik van wapenembargo's.

Aan een aantal van onze bezorgdheden is met dit ontwerp van decreet tegemoetgekomen. Het is een stap in de goede richting, maar voor ons gaat het uiteraard nog niet ver genoeg omdat een aantal zeer belangrijke knelpunten, eigenlijk de belangrijkste knelpunten, met dit ontwerp van decreet eigenlijk niet worden aangepakt.

Voorzitter, als u het toestaat, zou ik een viertal punten willen opsommen waar volgens ons meer werk van had kunnen worden gemaakt. Het eerste is de catch-all. Goederen die vroeger vergunningsplichtig waren omdat ze uitgevoerd werden naar een militaire eindgebruiker, zijn dat vandaag niet meer. Volgens het Vlaams Vredesinstituut wordt tot de helft van de voorheen gecontroleerde export niet

langer gecontroleerd omdat we een nieuwe definitie hebben geïntroduceerd. Vlaanderen heeft een pak controle over de uitvoer van strategische goederen verloren. In de toelichting bij de wijziging die vandaag voorligt, valt er te lezen dat er wijzigingen zullen komen aan het Wapenhandelbesluit in verband met de catch-all, maar hoe of wat blijft tot vandaag zeer onduidelijk. Minister-president, kunt u daar vandaag al wat meer duidelijkheid over geven? Voor ons is het absoluut nodig om opnieuw meer controle te krijgen over de uitvoer van strategische goederen vanuit Vlaanderen.

Het tweede punt is de doorvoer. De controle op doorvoer is een essentieel onderdeel van ons eigen exportbeleid. Het is een goede zaak dat dit decreet het mogelijk zal maken om ook doorvoer zonder overlading op een ad-hocbasis te controleren. Dit staat of valt natuurlijk met hoe het in de praktijk zal worden toegepast. Het kan pas als een van de betrokken diensten over informatie beschikt dat het om een problematische doorvoerbestemming gaat, bijvoorbeeld een land dat onder een wapenembargo staat of waarbij er ernstige schendingen van humanitair recht plaatsvinden. De vraag is natuurlijk hoe die betrokken diensten die informatie zullen krijgen. Hoe actief gaan die diensten op zoek gaan naar die informatie? Anders blijft de controle op doorvoer zonder overlading natuurlijk dode letter.

Het derde punt is het hoge ongekende eindgebruik. Een van de belangrijkste aspecten van wapenhandel is de kennis van het eindgebruik van onze producten. Uit cijfers van 2015 blijkt dat maar liefst in 70 procent van de intra-Europese wapenhandel en in 62 procent van de extra-Europese wapenhandel de uiteindelijke eindgebruiker onbekend is. Het Vredesinstituut noemt dit de achilleshiel van de controle op de Vlaamse wapenexport. Ik kan hen daar alleen maar gelijk in geven.

Het is waarschijnlijk dat een deel van deze wapens uiteindelijk in conflicthaarden in het Midden-Oosten terechtkomt. Ook dat blijkt uit een rapport van het Vredesinstituut waarin ze een aantal voorbeelden opsommen. Dit ontwerp van decreet pakt ook dit grote knelpunt niet aan. Behalve het verplicht maken van een eindgebruikersverklaring, wordt de discussie niet aangegaan hoe we dat hoge ongekende eindgebruik kunnen aanpakken. Ik weet dat een oplossing niet voor de hand ligt, maar het verplicht maken van een wederuitvoerverbintenis, zoals ook Zweden, Portugal en Hongarije hebben bijvoorbeeld, zou in ieder geval al een stap in de goede richting zijn.

Tot slot, voorzitter, kom ik tot dé discussie van het voorbije jaar, namelijk de mogelijkheid om wapenembargo's op te leggen voor landen in oorlog. U weet dat wij hier al heel lang vragende partij voor zijn en ik ben blij dat dit opgenomen werd in het ontwerp van decreet. Maar, er is een advies geweest van het Vredesinstituut hierover, en ik heb de bepaling in het ontwerp van decreet aan dat advies getoetst. Zij stellen dat een wapenembargo – of tijdelijke handelsbeperkende maatregelen, zo u wilt – voor alle categorieën eindgebruikers zouden moeten gelden, met uitzondering van internationale organisaties. Zij stellen ook dat het materieel toepassingsgebied ruim ingevuld moet worden; met andere woorden, dat alle strategische goederen erin vervat worden. Dit ontwerp van decreet zwakt het advies van het Vredesinstituut, dat toch over de nodige expertise beschikt, af. En het zal uiteraard uit de praktijk moeten blijken of het deze regering echt wel menens is met vrede, veiligheid en mensenrechten, en of ze effectief wapenhandel naar bepaalde landen, zoals Saoedi-Arabië, stop zal zetten.

Voorzitter, ik heb daarvoor met mijn fractie een voorstel van resolutie ingediend. Dat staat normaal gezien volgende week op de commissieagenda. Ik zou willen dat dit zo spoedig mogelijk in de plenaire vergadering wordt behandeld.

Mijn amendementen zal ik straks toelichten. Het gaat voornamelijk over de catch-all, doorvoer, ongekend eindgebruik en de wapenembargo's.

Conclusie, aan een aantal van de bezorgdheden van onze fractie werd tegemoetgekomen, maar de echte knelpunten met betrekking tot wapenhandel, zoals het hoge ongekende eindgebruik en de catch-all, worden niet aangepakt. Mijn fractie zal zich daarom bij de stemming over dit ontwerp van decreet onthouden.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Vlaanderen is het aan zichzelf verplicht om een vredesregio te zijn. We zijn het aan onze geschiedenis verplicht. Boven op het memoriaal van de Vlaamse Gemeenschap prijken de woorden: nooit meer oorlog. Laat ons dat als devies nemen. Laat ons dat in de praktijk brengen. Laat ons met alle bevoegdheden die we hebben, in die richting duwen.

Een van de meest directe bevoegdheden die we hebben in verband met vrede en oorlog, is natuurlijk de wapenhandel. Er ligt een voorstel tot wijziging van het decreet voor. Die verandering is positief in die zin dat het een verbetering is, maar het is nog niet goed genoeg. Onze ambitie moet hoger liggen.

Het is duidelijk waar het aan scheelt. Collega Soens heeft er al op gewezen. Op het vlak van controle kan het nog heel wat beter. We weten ook wat we moeten doen. Het is niet een soort algemene verzuchting. We kennen de instrumenten die voorhanden zijn, en Vlaanderen zou deze kunnen gebruiken. Het zijn instrumenten die leiden tot een beter zicht op de eindgebruiker. Onder meer een voorafgaande toestemming tot wederuitvoering is een bestaand instrument, maar dat zetten wij niet in. Een kennisplicht als er doorvoer is van militair materieel, is een instrument. Dat wordt niet ingevoerd. Dat zou nochtans kunnen.

Ik heb de indruk dat er fracties zijn – ik ga niet namens hen spreken, we gaan de rest van het debat afwachten – die zeggen: 'We moeten toch niet heiliger zijn dan de paus? Laat ons alles in verband met wapenhandel in een Europees perspectief bekijken. Vlaanderen alleen is niet sterk genoeg of heeft niet genoeg impact om dit te doen.'

We mogen onszelf niet degraderen tot uitvoerders van het Europees beleid. We moeten onszelf zien als voorlopers in Europa en in de wereld om de vrede te bereiken en om op een zeer verantwoorde wijze met de wapenhandel om te gaan.

Wat me positief stemt in het voorliggend ontwerp van decreet, is dat de mogelijkheid wordt gecreëerd om vanuit Vlaanderen embargo's uit te roepen. We kunnen daarmee starten. Zodra het decreet is goedgekeurd, kunnen we dit invoeren met betrekking tot Saoedi-Arabië.

We mogen echter vooral niet vergeten wat in mijn ogen onze doelstelling zou moeten zijn: nooit meer oorlog. In die zin vind ik dat het ontwerp van decreet niet ver genoeg gaat. Mijn fractie zal zich dan ook onthouden bij de stemming.

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Voorzitter, het heeft sommigen allicht verwonderd dat we het woord niet hebben genomen. Volgens mij is het debat al gevoerd. De stemmingmakerij die steeds vanuit de oppositie komt, hebben we al een aantal keren gehoord. Ik kan niet elke keer opnieuw herhalen waarmee we bezig zijn. Ik zou dan ook graag ieders aandacht vragen om over te gaan tot de feiten, tot waar het echt over gaat en tot wat het is waarover we vandaag stemmen. Dat is de realiteit.

De wijzigingen en optimalisaties die de Vlaamse Regering aan dit ontwerp van decreet doorvoert, zijn goed en evenwichtig. Met deze aanpassingen komt de Vlaamse Regering tegemoet aan de vraag van het Vlaams Parlement om het bestaande decreet te verfijnen en te optimaliseren. Dankzij deze aanpassingen

zien we ons verzekerd van een effectieve en correcte toepassing, zonder aan de fundamenten van het bestaande decreet te raken.

Wat het Wapenhandeldecreet betreft, worden vijf grote onderwerpen aangepast of herwerkt. Het gaat om de doorvoer, de transparantie, de controle op het eindgebruik, de handhaving en de verplichtingen van erkende wapenhandelaars. Daarnaast biedt het ontwerp van decreet de Vlaamse Regering tevens de mogelijkheid algemeen beperkende maatregelen te nemen. De Vlaamse Regering kan beslissen geen enkele uitvoer toe te staan naar een land indien deze uitvoer in strijd zou zijn met de criteria van het Wapenhandeldecreet. Ook hiermee komt de Vlaamse Regering tegemoet aan een vraag van het Vlaams Parlement.

Indien we nog maar de vergelijking met Wallonië maken, kunnen we niet voldoende benadrukken dat de wapenhandel in Vlaanderen en in Wallonië totaal verschillend zijn. Dit geldt voor de bestemming, de schaal en de aard van de uitvoer. Wallonië geeft de werkgelegenheid bij FN Herstal voorrang op zowat alles. Het Vlaamse beleid is sterker dan het bestaande Europees beleid. We verstrengen de regelgeving en we verminderen de administratieve lasten voor onze bedrijven. Met al deze maatregelen en aanpassingen zet Vlaanderen de krijtlijnen verder uit. We versterken onze Europese koppositie.

Mevrouw Soens, ik wil en kan besluiten met de stelling dat Vlaanderen op het vlak van de controle op de wapenhandel tot de beste leerlingen van de klas behoort. We voeren een streng, ethisch beleid. Ik heb uw opiniestuk in Knack gelezen. U wilt niet enkel economische maatregelen en vind het ethisch element ook belangrijk. Dit en niet wat u in uw stuk hebt geschreven, is ethische handel. De socialisten willen meer dan enkel economische maatregelen. We zullen ethische handel voeren. Het is een enorm ethisch beleid. We hanteren een performant controlesysteem. De recente studies van het Vlaams Vredesinstituut (VVI) geven ons hierin gelijk. Het ontwerp van decreet verfijnt en optimaliseert de bestaande regelgeving nog verder. Het is een evenwichtige afweging tussen ethische, economische en veiligheidselementen.

Collega's van alle fracties, als u echt met veiligheid, echt met ethische waarden bezig bent, als u echt wilt dat er een performant, correct beleid wordt gevoerd inzake wapenhandel, dan roep ik u dus op om voor dit ontwerp van decreet te stemmen. Onze fractie zal dat in ieder geval doen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, minister-president, collega's, ik denk dat we niet overdrijven als we zeggen dat Vlaanderen wel degelijk een voortrekker is inzake de manier waarop men met wapenhandel moet omgaan. Dat zijn de feiten.

Zoals de collega's van de oppositie zeggen, er kan natuurlijk altijd meer. Op een bepaald ogenblik kom je echter op een bepaalde grens waarbij we als meerderheid vinden dat we daadwerkelijk onze voortrekkersrol meer dan waarmaken binnen de context van een zeer verantwoord – de collega heeft het aangehaald – ethisch beleid. Dat wordt elke dag opnieuw, elke week opnieuw, elke maand opnieuw bewezen door de minister-president, in wiens handen die bevoegdheid ligt. De realiteit is dat de minister-president wel degelijk, nog los van het Wapenhandeldecreet dat we nu aanpassen, criteria heeft gehanteerd die tot de meest vooruitstrevende in heel de wereld behoren. Dat is de waarheid.

Kan het beter, kan er meer, kan het anders? Natuurlijk. Dit is echter een keuze die de meerderheid vandaag maakt, om dat Wapenhandeldecreet nog aan te passen door een aantal verbeteringen en meer verregaande elementen in te voegen, die van ons niet alleen de beste leerling van de klas maken, want dat

vind ik een slechte uitdrukking, maar een voortrekker aangaande het beleid inzake wapenhandel van – in dit geval – een regio naar de rest van de wereld. Dat zijn feiten.

Je kunt daar vergelijkingen bij maken. De collega heeft een vergelijking gemaakt met Wallonië. Je kunt er nog een straffere maken: nog niet zo lang geleden is een of andere Amerikaanse cowboy in Saoedi-Arabië geweest en hij is daar gaan opscheppen dat hij daar voor zoveel miljarden wapens is gaan verkopen. Om maar te zeggen hoe enorm de bandbreedte is die men toch in de wereld kent van hoe men deze problematiek benadert. De waarheid is dat Vlaanderen die problematiek op de meest vooruitstrevende en de meest ethische manier benadert, zonder in de totaliteit van de wereld zo naïef te zijn dat we onze eigen economische belangen schaden indien er geen problemen zijn of er wordt ingeschat dat er geen problemen zijn. Dat is de realiteit.

Wat is nu voor onze fractie belangrijk in dit ontwerp van decreet, los van de technische, belangrijke aanpassingen en verbeteringen die collega Van Esbroeck heeft aangehaald? Dat is wat men die algemene beperkende maatregelen noemt. We gaan dat niet 'on hold' noemen, het is een iets andere formulering, maar eigenlijk komt het wel neer op het volgende. Een tijd geleden hebben we in dit parlement gedebatteerd over – nota bene – Saoedi-Arabië. De minister-president heeft toen gezegd dat hij als legalist volgens zijn inschatting geen juridisch instrument had om te doen wat werd gevraagd, wat zijn voorganger puur politiek wel deed aangaande Saoedi-Arabië. Dit zal nu zijn ingeschreven in een decreet en vanaf het ogenblik dat het ook daadwerkelijk in uitvoering wordt gebracht, zal dat aan de Vlaamse Regering in het algemeen en aan de minister-president in het bijzonder de mogelijkheid geven om een meer verregaande afweging te maken dan alleen het 'case by case' bekijken van de vraag tot export.

In die zin wil ik ook zeer duidelijk zijn. Het is een tijd geleden dat we daarover hebben gedebatteerd. Een tijd geleden voor de aanpassing van het Wapenhandeldecreet heeft mijn fractie gevraagd om Saoedi-Arabië daadwerkelijk op die onholdlijst, zoals die toen werd genoemd, te zetten, omdat het extremisme financiert en we er zeker van zijn dat er misbruiken gebeuren. Vandaag laat het ontwerp van decreet toe dat er daadwerkelijk een vergelijkbaar iets mogelijk is, te beslissen door de Vlaamse Regering en in uitvoering te brengen door de minister-president. Ik wil daar ook geen onduidelijkheid over hebben. Minister-president, mijn fractie vraagt heel duidelijk dat de Vlaamse Regering in het algemeen en uzelf Saoedi-Arabië op die lijst zouden plaatsen, binnen de militaire context.

In dat laatste mag men zich immers niet vergissen. Ik heb hier immers mensen horen pleiten voor een algemeen embargo. Dat is ook de begripsverwarring die we een tijdje hebben gekend met de collega's van sp.a. Men heeft dat al zo lang voorgesteld, maar dat ging dan over de totaliteit. Wij zijn er wel degelijk voorstanders van, en we vragen dat ook aan de Vlaamse Regering, om Saoedi-Arabië als eerste land op die lijst te plaatsen, wel degelijk binnen het beperkend kader, zoals het ontwerp van decreet voorschrijft.

Dat zal ons op dat ogenblik nog meer een voortrekkersrol geven die we vandaag al hebben, met name dat Vlaanderen wel degelijk een van de meest vooruitstrevende regeringen heeft inzake correct ethisch en moreel verantwoord omgaan met wapenhandel.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Collega Daems, u hebt natuurlijk gelijk, maar ik wil nog even aanvullen. We hebben de mogelijkheid van de algemeen beperkende maatregelen ingeschreven. We moeten toch nog benadrukken dat er vanuit Vlaanderen, met het beleid dat het voorheen had, geen wapenleveringen aan Saoedi-Arabië zijn gebeurd.

De case-by-casebeoordeling heeft tot het feit geleid dat we voor landen als Saoedi-Arabië geen vergunningen hebben afgeleverd om er wapentuig, zoals dat soms wordt genoemd, naartoe te sturen, ook al maken we in Vlaanderen zelfs geen wapentuig, maar zijn we wel bezig met zeer hoogtechnologische middelen.

Rik Daems (Open Vld): Dat kan ik beamen. Het is correct dat de minister-president in de case-by-casebenadering die op dat moment decretaal de enige mogelijkheid was, wel degelijk met dezelfde moraliteit en ethiek heeft gehandeld. Het punt is dat dit nu wel mogelijk is. Onze fractie vraagt nu om hier een algemene case van te maken – wat we ook in het verleden hebben gevraagd en anderen met ons –, weliswaar binnen de militaire context die we allemaal hebben geschetst, wat de voortrekkersrol van Vlaanderen nog duidelijker maakt. Het maakt niet echt een verschil in het reeds gehanteerde beleid, maar de symboliek die erachter schuil-gaat is wel degelijk belangrijk. Bovendien plaatst dit de minister-president en zijn regering vooraan inzake ethisch, moreel verantwoord omgaan met wapenhandel.

Tine Soens (sp·a): Collega Van Esbroeck, ik raad u toch aan om de maande-lijkse verslagen die online verschijnen op de website van de dienst Controle Strategische Goederen van de afgelopen jaren er toch eens bij te nemen, want ik kan u zo al twee dossiers opnoemen waar er wel degelijk wapens en onderdelen vanuit Vlaanderen naar Saoedi-Arabië zijn vertrokken.

Collega Daems, u hebt in het voorbije jaar meerdere keren de kans gehad om een wapenembargo naar Saoedi-Arabië in te stellen. U hebt dat telkens geweigerd. U hebt telkens met uw fractie tegen gestemd. Ik mag dan ook vermoeden dat u met open VLD volgende week dinsdag in de commissie toch ons voorstel voor een wapenembargo tegen Saoedi-Arabië zult steunen.

Rik Daems (Open Vld): Vanuit de oppositie moet u natuurlijk niet altijd uw wensen voor waarheid nemen, en vooral niet veralgemenen, daar waar men in de Beschränkung de juiste finaliteit van de handelwijze bekijkt. De realiteit is dat u in de houding van uw fractie – ik begrijp die, maar ik ben het er niet volledig mee eens – een algemeenheid van embargo voorstelt. Dat hebt u altijd naar voren gebracht. Simpel gezegd: Saoedi-Arabië heeft een regime dat we niet kunnen ondersteunen, zeker niet als het gaat over wapenhandel.

Waar wij in verschillen, is dat u een overshoot maakt, maar alles wat daarnaast is, kan voor jullie ook niet. Wel, daarin verschillen wij van mening. Dat is heel duidelijk, en dat is ook de reden waarom we nu zeggen: het instrument dat de minister-president niet had maar vandaag wel heeft, is wel degelijk bruikbaar en maakt geen verschil met het beleid dat is gevoerd, maar geeft wel een heel belangrijk ander beeld naar de buitenwereld, namelijk dat wij hier effectief een lijn trekken naar Saoedi-Arabië. Andere landen zouden desgevallend kunnen volgen. Wij vragen aan de Vlaamse Regering om dit zeer ernstig in overweging te nemen, en ook om dit effectief te doen.

Tine Soens (sp·a): Collega Daems, ik moet u toch tegenspreken, want in het voorstel van resolutie van mijn fractie ging het om handel in strategische goe-deren. Ik denk dat u het dossier goed genoeg kent om te weten wat strategische goederen zijn, en dat zijn geen medicijnen.

Trouwens, in de Kamer werd onlangs ook een voorstel van resolutie goedgekeurd waarvoor u en mijn fractie hebben gestemd, en waarin wel degelijk stond dat alle handel in strategische goederen, ook dual-useproducten, vervat moeten zijn in een embargo naar Saoedi-Arabië. Dat is het voorstel van resolutie dat dinsdag in de commissie zal voorliggen. Ik roep u dus nogmaals op om ons voorstel te steunen.

Rik Daems (Open Vld): De algemeenheid van de definitie van strategische goe-deren gaat natuurlijk veel verder dan wapenhandel stricto sensu. In de

verschillende definities, die bovendien internationaal worden gehanteerd, zitten effectief zaken die strategisch zijn. Ik geef u een voorbeeld: ontzilting is een strategisch goed in Saoedi-Arabië, kwestie van overleving van de gewone mens in die maatschappij. Wat u dus voorstelt, is zeggen dat dat niet kan. Nu gaat u zeggen dat u dat gaat definiëren, maar de realiteit is dat die definitie niet nodig is. Als u gewoon heel duidelijk zegt dat het stricto sensu over wapenhandel gaat, dan is de kous af en is er ook geen probleem. Dat is de realiteit.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Mevrouw Soens, u haalt inderdaad de gigantisch transparante houding van de Vlaamse Regering aan. We zijn daarvoor geloofd door het Vlaams Vredesinstituut en door vele anderen rondom ons. U hebt het over twee dossiers en dan kan ik niet meer volgen. Er is natuurlijk een verschil tussen 2013 en 2016, er is ook een verschil inzake veiligheidskledij en over alles wat wij hier in Vlaanderen realiseren. Er zijn veel bedrijven die hoogtechnologisch materiaal in elkaar krijgen waar onze politie en veiligheidsdiensten gebruik kunnen van maken. Het zou zonde zijn dat we dat niet zouden exporteren om de veiligheid van mensen te kunnen garanderen.

Ik denk dat u af en toe de fout maakt door te zeggen dat dat allemaal oorlogswapens zijn. Sorry, maar u moet goed bekijken waarover het gaat, welke vergunning er wordt afgeleverd en ook wanneer dat gebeurt. Het is inderdaad zo dat de situatie in 2011, 2012 en 2013 anders was dan de situatie in 2016. En dat is juist de sterkte van ons beleid, dat we dat 'case by case' beoordelen, op het moment dat de situatie zich voordoet. Als er morgen ergens een regio in de wereld is waar we ooit wel iets aan geleverd hebben, en waar er een dreiging is die onaanvaardbaar is, waar de bevolking in gevaar is, waar de overheid het niet nauw neemt met de democratie zoals wij die zien, dan kan onze Vlaamse Regering ingrijpen. En daar gaat dit Wapenhandeldecreet over, en daarom zou ik heel graag hebben dat u en de collega's van Groen dit decreet mee steunen. Het is belangrijk dat we een signaal kunnen geven vanuit het Vlaams Parlement. We zijn streng, we zijn rechtvaardig en we zijn duidelijk: ethisch, ethisch en ethisch. *(Applaus bij de N-VA)*

Tine Soens (sp·a): Mijnheer Van Esbroeck, ik raad u toch echt aan om die maandelijkse verslagen erbij te nemen. Eind december 2014 ging het verslag over producten die wel degelijk op de militaire lijst staan van de Europese Unie. En in de zomer van 2016 ging het over producten die onder de catch-allbepaling vallen. Ik heb die militaire lijst niet uitgevonden, dat is een Europese lijst.

Mijnheer Daems, u zegt dat ik maar uitvind over welke producten het gaat. Wat die strategische goederen betreft, bestaan er wel degelijk lijsten. Er is een Europese militaire lijst en er is een Europese verordening met een lijst van dual-useproducten. Het is dus niet zo dat ik een lijstje opmaak van de producten waarvan ik vind dat ze daaronder zouden moeten vallen: die lijsten bestaan wel degelijk en het is ook de bedoeling dat de producten die daarop staan, deel uitmaken van een wapenembargo.

Rik Daems (Open Vld): We zijn een klein beetje in het rond aan het draaien. De realiteit is dat we de Vlaamse Regering mogen feliciteren met haar beleid. Ik denk dat we ook het eigen Vlaams Parlement mogen feliciteren met de verbetering van het Wapenhandeldecreet. We schrijven wel degelijk de mogelijkheid in tot een algemene maatregel. Dat is een grote verbetering. Trouwens, mijnheer Van Esbroeck, welke beter bewijs kan men hebben dan dat de oppositie die natuurlijk altijd beter wil in haar inschatting zich uiteindelijk dan toch al zal onthouden, aangevend dat dit nog zo'n slecht decreet niet zou kunnen zijn? Ik kan me moeilijk inbeelden dat men vanuit de oppositie wel degelijk een decreet van de meerderheid zou goedkeuren. Wat mij betreft, mevrouw Soens, ben ik al heel tevreden dat de oppositie toegeeft dat er wel degelijk een grote vooruitgang is geboekt. Dank daarvoor en we zullen uiteraard volgende week over uw voorstel van resolutie praten.

Wouter Vanbesien (Groen): Mijnheer Daems, ik vraag me af hoe vaak u aanwezig bent bij de stemmingen. U zou dan zien dat wij vaak decreten wel goedkeuren als ze goed zijn. We keuren ze ook af als ze niet goed zijn, en we onthouden ons wanneer er redenen zijn om ons te onthouden. Wij zullen zelf wel duidelijk maken waarom we ons onthouden, u hoeft daar geen kleuterachtige interpretatie van te geven.

Mijnheer Van Esbroeck, u zei daarnet dat u ethisch, ethisch en ethisch bent. Als we echt ethisch willen zijn, willen we toch weten waar onze wapens uiteindelijk terechtkomen. Als we dat niet weten, kunnen we ook geen echte ethische afweging maken over de vraag of ze wel op de juiste plaats terechtkomen. Ik geef het voorbeeld van een voorafgaande toestemming voor wederuitvoer. Als wij aan iemand onderdelen of wapens bezorgen die deze uitvoert naar een andere plek, en men vraagt ons of dat kan, wat is daar dan niet ethisch aan?

Wat hebt u daartegen? Als we doorvoer willen controleren, dan vragen we aan mensen, organisaties en overheden die dat doen, om dat vooraf te laten weten. Dat is toch de logica zelf? Wat hebt u daartegen? Wat voorligt, is een verbetering in vergelijking met de vorige versie. Maar er worden nog steeds kansen gemist. Als u het toch zo belangrijk vindt om ethisch te handelen, waarom kan dat dan niet?

Jan Van Esbroeck (N-VA): Mijnheer Vanbesien, u hebt dat in de commissie toch gevolgd: vanaf nu is het certificaat van eindgebruiker verplicht. Ik heb respect voor uw muizenissen, maar dat is nu een van de zaken die we vandaag zullen goedkeuren. Van bij de aanvang hadden we het over een evenwichtige aanpak. We staan aan de wereldtop wat betreft de ethische aanpak van de wapenhandel. We kunnen erover blijven discussiëren, maar ik krijg het gevoel dat we tegen een muur aan het praten zijn.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, ter afronding: Open Vld zal de tekst met overtuiging goedkeuren. Want hij bevat elementen die voor een grote vooruitgang zorgen. De tekst biedt de Vlaamse Regering ook de mogelijkheid om een algemene maatregel te treffen. Zoals we een tijdje geleden al hebben gevraagd, vragen we de Vlaamse Regering niet alleen te overwegen Saoedi-Arabië op de lijst te plaatsen, maar dat ook daadwerkelijk te doen. Ik dank u alvast voor het antwoord, minister-president.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, minister-president, collega's, de voorliggende tekst die in de commissie is goedgekeurd, heeft een lange weg afgelegd. Er is grondig werk geleverd, met hoorzittingen en tussentijdse evaluaties – ook door de Vlaamse Regering. De nood bestond om een aantal wijzigingen door te voeren. Er is ook gediscussieerd over de on-holdregeling die de vorige Vlaamse Regering heeft ingevoerd en waarover werd gesteld dat die een decretale basis zou moeten hebben. Intern zorgde dat ook in de meerderheid weleens voor een meningsverschil. Ook in de plenaire vergadering kwam dat tot uitdrukking. Toch hebben we uiteindelijk een goede regeling kunnen uitwerken.

Wapenhandel is erg bijzonder. Wapens zijn producten. Bij gewone producten bestaat steeds de zorg dat ze de gezondheid van niemand schaden, is dat voor wapens het omgekeerde het geval. Ze worden gemaakt om mensen te verwonden en te doden. Het geeft een vreemd gevoel om daarover te debatteren. De discussie wordt dan ook emotioneel. Op onze hoorzittingen kwamen een aantal mensen zeggen dat onze regeling te ver gaat en Vlaanderen zichzelf zo een level playing field ontzegt. Zo zouden we onze bedrijven en concurrentienadeel bezorgen. Andere actoren stelden dat we niet ver genoeg gaan in het reglementeren. We zouden nog verder moeten gaan.

Ik denk dat we – en dat is ook door de oppositie erkend – een stap vooruit hebben gezet op een aantal vlakken.

Er is nu een mogelijkheid tot 'on hold' – een term die goed in de mond ligt –, juridisch onderbouwd. We kunnen deze vorm van algemeen beperkende maatregelen ook hanteren. In de commissie zeiden sommigen dat het erin stond, maar dat we al op voorhand van plan waren om dat niet te gebruiken. Ik wil dat ten stelligste ontkennen. Ik denk dat mijn fractie er absoluut van overtuigd is dat, wanneer je zoiets inschrijft, het ook effectief is om het te gebruiken wanneer het nodig is. Het is geen bladvulling maar een effectief instrument dat we, wanneer het nodig is, ook moeten durven te gebruiken. Saoedi-Arabië zal op dat moment ongetwijfeld ter sprake komen. Er zijn ook een aantal resoluties ingediend of er zullen er nog worden ingediend rond Saoedi-Arabië. Ik denk dat we het debat redelijk snel zullen voortzetten naar aanleiding van dit dossier en dat specifieke land.

We weten dat Agoria Vlaanderen, de SERV-partners, Voka en UNIZO hebben gewaarschuwd dat we het evenwicht gaan verlaten. Als CD&V erkennen wij ook dat er economische belangen spelen. We moeten dat niet onder stoelen of banken steken. Het is niet door te verwijzen naar het zuiden van het land waar die belangen veel groter zijn, dat ze in Vlaanderen onderbelicht moeten blijven of dat wij het debat niet moeten voeren. Het gebeurt wel eens dat men zegt dat men in Wallonië beter eens zou beginnen. Neen, wij zijn verantwoordelijk voor het Vlaams beleid en de Vlaamse industrie en wij hebben misschien andere vormen van producten in de wapensector, maar wij moeten het debat over onze producten voeren.

Een Wapenhandeldecreet zal nooit perfect zijn. Het is belangrijk dat we niet uit het oog verliezen waar wapens terechtkomen, maar – en dat moeten we erkennen – onze middelen ter zake zijn beperkt. Er zijn landen, grootmachten, die er hun intelligentie voor kunnen inzetten, die spionagediensten hebben, die een heel sterk netwerk hebben, die soms ook sterke militaire bindingen hebben met een aantal landen en die beschikken dan over controlemogelijkheden. Vlaanderen kan een aantal zaken nastreven van eindgebruik en eventueel proberen na te gaan waar wapens die verkocht worden in goede of correcte omstandigheden, later terechtkomen.

Maar we moeten erkennen dat onze mogelijkheden beperkt zijn. We hebben geen netwerk van inspecteurs ter plaatse. Daarom zou ik willen pleiten om dit verder op te nemen in de Europese context. Ik denk dat we als Europese Unie op dit punt wel de handen in elkaar kunnen slaan en dat landen als Frankrijk, Duitsland, Italië en andere, als ze hun intelligentie samen leggen, ongetwijfeld belangrijke stappen vooruit kunnen zetten. Dat is ook altijd gesteld: eigenlijk moet je het dossier wapenhandel ook in een Europese context bekijken. Het heeft belangrijke Europese componenten, niet het minst omdat veel van de producten die in Vlaanderen worden geproduceerd, in andere Europese landen worden verwerkt tot eindproducten. Als het gaat over het doorvoeren en transporteren, dan zijn die Europese grenzen niet voelbaar en dan krijg je sowieso een stroom doorheen Europa. Europese controle is een absolute doelstelling voor de toekomst. Als Vlaanderen kunnen we een voortrekkersrol spelen door, waar het mogelijk is, het op de Europese agenda te zetten.

Mijn fractie zal dit ontwerp van decreet goedkeuren. Er is hard aan gewerkt. Er is heel wat overleg gepleegd. Alle stemmen zijn gehoord met tegengestelde visies en belangen. Minister-president, ik wil u ook danken omdat u met het parlement dit traject hebt willen afleggen, omdat ook uw administratie heeft meegewerkt aan de evaluatie. Op die manier hebben we en als regering en als parlement goed werk gezet: niet de ideale wereld, maar wel een stap op weg naar een betere wereld. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik zou graag nog een algemene beschouwing wijden aan dit belangrijke ontwerp van decreet. Ik dank de leden van de meerderheid die een betoog hebben gehouden en van wie ik de argumentatie onderschrijf. Dat is gebeurd op een overtuigende manier, op een evenwichtige manier die helemaal deze is van de regering.

Ik dank ook de leden van de oppositie voor wat ik zou noemen hun positieve onthouding in deze zaak. Zij erkennen dat dit ontwerp van decreet een verbetering inhoudt. Ik denk dat iedereen het daarover eens is. Ik weet dat er meningsverschillen zijn en dat bepaalde oppositiepartijen verder willen gaan.

Dat is nu eenmaal niet het standpunt van de regering, en dat hebben we ook al ten overvloede duidelijk gemaakt, zowel bij de bespreking van de conceptnota als bij de bespreking van het decreet in de commissie. Het uitgangspunt is dat we vertrekken van een goed decreet van 2012 – iedereen is het daarover eens – waar Vlaanderen zich strenger toont dan de meeste Europese lidstaten binnen het kader van de Europese wetgeving. Ik denk dat dit buiten kijf staat en dat het een vaststelling is die we nog eens mogen herhalen. Het is duidelijk dat we, met die bevoegdheid die we hebben, vanaf 2012 aan de slag zijn gegaan en heel sterke, consequente ethische lijnen getrokken hebben.

Elk decreet, elke regeling is vatbaar voor verbetering. Dat is ook in dezen gebeurd. U kent de grote werven die de basis vormen van deze verbetering, waardoor we komen tot een decreet dat nog duidelijker en effectiever is, en nog vollediger is. Waar hebben we werk van gemaakt met een aantal grote werven? De controle op doorvoer zonder overlading, die nu wel kan gebeuren. De nog grotere transparantie, waarin we al bij de beste leerlingen van de klas behoren: we zijn zeer transparant, maar verbeteren dit nog. De controle op het eindgebruik met de verankering van de bestaande richtlijnen inzake eindgebruikersverklaring. Herwerking van hand-havingsbepalingen en ook administratieve sancties, die mogelijk zijn, en de introductie van de algemeen beperkende maatregelen.

De oppositie steunt een aantal van die hervormingen en vindt dat sommige hervormingen niet ver genoeg gaan en dat er nog aanpassingen moeten gebeuren. Ik begin met de algemeen beperkende maatregelen. Dit is een maatregel die is ingevoerd om een rechtsbasis te geven aan algemeen beperkende maatregelen in hun totaliteit, of voor een aantal sectoren. Mijnheer Daems, dat zal gebeuren na een analyse van de dienst Strategische Goederen met een regeringsbeslissing.

Wat heel concreet Saoedi-Arabië betreft, herhaal ik dat dit in de praktijk geen verschil zal maken, aangezien elke uitvoer van wapens geweigerd wordt. Ik onderschrijf wat de heren Daems en Van Esbroeck hebben gezegd: de resolutie van sp.a gaat daarin veel te ver, omdat men daar zonder meer alle strategische goederen onder wil laten vallen en daar niet eens een juridische basis voor is. Dual-use valt immers niet onder ons decreet. Dual-use wordt geregeld door een Europese verordening, die rechtstreeks van toepassing is. Het zou in de feiten ook niet aanvaardbaar zijn. Dual-use slaat op wapens en op goederen voor civiel gebruik. Als we dat onderscheid niet meer gaan maken en als men zegt dat we een algemeen embargo willen invoeren voor een aantal landen en geen enkele uitvoer meer gaan doen naar landen waar we een voorbehoud maken voor de uitvoer van wapens, dan mogen we straks de basis van onze welvaart, onze export naar heel veel landen in de wereld stopzetten. Dat gaan we niet doen, en we stappen daar dus niet in mee, niet op juridische basis, want dual-use maakt geen deel uit van het decreet en valt onder een Europese verordening, en ook niet in de feiten.

Ik wil de collega's van sp.a erop wijzen dat de catch-allclausule een uitzondering is op niet-vergunningsplichtige goederen en dat we die regeling ingevoerd hebben

met volle steun van sp.a in 2012. We gaan die bepalingen nu niet veranderen, net zoals we niet zullen ingaan op de andere amendementen die voorgelegd worden en die ook aan bod gekomen zijn in de commissievergadering.

Mijnheer Vanbesien en andere collega's, ik denk dat we in dit halfrond niemand zullen vinden die niet voor vrede is. Ieder van ons droomt van een wereld met vrede en zonder oorlog. Maar we hebben ook bondgenoten en er zijn periodes geweest in de geschiedenis waarin men te lang gewacht heeft om zich te bewapenen om te vrijheid te verdedigen, om de democratie te verdedigen en om de rechten van de mensen te verdedigen. Als u achterdochtig gaat staan tegenover leveringen aan mensen waarmee we een bondgenootschap vormen, en waarmee we een alliantie hebben gesloten, dan vinden wij dat een brug te ver.

We zitten samen in een Europese Unie. We zitten samen in een bondgenootschap dat de bedoeling heeft om elkaar te helpen en elkaar te verdedigen. Wie dus zegt dat wij naïefweg in een wereld gaan waarin de vrije wereld zich niet meer kan bewapenen, waarin de vrije wereld zich niet meer kan verdedigen, waarin de vrije wereld niet tussenbeide kan komen als er conflicten ontstaan waarbij massaal mensen vermoord worden, waarbij genocides gebeuren en dergelijke meer, daartegen zeggen wij: excuus, daar hebben wij een andere visie over. U kunt die visie hebben, maar dat is niet onze visie. We zijn ook geleerd door lessen in de geschiedenis.

Wij staan dus achter dit ontwerp van decreet. Wij staan achter de visie die ten grondslag ligt aan dit ontwerp van decreet. Ik dank de meerderheid voor haar steun daaromtrent. *(Applaus bij de meerderheid)*

Tine Soens (sp·a): Minister-president, u zegt dat we vertrouwen moeten hebben in de andere lidstaten van de Europese Unie en in onze bevriende landen, maar collega Daems heeft er net nog naar verwezen: Trump pakt vrolijk uit met een contract van maar liefst 350 miljard dollar voor wapens naar Saoedi-Arabië. De Verenigde Staten zijn onze bondgenoot. Hoe naïef kunt u eigenlijk zijn? Uw geweten is daarmee misschien gesust, minister-president, maar het mijne alvast niet.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/1)

– Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement op artikel 2. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– De artikelen 3 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement op artikel 6. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– De artikelen 7 en 8 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement tot vervanging van artikel 9. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– Artikel 10 wordt zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement op artikel 11. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– De artikelen 12 tot en met 26 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er zijn amendementen op artikel 27. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/5)

De stemmingen over de amendementen en over het artikel worden aangehouden.

– De artikelen 28 tot en met 34 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 34/1. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1121/5)

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

– De artikelen 35 tot en met 37 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

Dank u wel, minister-president. Wij wensen u een prettige voortzetting van uw avond.

ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011
– 1127 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van bijzonder decreet houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011.

De algemene bespreking is geopend.

Wie vraagt het woord?

Mevrouw Pira krijgt de eer om te beginnen. *(Opmerkingen)*

Wij hanteren gewoon een carrousel, waarbij altijd een andere partij als eerste mag beginnen. Dat komt groot en klein tegemoet. *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

Ook als u niet akkoord gaat, doe ik het toch. *(Gelach. Opmerkingen)*

Ingrid Pira (Groen): Voorzitter, ik had eigenlijk als laatste mijn hand opgestoken, met als bedoeling om dan als laatste te komen. *(Gelach)*

Maar goed, ik zal de spits afbijten. Minister, ik heb drie grote opmerkingen bij de twee ontwerpen van decreet die voorliggen, het bijzondere decreet en het gewone decreet. Ik wil beginnen met iets dat er niet meer in staat. Collega's, misschien herinnert u zich een hoogoplopende discussie, ongeveer een jaar geleden, hier in de plenaire vergadering van het parlement, over een aantal zaken die, zo

zei men, 'stoemelings' in het Kiesdecreet waren geslopen. Het ging over de verhoging van de kiesplafonds. Het ging over grotere verkiezingsaffiches die weer mogelijk waren. En het ging over radiospotjes tijdens de sperperiode, en zelfs verkiezingsspotjes in de bioscoopzalen.

Het deed mij denken aan de Belgavoxtijden, diep in de vorige eeuw.

Daar was heel veel heisa rond. Er waren een paar sterke tussenkomsten. Wij moeten toch vaststellen dat even stil als deze nieuwigheden erin waren geslopen, ze even stil opnieuw verdwenen. Ze staan er niet meer in. Minister, blijkbaar bent u op andere gedachten gebracht, waarvoor dank. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

Dan heb ik het verkeerd gelezen.

Een tweede opmerking gaat over de halvering van het aantal provincieraadsleden. Collega's, daarover gaan we ons onthouden. Langs de ene kant is die halvering het gevolg van de hervorming van de provincies. Jullie weten allemaal dat dit niet onze hervorming is. Ik heb het hier al meerdere keren gezegd. Wij hebben een ander voorstel. Dat heeft te maken met stads- en streekgewesten. Wij hebben daarover een voorstel van decreet ingediend. De halvering van het aantal mandaten zien wij veeleer in dat hele veld van intercommunales en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, dat wij op termijn zien inkantelen in die stads- en streekgewesten. Daarom kunnen wij ons niet akkoord verklaren met de halvering van het aantal provincieraadsleden: omdat dat vasthangt aan een hervorming waarmee wij het niet eens zijn. Anderzijds is die halvering het logische gevolg van de afslanking van de provincies. Daarom gaan we ons onthouden.

Ten derde wil ik het hebben over een aantal dingen waarover wij amendementen hadden ingediend, maar die er jammer genoeg niet in staan.

Het gaat dan in eerste instantie over stemrecht op 16. Daarover zijn er hoorzittingen geweest en werden er heroïsche discussies gevoerd. We vinden het jammer dat de historische kans is gemist om meer jongeren bij de politiek en de verkiezingen te betrekken door hun stemrecht op 16 te geven, ondanks het feit dat er eigenlijk een ruime meerderheid voor was. Sp.a en Groen waren voor, en binnen de meerderheid ook Open Vld en CD&V. Wij kunnen alleen maar vaststellen dat jullie dikwijls met elkaar overhoop liggen in de media, maar niet de moed hebben om voor een keer een wisselmeerderheid te vormen. Jammer. Wij blijven daarvoor strijden.

Wij hadden ook een amendement ingediend over de vervanging bij de gemeenteraadsverkiezingen van het systeem-Imperiali door het systeem-D'Hondt. Velen onder jullie zijn lokale bestuurders en weten dus wellicht waarover het gaat. Wij denken dat die vervanging voor een meer evenredige vertegenwoordiging zou zorgen. Jullie weten allemaal dat het systeem-Imperiali in de gemeenteraadsverkiezingen de grote partijen bevoordelen. Wij hebben jammer genoeg geen steun gekregen voor dat amendement. Daaruit moeten wij afleiden dat de meeste partijen er hier van uitgaan dat ze na de volgende gemeenteraadsverkiezingen zeer groot zullen zijn en te allen tijde zullen kunnen profiteren van het systeem-Imperiali. Ik hoop, collega's, dat jullie hier geen spijt van krijgen. Ik kijk nu al uit naar de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen volgend jaar. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik heb begrepen dat u de twee decreten, die weliswaar aan elkaar gelinkt zijn, apart wenst te behandelen. Ik zal toch al naar de beide decreten verwijzen, zonder al te veel in detail te willen treden, want ik denk, minister, dat we vandaag niet al te veel zullen horen wat

niet al in de commissie werd gezegd. De standpunten zijn bekend. Ik geef enkele korte bedenkingen om ons stemgedrag van straks toe te lichten.

De halvering van het aantal provincieraadsleden is natuurlijk ook gelinkt aan de eerdere hervorming die al in de plenaire vergadering werd goedgekeurd: de afslanking van de provinciale bestuursniveaus. Minister, ik moet er u niet van overtuigen dat wij graag hadden gezien dat we daarin in het Vlaams Parlement verder waren gegaan, dat wij waren gekomen tot een afschaffing van het provinciale bestuursniveau. Wat ons betreft had daarvoor in de plaats een meer democratisch gelegitimeerde samenwerking tussen gemeenten mogen komen. Daarbij zouden we finaal het provinciale bestuursniveau hebben afgeschaft.

Wat dan die halvering van het aantal provincieraadsleden betreft, zouden we liever hebben gezien dat men ook voor het aantal gedeputeerden had gekozen voor een halvering. Waar men nu van zes naar vier gaat, had men wat ons betreft ook kunnen opteren om voor een halvering van zes naar drie gedeputeerden te gaan. In de context van deze hervorming die nu voorligt, had dat ons alleen maar consequent geleken.

Door die halvering van het aantal provincieraadsleden zullen we er natuurlijk ook voor zorgen, wanneer men niet kiest voor een provinciale kieskring dat, wat ons betreft, de evenredigheid er op achteruit zou kunnen gaan. En dus kunnen wij ook niet akkoord gaan met de kiesomschrijvingen die vermeld staan in de bijlage bij het decreet. Wij hadden inderdaad liever gezien dat er was gekozen voor één provinciale kiesomschrijving, omdat we inderdaad bekommerd zijn om die evenredige zetelverdeling. Met het beperkte aantal zetels dat nu nog overeind blijft in de diverse provincies, is de grootst mogelijke kiesomschrijving de beste garantie voor een zo evenredig mogelijke zetelverdeling. Want de kans lijkt me inderdaad zeer reëel dat in de kleinere kiesomschrijvingen enkel de vier grootste partijen zetels zullen behalen, waarbij de stemmen voor de andere partijen dan gewoon van geen tel zullen zijn, waardoor men dus de facto een kiesdrempel zal invoeren in een aantal kiesomschrijvingen.

Ik kan ook kort zijn over de amendementen die tot strekking hebben om het stemrecht te verlagen naar 16 jaar. Wij zijn daar geen voorstander van. Wat dat betreft, zijn wij dus tevreden dat dat uiteindelijk niet in de ontwerpen is terechtgekomen. Ik heb daarvoor ook weinig of geen overtuigende argumenten gehoord of gelezen in heel de discussie. Ik merk evenmin een grote roep vanuit de doelgroep om inderdaad het stemrecht of de stemplicht, de opkomstplicht, te verlagen van 18 naar 16 jaar.

Samenvattend, voorzitter, minister: met de praktische aanpassingen die in de ontwerpen zijn opgenomen, kunnen wij akkoord gaan. Maar wat de fundamenten van de hervormingen betreft, zijn het wat ons betreft toch té kleine stapjes. Ze gaan weliswaar in de goede richting, maar het zijn té kleine stapjes. Daarbij ontbreekt in dit dossier wat ons betreft helaas ook de écht fundamentele kracht van verandering. Daarom zullen we ons op beide ontwerpen van decreet onthouden.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord

Marius Meremans (N-VA): Voorzitter, collega's, aangezien de twee ontwerpen, dat van bijzonder decreet en dat van gewoon decreet, eigenlijk een efficiëntere indeling van ons Vlaanderen nastreven, zal ik ze samen nemen, om het efficiëntere dan ook te benadrukken via dit betoog.

Ik begin met het eerste ontwerp van decreet, het gewoon decreet. Ik ga even terug naar de gemeenteraadsverkiezingen op 14 oktober 2012. Daarvan is er een evaluatierapport opgesteld. Het Agentschap Binnenlands Bestuur heeft daarin

een heel aantal suggesties geformuleerd. Wel, die suggesties zijn terechtgekomen in de beleidsnota van minister Homans. Zij heeft die dan ook willen omzetten in het ontwerp van decreet. Het decreet geeft trouwens ook uitvoering aan het regeerakkoord, waarbij we het aantal gedeputeerden zullen verminderen. Het zijn er zes. Normaal waren er vijf gepland in 2018, nu gaan we naar vier.

Gisteren ging het in de commissie Binnenlands Bestuur over intercommunales, intergemeentelijke samenwerking. We waren het er allemaal over eens dat het aantal mandaten moet worden beperkt. Ik betreur dan ook dat Groen niet zal stemmen voor de beperking van het aantal uitvoerende mandaten. Ik betreur het dat de bevolking straks moet lezen dat Groen niet akkoord kan gaan met een inkrimping van het aantal gedeputeerden en van het aantal provincieraadsleden. Terwijl het mijns inziens logisch is dat, als je bevoegdheden verminderen, je dan ook minder volk nodig hebt om die bevoegdheden uit te voeren. U hebt het over het afschaffen van de provincies. Ik heb ook het voorstel gelezen van Groen.

In jullie voorstel staat ook dat jullie die provincies een tijdlang willen laten samengaan met die stads- en streekgewesten. Dat staat er inderdaad zo in. We hebben nu vijf provincies. Jullie willen blijkbaar gaan naar een heleboel meer provincies, met nog meer mandaten en eigen secretariaten. Daar zijn we allemaal niet voor. Wij willen gaan voor die efficiëntie-oefening.

Ingrid Pira (Groen): Mijnheer Meremans, ik zou toch een beetje intellectuele eerlijkheid van u willen. Ik dacht dat ik zeer goed had uitgelegd waarom wij ons wat betreft de halvering van het aantal provincieraadsleden gaan onthouden. Dat heeft te maken met het feit dat het enerzijds een gevolg is van een hervorming waar wij niet achter staan. Wij hebben een ander voorstel. Anderzijds vinden wij dat het logisch is dat je het aantal provincieraadsleden halveert als je de provincies afslankt. Vandaar een onthouding. Ik denk dat dat perfect gemotiveerd is. Wat u nu zegt, is pure nonsens, ik heb daar geen ander woord voor.

Marius Meremans (N-VA): Dus het is nonsens als ik zeg dat Groen niet mee stemt met de vermindering van het aantal gedeputeerden en het aantal provincieraadsleden? Als dat nonsens is, dan stemt u wel mee. Maar u stemt niet mee. Ik heb daarmee toch niets fout gezegd?

Ingrid Pira (Groen): Als ik een onthouding motiveer... Ik kan ze eigenlijk niet beter motiveren, hoor. Ik heb zelf gezegd dat ons voorstel van stads- en streekgewesten, waar we die hele groep van intercommunales en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden op termijn zien inkantelen, voor een ontzettende efficiëntie-oefening zou zorgen voor het oplossen van het democratisch deficit en dus voor een ongelooflijke vermindering van mandaten. Wij hebben trouwens het werkstuk van minister Homans gisteren toegejuicht, mijnheer Meremans. U hoeft ons echt geen intenties in de mond te leggen die wij absoluut niet hebben.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, collega's, voor de duidelijkheid: hier worden twee ontwerpen tegelijkertijd besproken, enerzijds het ontwerp van bijzonder Kiesdecreet dat, mevrouw Pira, enkel en alleen gaat over de halvering van het aantal provincieraadsleden van 350 naar 175, over een vermindering van het aantal gedeputeerden en over de lijstverbinding. Punt. Alle andere zaken, bijvoorbeeld het stemrecht voor 16-jarigen en dergelijke meer – dat debat is inderdaad gevoerd –, zitten in het andere ontwerp van decreet.

Mevrouw Pira, u en uw fractie moeten natuurlijk uw eigen stemhouding bepalen, maar ik vind uw houding bijzonder vreemd in het actuele klimaat, waar iedere partij de andere partijen probeert te overtroeven in politieke maagdelijkheid, en waar we gisteren inderdaad een zeer constructief debat hebben gehad over

intercommunales en mandaten, met een kamerbrede goedkeuring. Ik spreek enkel over een bijzonder Kiesdecreet. Dat u zich op het gewone decreet onthoudt of zelfs tegenstemt, dat zou ik nog kunnen begrijpen. Maar ik begrijp met de beste wil van de wereld niet dat een partij die altijd aan de zijlijn staat te roepen dat er minder politieke mandaten moeten zijn, nu niet voor de vermindering van 175 en 10 gedeputeerden stemt. Dat gaat mijn verstand te boven. *(Applaus bij de N-VA)*

Ingrid Pira (Groen): Minister, ik had het misschien in het begin moeten zeggen, maar ik heb een globale appreciatie gegeven van de twee ontwerpen, zoals mijn opvolger ook heeft gedaan. Daarom heb ik het ook gehad over stemrecht op 16 jaar. Ik denk dat de volgende sprekers dat ook zullen doen en dat we geen twee rondes houden.

Maar ja, een onthouding is een onthouding en mag worden gemotiveerd. Ik zal niet herhalen wat ik aan de heer Meremans heb gezegd.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil voor de juistheid van het verslag even opmerken dat de minister heeft gezegd dat de vermindering van het aantal gedeputeerden ook in het ontwerp van bijzonder decreet zit, maar dat lijkt mij niet het geval te zijn. De vermindering van het aantal provincieraadsleden zit in het ontwerp van bijzonder decreet, de afschaffing van de lijstenverbinding zit in het ontwerp van bijzonder decreet, maar het verminderen van het aantal gedeputeerden zit in het gewone ontwerp van decreet.

Marius Meremans (N-VA): Inderdaad, het gewone ontwerp van decreet gaat over de deputaties, die ook allemaal een eigen kabinet hebben. Wij tonen daarmee aan de bevolking dat we inderdaad wel degelijk snijden in het eigen vet, als ik het zo mag zeggen.

Verder wil ik nog een aantal andere wijzigingen noemen, zijnde een vereenvoudiging, digitalisering, flexibilisering, digitaal stemmen, het afschaffen van de handscanner, van de teststem en het gebruik van een audiomodule door kiezers met een visuele handicap, alsook de wijziging in het aantal provinciedistricten, die we trouwens groter maken. Dat was ook een vraag in het arrest van het Hof om daaraan tegemoet te komen.

Het ontwerp van bijzonder decreet, waarvoor een tweederde meerderheid nodig is, daarmee ga ik terug naar het belangrijkste boek dat we hebben en dat is de Bijbel. En de bijbel voor ons, dat is het Vlaams regeerakkoord. Wat zegt het Vlaams regeerakkoord? "Wij slanken de provincies verder af. We halveren, rekening houdend met het inwonersaantal van elke provincie, het totale aantal provincieraadsleden en beperken het aantal gedeputeerden tot vier."

Ingevolge het decreet van 18 november 2016 met de vernieuwde taakstelling en de gewijzigde financiering van de provincies oefenen de provincies vanaf 2018 geen bevoegdheden of taken meer uit in de culturele en persoonsgebonden aangelegenheden. Dus, het is dan ook logisch dat we die taken gaan doen met minder volk; dat zal elke leerling van het tweede leerjaar wel begrijpen, voor de collega's van Groen.

Het ontwerp van bijzonder decreet zorgt voor de halvering van 350 naar 175 en de afschaffing van de lijstverbinding, namelijk de zogenaamde apparentering. U kent de cijfers. Antwerpen zal er dus 39 tellen, Limburg 30, Oost-Vlaanderen 36, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen 35.

Goed, nu, collega's, wat mijn partij betreft, voeren we daarmee het Vlaams regeerakkoord uit. U weet uit mijn vorige betogen dat ik niet zo'n fervent supporter ben van het handhaven van provincies. We gaan hier naar een afslanking, maar laat heel duidelijk zijn dat dit nog zal terugkomen in – laat ons hopen – de volgende

legislatuur. We willen eigenlijk komen tot twee beleidsniveaus: en sterke stad of gemeente en een nationale – of de Vlaamse overheid. *(Opmerkingen. Gelach)*

Alles wat nationaal is, is voor mij Vlaams. *(Applaus bij de N-VA)*

En ik denk dat sommigen onder jullie dat ook nog gezegd hebben. Maar dat is heel lang geleden.

Wat voor ons ook nog belangrijk is, is dat de dotatie voor partijen ook wordt geregeld in die provincies. We hebben toen gezegd, en ik herhaal het nu, dat wij voorstander zijn van een regeling van de partijfinanciering via de provincies en door de provincieraad.

Dan het stemrecht op 16 jaar. Ik zal het daar heel kort over hebben, we hebben daar al uitvoerig over gedebatteerd. Ik heb toen ook gezegd dat wij wilden luisteren, maar we zijn niet overtuigd geraakt. De argumentatie kan ik opnieuw aanhalen, u kent het rechten-en-plichtenverhaal, het onderscheid tussen burgers die mogen stemmen en burgers met een opkomstplicht. Het is ons nog altijd onduidelijk of dit echt wel leeft onder de 16-jarigen. Ik heb die indruk niet. We hebben hoorzittingen gehouden, de eerste met vertegenwoordigers van de politieke jongerenorganisaties. In de tweede hoorzitting kwam slechts één iemand opdagen: de Kinderrechtencommissaris. De welluidende namen uit de academische wereld zijn gewoon niet opgedaagd. Als dit zo'n hot item is, waar we allemaal moeten van wakker liggen, had ik die academici wel verwacht. Dat was dus niet het geval. Ik geef het toch maar mee.

Betekent dat nu dat de N-VA 16-jarigen maar onnozelaars vindt die niets te vertellen hebben en niet willen participeren? Ik zal het in het Frans zeggen: 'au contraire'. Integendeel, want we zijn enorm voor een versterking van de jeugd, we zijn er enorm voor om jonge mensen op te leiden. Zoals onze jongerenpartij zegt: we willen de burgerschapsvorming gestalte geven. Maar dat doen we ook al in de derde graad van het secundair onderwijs, dat enorm belangrijk is. Wij ontvangen bijna elke week jonge mensen om met hen samen die politieke vorming te geven.

We kregen natuurlijk te horen dat die vraag wel leeft bij jongeren, en dan komt men telkens met onderzoeken aandraven, maar ik kon dat telkens weerleggen met andere onderzoeken die dat tegenspreken, zoals een Waals onderzoek – daar doen ze ook onderzoek – van oktober 2015. *(Opmerkingen)*

Daaruit blijkt dat 79 procent van alle jongeren tegen stemrecht op 16 is. Een Nederlandse peiling bij jongeren tussen 12 en 24 zegt dat 66 procent tegen stemrecht is voor 16-jarigen; bij de 16- en 17-jarigen was ook de meerderheid tegen.

Ik ben ervan overtuigd dat straks nog andere onderzoeken zullen worden aangehaald. Op dit ogenblik vinden wij dit echter niet opportuun. Daar blijven we bij. Om de verschillende redenen die ik net heb aangehaald, vind ik nog steeds dat het stemrecht het best begint op 18 jaar.

Met deze twee ontwerpen van decreet worden echt stenen verlegd. We gaan voor een vermindering van het aantal politieke mandaten. We kunnen hierover zeuren, maar ik herhaal dat we het wel degelijk uitvoeren. Dit staat in het Vlaams regeerakkoord. We halveren het aantal provincieraadsleden en gedeputeerden. We nemen maatregelen om de provinciale en lokale verkiezingen op vlotte wijze te regelen.

Volgens mij mogen we onszelf wel wat op de borst kloppen. Ik hoop dan ook dat veel Vlaamse volksvertegenwoordigers voor deze ontwerpen van decreet zullen stemmen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Voorzitter, het gaat hier om twee ontwerpen van decreet betreffende de kiesverrichtingen. Dat lijkt op het eerste gezicht altijd wat tinten grijs te bevatten. Het is niet kleurrijk, maar wel actueel. We voelen dat vandaag aan het democratisch vertegenwoordigingsproces wordt geknaagd. We moeten ons daarover vandaag goed bezinnen om de juiste beslissingen te kunnen nemen in functie van de verkiezingen van volgend jaar.

We zijn goed op tijd. Dat is belangrijk in het leven. Wat de uitvoering betreft, vind ik dit zeer belangrijk.

Een aantal verantwoorde aanpassingen zijn ook logisch. We zitten met afgebouwde provinciale taken en bijgevolg ook met minder gedeputeerden en provincieraadsleden. Het aantal dat we overhouden, moet volgens ons voldoende draagkracht hebben om de nodige beslissingen met voldoende mensen en voldoende draagkracht te nemen.

In tegenstelling tot wat daarnet is gesteld, willen we dit graag evalueren en in elk geval niet elimineren. De democratie vraagt meer dan ooit herkenbare, aanspreekbare politici. Tijdens de besprekingen is even gedacht aan grote provinciale kieskringen of aan nog kleinere entiteiten. Uiteindelijk zijn de oude arrondissementele kieskringen als compromis uit de bus gekomen. Eigenlijk mocht het allemaal nog wat dichter bij de grond en bij het terrein zijn. Volgens ons is de evaluatie van de nieuwe provincieraden en van de nieuwe taakstelling nodig om ervoor te zorgen dat ze uiteindelijk van onderuit voldoende representatief zullen zijn.

Het stemrecht voor 16- en 17-jarigen heeft geen meerderheid gekregen. Wat de versteviging van de democratie betreft, zou dit volgens ons een goede zaak zijn geweest. Als mensenpartij lijkt het ons logisch te luisteren naar die oprukkende kritische groep in de jonge garde. We mogen hier geen maatschappelijke doofheid voor hebben.

Mijnheer Meremans, moet dit uit de academische wereld komen? Ik weet het niet. Voor ons kwam dit uit de dagelijkse leefwereld. De lokale en provinciale verkiezingen hebben betrekking op het jeugd-, cultuur-, sport-, milieu- en onderwijsbeleid. We zijn ervan overtuigd dat de 16- tot 18-jarigen hierover ideeën hebben. Volgens ons is dit een gemiste kans. De volgende lokale verkiezingen zullen pas in 2024 plaatsvinden. We zijn ervan overtuigd dat in elke glazen bol staat geschreven dat het dan een feit zal zijn.

Voor het overige bevatten beide ontwerpen van decreet heel wat nuttige versoepelingen en aanpassingen. We hopen dat ze een efficiënter verloop van de verkiezingen zullen garanderen. Een tijdige goedkeuring vandaag zou dan ook een goede zaak zijn.

De voorzitter: De heer De Meulemeeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Voorzitter, indien u het niet erg vindt, zal ook ik de twee ontwerpen van decreet samen bespreken.

De belangrijkste wijziging in de kiesdecreten is ongetwijfeld de halvering van het aantal provincieraadsleden en de beperking van het aantal gedeputeerden tot vier per provincie.

Dat is een meer dan logisch gevolg van de inhoudelijke afslanking van de provincies, zoals die eerder is goedgekeurd. Als de bevoegdheden en de budgetten van de provincies worden beperkt, is het maar normaal dat we ook snoeien in de politieke organen van die provincies. Deze politieke afslanking toont ook aan dat

deze meerderheid bereid is om te besparen op de politiek zelf. In tijden waarin iedereen de mond vol heeft van minder mandaten en postjes ben ik ervan overtuigd dat ook de oppositie dit ontwerp van decreet mee zal goedkeuren. Door de halvering van het aantal provincieraadsleden was ook een hertekening van de bestaande provinciedistricten noodzakelijk. Nogal wat provincieraden hebben het daar moeilijk mee. De afslanking, gecombineerd met de samenvoegen van het aantal districten, valt soms zwaar. Toch is het noodzakelijk. Zoals gezegd, is een afslanking niet meer dan logisch, gelet op de inhoudelijke inperking van de provincies. Bovendien is er het grondwettelijke beginsel van de evenredige vertegenwoordiging. Zonder een samenvoeging van de districten komt dat onder druk te staan, wat voor de Raad van State een 'no pasaràn' was. Misschien moeten we dat nog eens goed uitleggen aan de diverse provincieraden.

De andere aanpassingen in de beide ontwerpen van decreet zijn veeleer technisch van aard, om de organisatie van de verkiezingen vlotter te doen verlopen. Het is goed dat er rekening wordt gehouden met het evaluatierapport dat het ABB maakte na de vorige lokale verkiezingen. Het is ook goed dat men heeft gekozen om de digitalisering meer kansen te geven. In die zin kijken we ook uit naar de besluiten die nog zullen moeten worden genomen door de Vlaamse Regering. In haar conceptnota maakt de minister bijvoorbeeld gewag van de mogelijkheid om voordrachtsakten digitaal in te dienen. Hopelijk zal dat inderdaad mogelijk zijn, zeker nu dit ontwerp van decreet enkel nog maar in één dag voorziet om dergelijke akten in te dienen, met name op zaterdag, de 29e dag voor de verkiezingen.

Voorzitter, collega's, het zal u niet onbekend zijn dat Open Vld een voorstander is van stemrecht vanaf 16 jaar. De argumenten pro wegen volgens ons zwaarder door dan de argumenten contra. Diverse staten en vooral deelstaten in Europa hebben het al ingevoerd, en met succes. Ook bij ons zijn er heel wat voorstanders, zoals onlangs tijdens de hoorzittingen nog is gebleken uit het betoog van de kinderrechtencommissaris. Stemrecht vanaf 16 jaar kan de politieke betrokkenheid van jongeren alleen maar vergroten.

Toch stellen we jammer genoeg vast dat er ook tegenstanders zijn. Alleen zijn hun argumenten onzes inziens niet overtuigend. Het argument dat jongeren zelf geen vragende partij zijn, houdt niet stand als je kijkt naar de geschiedenis van de politieke rechten en de mensenrechten. Het is niet omdat een meerderheid een bepaald recht niet vraagt, dat je dat recht meteen aan iedereen moet ontzeggen. Rechten worden niet toegewezen op basis van het feit of men goesting heeft of niet. Wellicht was ook een meerderheid van de vrouwen geen vragende partij in 1948, en misschien was ook in 1981 een meerderheid van de 18-jarigen geen vragende partij voor een verlaging van 21 naar 18 jaar. Trouwens, als je die redenering doortrekt, kun je je de vraag stellen of we wel ooit een staatshervorming hadden gehad. Misschien was een meerderheid van de mensen niet gewonnen voor extra regeringen en extra parlementen. Al een geluk dat we bij de voorbije staatshervormingen dat mogelijke bezwaar dus niet hebben gebruikt.

Daarnaast zeggen tegenstanders dat jongeren van 16 jaar niet klaar of niet matuur genoeg zouden zijn om te stemmen. Ook dat argument houdt volgens onze fractie niet stand. Men onderschat daarmee onze 16-jarigen. Over enkele weken sturen vele duizenden ouders hun kinderen van 8 jaar een week of zelfs langer op kamp onder leiding van, u kunt het al raden, 16-jarigen. Vindt men die dus niet matuur genoeg om in het stemhokje te kiezen voor lokaal beleid? Dit is ook niet consequent volgens onze eigen regels. 16-jarigen mogen bijvoorbeeld wel mee handtekeningen leveren om een gemeentelijk referendum af te dwingen. Dat mag wel.

Deze principiële bezwaren tegen stemrecht vanaf 16 jaar overtuigen ons dus niet. We begrijpen dat sommige partijen toch voet bij stuk houden en de sprong niet

wagen. We betreuren dit, maar we zijn ervan overtuigd dat van uitstel geen afstel komt. Wat ons betreft staat het in de sterren geschreven dat 16-jarigen in Vlaanderen in de toekomst mee zullen mogen stemmen. Ik dank u. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp·a): Collega's, minister, het kon niet fout gaan. Het leek een walk in the park te worden. Ik heb het dan over stemrecht voor 16- en 17-jarigen. In de commissie hebben we hoorzittingen georganiseerd met de Vlaamse Jeugdraad, met alle politieke jongerenorganisaties, ook met de kinderrechtencommissaris. We hebben ook schriftelijke adviezen gekregen van academici.

In de voorbije weken en maanden hebben we veel media-optredens gezien van alle partijen. Ik heb veel collega's zien passeren in kranten, op de radio, opiniestukken op knack.be. Zelfs tot in De Zevende Dag werd de discussie over stemrecht voor 16- en 17-jarigen uitvoerig gevoerd. Een dag voor de behandeling en de stemming in de commissie aan bod kwamen, was er de persnota van Chiro nationaal. Op congressen van sommige partijen werd dat stemrecht voor 16-jarigen goedgekeurd. Er was dus een heel ruim draagvlak, er was een grote meerderheid voor stemrecht voor 16- en 17-jarigen.

We gingen er dus van uit dat het stemrecht voor 16- en 17-jarigen het zou halen met de vingers in de neus. Participatie voor en door jongeren, daar waren en zijn we het kamerbreed over eens. Maar toch liep het fout bij de stemming over de amendementen van zowel Groen als sp.a in de commissie.

Ik ben een optimist en we rekenen op het voortschrijdend inzicht van de meerderheid. Vandaar dat collega's Robeyns, Soens en ikzelf opnieuw ons amendement indienden met betrekking tot stemrecht voor 16- en 17-jarigen. Waarom doen we dat? Omdat sp.a het belangrijk vindt jongeren te laten participeren in de samenleving en in de politiek. Hiertoe kan stemrecht een waardevolle bijdrage leveren, natuurlijk binnen een veel breder kader van meer toegankelijke communicatie over politiek, maar ook meer maatschappelijke en politieke vorming, zowel in scholen als in jeugdbewegingen, scholierenparlement, Jeugdraad enzovoort.

Dat stemrecht kan er ook voor zorgen dat politici de jongeren nog beter vertegenwoordigen. Die historische kans mogen we niet laten liggen. Daarom dienen we ons amendement opnieuw in.

Ik citeer uit een opiniestuk van begin deze maand van de hand van twee leden van de Vlaamse Jeugdraad, Eveline en Joris. Ze eindigen hun opiniestuk met de zin: "Neem ons, jongeren, eindelijk serieus. Alleen dan kunnen we dat ook bij jullie doen." Daarom hopen we, collega's, dat we vandaag alsnog het stemrecht voor 16- en 17-jarigen zullen goedkeuren door middel van ons amendement. Dank u. *(Applaus bij sp.a)*

Marius Meremans (N-VA): Wat ik raar vind in uw betoog over deze ontwerpen van decreet, is dat u het de hele tijd hebt over stemrecht voor 16-jarigen. Maar wat in het ontwerp van decreet staat, namelijk een halvering van het aantal mandatarissen, en waar de sp.a-voorzitter zo zware uitspraken over heeft gedaan, rept u met geen woord. Vindt u het niet goed misschien of verbergt u iets? U hebt het nu gehad over stemrecht op 16 jaar, over uw amendement maar niet over de inhoud van het ontwerp van decreet wanneer het gaat over een halvering van het aantal mandaten. Is sp.a daar dan niet voor?

Kurt De Loor (sp·a): Mijnheer Meremans, natuurlijk en vanzelfsprekend is sp.a voor het verminderen van het aantal mandaten. En u moet al blind of doof geweest zijn de voorbije weken, maanden en jaren – ja, bij sp.a zelfs jaren – om die vraag nu nog te durven stellen, mijnheer Meremans. *(Applaus bij sp.a)*

Marius Meremans (N-VA): Dan mag ik er dus van uitgaan, mijnheer De Loor, dat u ons zult steunen in dit ontwerp van decreet, dat u akkoord gaat met die geweldige stap die we zullen zetten in de halvering van het aantal mandaten. Voor ons is dat heel belangrijk. Misschien staat halvering van het aantal mandaten op uw badge, ik weet het niet want ik kan het niet zien van hier. Ik had gedacht dat u hier werkelijk de forcing zou voeren maar ik ben blij dat het inzicht er is bij sp.a. Ik ben daar blij mee, welkom!

Kurt De Loor (sp·a): Mijnheer Meremans, het is nu al de tweede keer in een halfuur tijd dat u diezelfde kromme redenering maakt. De minister heeft bij de toelichting zelf gezegd dat die decreten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Wij zullen daar straks op dezelfde manier over stemmen. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Ik heb daarnet al een korte uiteenzetting gegeven, maar ik wil aan het eind van de bespreking van de twee ontwerpen van decreet nog even reageren.

Mijnheer De Loor, in tegenstelling tot wat u zegt, hebben die twee decreten wel degelijk raakvlakken maar zijn ze niet ontegensprekelijk met elkaar verbonden. Ik zal u zeggen wat er wel ontegensprekelijk met elkaar verbonden is: het zogenaamde afslankingsdecreet waar de taken, de bevoegdheden en de personeelsleden van de provincies zijn afgeslankt. Dat is allemaal al goedgekeurd in dit parlement. De politieke mandaten in de provincies zijn echter nog niet verminderd. Ik heb daarnet al gezegd dat dit in het bijzonder decreet staat, en mijnheer Janssens, ik dank u voor uw correcte aanvulling. Dat bijzonder decreet gaat alleen over de halvering van het aantal provincieraadsleden, dus min 175 politieke mandaten, en de lijstverbinding. Het andere ontwerp bevat andere bepalingen. Wanneer u hier een pleidooi houdt voor stemrecht vanaf 16 jaar en dergelijke meer, wat houdt u dan tegen om op het groene knopje te drukken bij de stemming over het bijzondere decreet? Dat gaat alleen over de halvering van het aantal politieke mandaten en de lijstverbinding. Alle andere zaken die hier zijn aangekaart, hebben te maken met het andere ontwerp van decreet.

Ik vind het onbegrijpelijk dat als er minder taken zijn voor de provincies, en die zijn er, hier niet wordt gestemd voor minder postjes. De partijen die zich nu zullen onthouden, zeggen dat er minder taken zijn, wat niet naar hun zin is omdat zij het liever anders hadden gezien, maar u weet ook wat het standpunt is van mijn partij. Wij hebben echter een regeerakkoord en wij voeren dat loyaal uit. Dit parlement heeft zijn goedkeuring al gegeven voor minder bevoegdheden en taken voor de provincies. Hoe kunt u dat dan rijmen met het feit dat u nu niet op het groene knopje drukt wanneer het gaat over de halvering van het aantal politieke mandaten die eigenlijk ook te maken hadden met de werklast van de provincies die nu drastisch verminderd is? Ik begrijp dat met de beste wil van de wereld niet.

Ik onderneem nog een laatste poging om de mensen die niet op het groene knopje willen drukken, alsnog te overtuigen. Ik denk dat de burger dit van ons verwacht, De Vlaming verwacht dit van ons. We maken als politici geen al te beste beurt. Wel, hier gaan we voor minder politieke mandaten: 175 van de 350 provincieraadsleden verdwijnen. Dat is een behoorlijk aantal. Het zou een heel duidelijk signaal vormen van dit Vlaams Parlement dat de verklaringen van alle partijvoorzitters en alle partijen, die alle tot doel hadden om de kampioen te zijn inzake het afslanken van de politieke mandaten, betekent dat we het ook menen.

Ik doe dus een heel vriendelijke oproep aan elke volksvertegenwoordiger om voor het ontwerp te stemmen. Ik herhaal: het gaat over een halvering van het aantal provincieraadsleden en de lijstverbinding. Wat u over het andere ontwerp

van decreet denkt, kan zijn ingegeven door andere, legitieme overwegingen. Maar ik zou het echt niet begrijpen als in dit Vlaams Parlement niet iedereen op het groene knopje zou drukken om het aantal politieke mandaten te verminderen. Als we nog naar onszelf in de spiegel willen blijven kunnen kijken en als politici enige geloofwaardigheid willen hebben, dan roep ik op om dit ontwerp goed te keuren. We moeten het vertrouwen van de burgers opnieuw winnen. Wie dat niet doet, verliest elke geloofwaardigheid.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, u speelt een politiek spelletje rond die onthoudingen. Ik wil u eens uitleggen wat een onthouding betekent. Eén: wij hebben dat regeerakkoord niet onderhandeld. Ik hoef me niet aan die bijbel te houden, mijnheer Meremans. Twee: uw voorganger, minister-president Bourgeois, die verantwoordelijk was voor het binnenlands bestuur, heeft toen een hervorming voorbereid die erg dicht ligt bij wat wij als partij voorstellen. Ook in dat voorstel zit een schrapping van het aantal mandaten. Zelfs de complete hervorming van de provincies zit erin, met het aanpakken van de bestuurlijke verrommeling en al die intercommunales. Oké, ik ben bereid te erkennen dat een regeerakkoord een compromis is. Ik heb daar geen problemen mee. Het is dan toch niet zo moeilijk om te begrijpen dat we niet tegen stemmen? We vinden de vermindering van het aantal mandaten een belangrijke stap vooruit. Maar een fundamentele hervorming ligt er niet op tafel. Het is een Belgisch compromis tussen een partij die een fundamentele hervorming wil – ik hoef u uw eigen congresteksten niet in herinnering te brengen – en twee partijen die niet zo ver willen gaan. Uw standpunt ligt niet zo ver verwijderd van wat wij willen. Ik gun u de eer voor wat u hebt binnengehaald. U kunt er voluit van genieten. Maar u moet ons, de oppositie, de ruimte laten om te erkennen dat er een stap vooruit is gezet, maar dat dit niet de fundamentele hervorming is die we wensen. En ik denk dat ook uw achterban dit geen fundamentele hervorming zal noemen. Ik besef dat wat u hebt gedaan, beperkt is door de grenzen van wat deze meerderheid oplegt, maar u mag niet van de oppositie verwachten dat we enthousiast op het groene knopje duwen. We erkennen dat er een stap vooruit wordt gezet, maar meer dan dat is het niet.

Wat ik schadelijk vind aan de manier waarop u het debat voert, is dat u eigenlijk aan die onthouding een hele intentie toedicht die er helemaal niet achter zit. Het is niet omdat mijn fractie zich straks zal onthouden dat we tegen de halvering van die mandaten zijn. Dat is absoluut niet het geval. Minister, we hebben gisteren constructief uw rapport, een goed rapport, rond de intercommunales besproken, maar ook daar hadden wij een heel andere optie klaarliggen. Goed, we zetten stappen vooruit, maar het is niet zo dat een onthouding betekent dat we niet zien dat er wel degelijk een aantal mandaten worden geschrapt. U en ik weten, als we dit onder vier ogen bespreken, dat we een stap verder hadden willen zetten.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ook wat mijn fractie betreft, denk ik dat wij een consequente stemhouding aannemen. Toen hier de afslanking van de provinciale bestuursniveaus ter bespreking en ter goedkeuring voorlag, hebben wij ons ook onthouden. Wanneer wij nu zien dat u in het regeerakkoord zelf hebt moeten inbinden op uw eigen partijprogramma, dan is dat natuurlijk voor uw rekening, en dat moet u niet de oppositie verwijten.

De finaliteit van mijn fractie inzake de afslanking van de provinciale bestuursniveaus is ze af te schaffen en desnoods te komen tot een vrijwillige samenwerking tussen een aantal gemeenten, maar in elk geval moet voor ons het nutteloze provinciale bestuursniveau worden afgeschaft. Dat zou meteen betekenen dat we niet tot een halvering van het aantal provincieraadsleden zouden

komen en dat we niet naar een vermindering van het aantal gedeputeerden zouden gaan, maar dat we komen tot een volledige afschaffing van die mandaten. Het gaat toch wel net iets verder dan wat nu voorligt, het gaat net iets verder dan wat u onderhandeld hebt in het regeerakkoord.

Het feit dat u bij de onderhandeling van het regeerakkoord hebt toegegeven aan de eisen van zowel CD&V als Open Vld om toch nog een voldoende aantal provincieraadsleden en een voldoende aantal gedeputeerden over te houden, is uiteindelijk de reden waarom wij dit niet kunnen goedkeuren. We gaan het toch niet afkeuren omdat het inderdaad kleine stapjes in de goede richting zijn, maar we kunnen dit niet van ganser harte goedkeuren omdat de finaliteit van mijn partij heel anders is dan wat hier voorligt en dan wat u in het regeerakkoord hebt onderhandeld.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Collega Rzoska, er bestaat een woord voor uw betoog: paling in het groen. Paling in het groen, want u kunt het ook anders zeggen. U zou kunnen zeggen dat u niet volledig akkoord gaat, maar dat we naar een vermindering van het aantal mandaten gaan. Dat is wat de bevolking vraagt en daarmee geven we een heel sterk signaal vanuit het parlement. Maar dat doet u niet en dat betreur ik echt wel.

U kunt niet aan de ene kant voor camera's en in kranten zeggen dat u geen vertrouwen meer hebt in de politiek en dat we moeten gaan naar de vermindering van een aantal mandaten, maar als het voorligt, het aan de andere kant niet goedkeuren. Het is boter bij de vis in dit geval, boter bij de paling. Het zou een goed signaal zijn naar de kiezer indien we dit allemaal zouden goedkeuren. Daarmee zouden we een duidelijk signaal geven. Dat de ene verder wil gaan dan de andere, daar kan ik perfect inkomen, maar als signaal is het echt wel een gemiste kans. Ik vind dat spijtig.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp·a): Collega's van de meerderheid, u kunt ons allerlei intenties toedichten wanneer we ons onthouden bij decreten, maar u kunt niet eigenhandig het verslag van deze bespreking wissen wanneer ik opnieuw herhaal dat sp.a geen enkel probleem heeft met de halvering van het aantal mandatarissen in de provincieraad. Ik heb daar geen enkel probleem mee.

Het is wel zo dat wij problemen hebben met de hervorming die u op tafel hebt gelegd. We vinden dat die hervorming op een aantal punten halfslachtig is, op een aantal punten geïmproviseerd is. Als we spreken met welzijnsinstellingen, met culturele organisaties, met jeugdorganisaties die tot vandaag hebben samengewerkt met provinciale besturen, dan horen we dat de grote hervorming op het terrein ofwel niet veel voorstelt, ofwel slecht wordt geïmplementeerd.

Ik laat me niet opsluiten in de zwart-witdiscussie die u er vandaag van wilt maken. Ik denk trouwens dat, als we iets willen doen aan de bestuurlijke verrommeling en het verminderen van politieke mandaten, we op de eerste plaats moeten kijken naar het veelvoud aan structuren dat er ook tussen Vlaanderen en de gemeenten is en waar we het gisteren over gehad hebben in de commissie Bestuurszaken.

Dat zijn de intercommunales, dat zijn de dochterstructuren en dergelijke meer. Daar liggen een aantal veelbelovende voorstellen op tafel, ook van mijzelf en van Kurt De Loor, dat bijvoorbeeld in het beperken van het aantal bestuursleden en raden van bestuur van intercommunales en hun dochters verder gaat dan het voorstel van de regering. Ik kan daar ook grote symboliek aan verbinden en u

beschuldigen van postjesjagerij, maar ik ga dat hier niet doen, omdat ik het debat wil voeren. Ik wil de vooruitgang die we samen kunnen boeken om de bestuurlijke verrommeling en het teveel aan structuren, mandaten, vergoedingen en het gebrek aan transparantie dat daarmee gepaard gaat, terug te dringen, absoluut een kans geven.

Stop dus alstublieft met die intentieprocessen ten aanzien van de oppositie. We hebben ook onze voorstellen ingediend die allemaal in dezelfde richting gaan. We hebben duidelijk uitgelegd waarom we ons zullen onthouden bij de stemming over die decreten. De sp.a-fractie heeft geen enkel probleem met een halvering van het aantal mandatarissen in de provincieraden. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Vandenbroucke, ik dacht niemand van postjespakken te hebben beschuldigd. Ik geef u gelijk, en de heer Rzoska zei ook al dat we gisteren een sereen en zelfs constructief debat hebben kunnen voeren over de mandaten binnen de intercommunales over alle partijgrenzen heen.

U hebt zelf verwezen naar het afslankingsdecreet en de taakstelling van de provincies en dergelijke meer. U was het daar niet mee eens en dat is uw volste recht, maar het is in dit parlement wel met een democratische meerderheid goedgekeurd. Er zijn minder taken en er zijn minder bevoegdheden. Nu gaat het in de twee decreten over minder politieke mandaten: het bijzonder decreet over de halvering van het aantal provincieraadsleden en de lijstverbinding en het andere decreet gaat over allerlei andere zaken. Het is niet meer dan logisch dat als je minder taken en minder bevoegdheden hebt - en u kunt daar inderdaad een andere visie over hebben, maar het is intussen wel zo beslist - dat je daar ook minder politieke mandaten tegenover stelt.

Mijnheer Janssens, mijnheer Vandenbroucke, en mijnheer Rzoska, ik begrijp wel dat u vanuit de oppositie niet staat te springen voor een regeerakkoord. Wij hebben ook water bij de wijn moeten doen. Zo ontstaat een regeerakkoord. Dat is de logica zelve. Dat u het niet eens bent met sommige bepalingen uit dat regeerakkoord en dat u een aantal zaken graag anders opgelost wilde zien, is uw volste recht. Maar zoals ik nu al voor de derde keer zeg, begrijp ik een onthouding voor die 175 provincieraadsleden echt niet. Als wij enige geloofwaardigheid willen behouden tegenover de burger, die dat ook terecht van ons vraagt en van elke politieke partij, dan vraag ik u bij deze, voor de laatste keer en op een vriendelijke manier om, wat het bijzondere decreet betreft, enige consequentie aan de dag te leggen en op het groene knopje te drukken. Wat u met het andere decreet doet, is uw eigen keuze – dat is het altijd, ook wat het bijzondere decreet betreft – maar als u en uw partijvoorzitters in dit debat nog een greintje geloofwaardigheid willen overhouden, dan stemt u voor.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, mijnheer Meremans, ik ga nog even kort iets herhalen. Ik ga volledig akkoord met de redenering dat door de afslanking van de bevoegdheden er ook minder mandaten moeten overblijven, maar we hebben als Groen een ander voorstel voor een nog grotere vermindering van het aantal mandaten, we hebben een ander voorstel voor een efficiënte organisatie van Vlaanderen. Het zou veel efficiënter zijn dan wat nu voorligt. Want wij vinden dat die afslanking van de provincies leidt tot meer verrommeling in plaats van minder. We hebben gewoon een ander voorstel. Als dat niet meer mag in dit parlement, dan begrijp ik het niet meer.

De voorzitter: Natuurlijk mag dat. *(Gelach)*

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, u hebt van waar u zit een vrij volledig overzicht van de zaal. Uw smeekbede doet mij vermoeden dat u hebt zitten tellen en dat u vreest dat u met uw meerderheid niet aan een tweederdemeerderheid zult komen. Dat zullen we zo dadelijk zien bij de stemming. Maar uw smeekbede is in het geheel niet overtuigend. Als u met uw eigen partij bij het regeerakkoord niet hebt binnengehaald wat u zelf wilde, en wanneer u het dan hebt over de geloofwaardigheid van de politiek, namelijk inbinden op uw eigen partijprogramma, dan denk ik dat u daarmee de geloofwaardigheid van de politiek ook geen goed doet. En dus gaan wij ons definitief onthouden bij de stemming over de beide ontwerpen van decreet.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Janssens, mijn smeekbede, zoals u het noemt, heeft natuurlijk niets te maken met het feit dat ik denk dat ik het niet ga halen. We hebben inderdaad een tweederdemeerderheid nodig, maar iedereen van de oppositie heeft gezegd zich te zullen onthouden, en die onthoudingen tellen niet mee. Wij gaan het dus inderdaad halen. Zo slim ben ik wel, mijnheer Janssens. Daar had het dus niets mee te maken.

Mijn smeekbede was gewoon om over alle partijgrenzen heen in dit Vlaams Parlement de politieke geloofwaardigheid te kunnen behouden ten aanzien van de burger. Dat is het enige wat ik gevraagd heb. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van bijzonder decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1127/1)

– De artikelen 1 tot en met 9 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van bijzonder decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges
– 1128 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 6

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges.

De algemene bespreking is geopend.

Iedereen, inclusief minister Homans, heeft daarnet al het woord gehad, bij de algemene bespreking van het ontwerp van bijzonder decreet houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011.

Daarmee is de algemene bespreking gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1128/5)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 2/1. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1128/6)

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

– De artikelen 3 tot en met 70 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 70/1. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1128/6)

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

– De artikelen 71 tot en met 87 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van Minamata inzake kwik, gedaan te Kumamoto op 10 oktober 2013 – 1150 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende instemming met het Verdrag van Minamata inzake kwik, gedaan te Kumamoto op 10 oktober 2013.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1150/1)

– De artikelen 1 tot en met 4 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Bart Caron betreffende de hoogdringendheid van een verbod op het particulier gebruik van de schadelijke stof glyfosaat
– 1210 (2016-2017) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Bart Caron betreffende de hoogdringendheid van een verbod op het particulier gebruik van de schadelijke stof glyfosaat.

Ik veronderstel, mijnheer Sanctorum, dat u even wilt toelichten waarom u wilt overgaan tot de spoedbehandeling?

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Heel graag, voorzitter. Er werden daarnet heel grote woorden gebruikt. Het ging over logica, over consequentie, over geloofwaardigheid. Dat ging allemaal over de mandaten in intercommunales, in provincies, in lokale besturen, en de hele verrommeling die men wil tegengaan. Wel, collega's, ik hoop dat we even geloofwaardig, even logisch en even consequent willen zijn op het vlak van volksgezondheid. Dat lijkt mij minstens even belangrijk.

Waarom is het hoogdringend? In april werd een verbod op particulier gebruik van glyfosaat aangekondigd. We zijn eind juni, en nu pas is er een decretaal kader goedgekeurd op commissieniveau. Er werd gisteren ook gevraagd wanneer er een definitieve regeling zou zijn voor glyfosaat en wanneer dat particuliere verbod in werking zou treden. En het antwoord was, volgens de schatting van de minister: dit najaar. Nogmaals, collega's, als we volksgezondheid au sérieux nemen, dan aanvaarden we dit niet. Daarom staat in dit voorstel van resolutie het voorstel om spoedadviezen te vragen, zodat de regering heel snel een beslissing kan nemen en het particuliere gebruik van glyfosaat voor eind juli effectief wordt verboden, zoals ook aangekondigd.

Collega's, ik hoop niet alleen dat het hoogdringend wordt behandeld, maar dat het ook wordt goedgekeurd.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik wil mij niet mengen in de discussie en al zeker niet in de polarisatie over volksgezondheid, maar ik verwijs wel, zoals mijn collega al deed, naar de bespreking die wij hierover gisteren in de commissie hadden. Er werd een decretale basis gemaakt om meer verfijning in de wetgeving toe te laten. En de minister gaf op dat moment ook aan, zoals zij ook deed naar aanleiding van vorige vragen, dat zij de nodige stappen aan de regering zal voorleggen.

Wij weten dat aan een besluit van de regering de nodige procedures voorafgaan. Zo verwijst u terecht ook naar de verschillende adviezen. Wij kregen gisteren het duidelijke signaal dat de minister en de regering de nodige stappen zullen zetten. Ik ga er ook van uit dat we op dat vertrouwen kunnen voortbouwen. Gisteren hadden wij de stemming in de commissie. Volgende week of de week daarna zullen wij ook in de plenaire vergadering hierover stemmen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Voorzitter, deze tekst werd natuurlijk precies naar aanleiding van de bespreking in de commissie ingediend, omdat wat daaruit is

gebleken duidelijk aantoont dat we dit als parlement dringend serieus moeten nemen. Glyfosaat – het is heel simpel – gaat, om het bij zijn naam te noemen, over Roundup. Roundup is een onkruidbestrijder die door particulieren wordt gebruikt in het seizoen dat onkruid groeit. Dat is nu. De regering heeft in april aangekondigd dat ze een verbod op dat gebruik zou uitvaardigen. Niet omdat de regering domme dingen wil doen: de regering was daarin zeer verstandig, dat ze dit wou verbieden, om de simpele reden dat uit nogal wat onderzoeken blijkt dat dit product kankerverwekkend is en dat het dus goed is voor de volksgezondheid en voor het milieu dat we het zo snel mogelijk verbieden.

Het is dan op zijn zachtst gezegd nogal bizar, om niet te zeggen onnozel en onbegrijpelijk, dat de minister van Milieu in de commissie komt aankondigen: 'Jaja, we zijn daarmee bezig en we gaan dat rondkrijgen', om dan twee maanden later te zeggen dat het gebruik verboden zal zijn tegen oktober, november. Ik ken geen enkele particulier die in oktober, november nog een onkruidbestrijder gebruikt, op een manier dat het voor wie dan ook gevaarlijk zou kunnen zijn. Wanneer men gewoon accepteert en het normaal vindt dat de regering in april zegt dat de volksgezondheid in het gedrang is en dat het belangrijk is dat we het verbieden, en daarover grote stellingen inneemt – om het dan twee maanden later te verbieden tegen oktober, wanneer toch niemand het nog koopt en gebruikt… Dat is gewoon ridicuul.

We willen de meerderheid daartegen beschermen, want we geloven in de goede intenties die er hier zijn ten opzichte van de Vlaamse gezinnen, in de eerste plaats om dit ook snel en efficiënt en goed te doen. Dus stelt dit voorstel van resolutie voor om stappen te zetten om dit versneld te doen, zodat het verbod op een nuttige manier in werking kan treden. Anders, collega's, moet u gewoon zeggen dat de regering hier onzin is komen verkopen en dat u daarvoor gaat stemmen. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Toen minister Schauvliege in april afwezig was voor een Europese ministerraad Leefmilieu – dat is bijna symbolisch, zou ik zeggen – en bij monde van minister Crevits liet verkondigen dat het gebruik van glyfosaat zou worden verboden, bleek ook dat dit een tijd zou worden uitgesteld. Pas toen men vragen om uitleg behandelde in de commissie, bleek duidelijk dat er een decretale grondslag nodig was. Er is blijkbaar in de meerderheid heel veel onenigheid over allerlei wijzigingsbepalingen rond landbouw en natuur, waardoor het ook weer weken duurde vooraleer dat decreet werd behandeld.

Voorzitter, collega's, als we hier volgende week of de week nadien in de plenaire zitting dit ontwerp van decreet goedkeuren – en ik ga daarvan uit – dan is het geen onmogelijke zaak om met een zeer eenvoudig uitvoeringsbesluit uitvoering te geven aan deze politieke beslissing.

En het is inderdaad juist wat de heer Tobback zegt. Meer zelfs, door het uitstellen en tanen van deze beslissing, mevrouw Rombouts, heeft de verkoop van glyfosaathoudende producten in landbouwshops en doe-het-zelfzaken nooit zo hard geboomd als de voorbije tijd. En dat zullen we nu nog verder rekken.

Ik denk dat het hier een kwestie is van daadkracht, van politieke daadkracht. Als we er met z'n allen van overtuigd zijn dat we het particuliere gebruik moeten stoppen, ontwikkel dan snel de regelgeving. De minister weet dat het decreet komt. Het uitvoeringsbesluit kan zeer eenvoudig zijn. Pas het toe, maak het, leg het voor op de regering, vraag hoogdringend advies aan de Raad van State. Ik denk dat iedereen het hier snel zal goedkeuren.

Ik dank u.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, ik zal niet ingaan op de inhoudelijke elementen die worden aangehaald ten aanzien van de al dan niet bestaande effecten van glyfosaat. Ik denk niet dat dat de bedoeling is, aangezien het gaat om de hoogdringendheid van de stemming. Ik verwijs naar de discussie die we in de commissie hebben gevoerd en waarvan alle commissieleden op de hoogte zijn.

De decretale basis is noodzakelijk en zal de komende week naar het parlement komen, zodat de regering dan efficiënt en hopelijk op zo kort mogelijke termijn tot een besluit kan komen.

In die zin stel ik voor dat we nu niet stemmen voor die hoogdringendheid. De regering kan vandaag, op basis van dit voorstel van resolutie, niet oordelen. Zij heeft effectief die decretale basis nodig.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Tja, men kan zo veel politieke mist spuien als men wil.

Ofwel wil men glyfosaat voor particulier gebruik verbieden en stemt men straks de hoogdringendheid mee. Ofwel wil men het gewoon laten betijen, komt er niets in huis van dat rapport op glyfosaatgebruik voor particulieren en dan stemt u straks tegen. Dat is de keuze die het parlement nu heeft.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Bruno Tobback en Bart Caron betreffende de hoogdringendheid van een verbod op het particulier gebruik van de schadelijke stof glyfosaat naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn verwezen.

Het incident is gesloten.

SELECTIEVOORWAARDEN EN SELECTIEPROCEDURE VOOR DE DIRECTEUR VAN HET VLAAMS VREDESINSTITUUT

Bespreking en stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de selectievoorwaarden en selectieprocedure voor de directeur van het Vlaams Vredesinstituut.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Gennez, ondervoorzitter, heeft het woord.

Caroline Gennez (sp·a): Dames en heren, op 14 januari 2018 loopt het tweede en laatste mandaat van Tomas Baum als directeur van het Vlaams Vredesinstituut (VVI) af.

Het Vlaams Parlement speelt een belangrijke rol bij de aanstelling van de nieuwe directeur. Op grond van het decreet tot oprichting van het Vlaams Vredesinstituut is het Vlaams Parlement bevoegd om achtereenvolgens de selectievoorwaarden en -procedure vast te leggen, een openbare oproep tot kandidaatstelling te lanceren en een vergelijkende selectie uit te voeren of te laten uitvoeren. Op basis

van die vergelijkende selectie stelt het Vlaams Parlement de directeur aan voor een termijn van zes jaar.

Vandaag staat de goedkeuring van de selectievoorwaarden en -procedure op onze agenda. Overeenkomstig het VVI-decreet gebeurt dit op voorstel van de raad van bestuur van het VVI.

Op 13 juni 2017 heeft de raad van bestuur een ontwerp van examenreglement meegedeeld aan het Vlaams Parlement, waarin de voorgestelde selectievoorwaarden en -procedure beschreven zijn. De selectievoorwaarden zitten vervat in een functieprofiel dat bestaat uit een opsomming van de vereiste competenties. Die hebben zowel betrekking op vereiste vakkennis als op een aantal generieke competenties, zoals kennis van de talen, financieel en personeelsmanagement en courante softwaretoepassingen.

De selectieprocedure bestaat dan weer uit vier onderdelen. Eén, een preselectie, bestaande uit een capacitaire en een cognitieve vaardigheidstest. Twee, een presentatie van een Engelstalige case voor een wetenschappelijke jury. Drie, een assessment, waarbij de vereiste competenties worden getest. En vier, de eindproef, bestaande uit de presentatie van een Nederlandstalige case en een interview voor een jury.

Dan worden de kandidaten gerangschikt volgens de score behaald op de eindproef. Deze rangschikking wordt ter bekrachtiging voorgelegd aan de raad van bestuur van het Vlaams Vredesinstituut, die de eerst gerangschikte kandidaat voordraagt aan ons Vlaams Parlement.

De selectieprocedure wordt begeleid en uitgevoerd door Berenschot.

Namens het Uitgebreid Bureau van 19 juni 2017 verzoek ik u als plenaire vergadering om de selectievoorwaarden en de procedure die de raad van bestuur van het Vlaams Vredesinstituut met het oog op de aanstelling van een nieuwe directeur heeft voorgesteld, hier goed te keuren. Waarvoor dank.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

Mag ik aannemen dat de selectievoorwaarden en selectieprocedure voor de directeur van het Vlaams Vredesinstituut eenparig zijn aangenomen? *(Instemming)*

Dan is aldus besloten.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 – 1121 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 5

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 8, van Tine Soens en Güler Turan, op artikel 2.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
85 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 2.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
84 leden hebben ja geantwoord;
1 lid heeft neen geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Artikel 2 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 9, van Tine Soens en Güler Turan, op artikel 6.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
84 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 6.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
84 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Artikel 6 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 10, van Tine Soens en Güler Turan, tot vervanging van artikel 9.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
84 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 9.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
83 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Artikel 9 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 11, van Tine Soens en Güler Turan, op artikel 11.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
85 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 11.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
84 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Artikel 11 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 12, van Tine Soens en Güler Turan, op artikel 27.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
85 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 13, van Tine Soens en Güler Turan, op artikel 27.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
85 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 27.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
83 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Artikel 27 is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 14, van Tine Soens en Güler Turan, tot invoeging van een artikel 34/1.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
84 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
84 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

De redenen voor onthouding zijn daarnet al uitgebreid toegelicht.

ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005 en van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011
– 1127 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van bijzonder decreet.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
80 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van bijzonder decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden. *(Applaus bij de meerderheid)*

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het Provinciedecreet van 9 december 2005, het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges
– 1128 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 6

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 11, van Kurt De Loor, Tine Soens en Els Robeyns, tot invoeging van een artikel 2/1.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
84 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 12, van Kurt De Loor, Tine Soens en Els Robeyns, tot invoeging van een artikel 70/1.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
80 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 17

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
80 leden hebben ja geantwoord;

9 leden hebben neen geantwoord;
17 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

De redenen voor onthouding zijn daarnet al toegelicht.

ONTWERP VAN DECREET houdende instemming met het Verdrag van Minamata inzake kwik, gedaan te Kumamoto op 10 oktober 2013 – 1150 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 18

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
107 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

103 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
103 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden. *(Applaus)*

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 28 juni 2017 om 10 uur en 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 18.37 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Jan Durnez, Joris Poschet: ambtsverplichtingen;

Jenne De Potter: familieverplichtingen;

Guy D'haeseleer, Yamila Idrissi, Ann Soete, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Tom Van Grieken

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn,

Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Kurt De Loor

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout,

Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck,

Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy,

Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.15:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda

Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.16:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.17:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Bart Caron, Johan Danen, An Moerenhout, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien

ONTHOUDINGEN:

Rob Beenders, Jan Bertels, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Bert Moyaers, Els Robeyns, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Anke Van dermeersch, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.18:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Axel Ronse, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants